

ბიზნესტექნოლოგიების ფაკულტეტი

2016 წლის
სამეცნიერო ანგარიში

ბიზნესის ადმინისტრირების დეპარტამენტი

დეპარტამენტის ხელმძღვანელი: პროფესორი ევგენი ბარათაშვილი

სამეცნიერო ერთეულის პერსონალური შემადგენლობა:

პროფესორები:

1. ევგენი ბარათაშვილი
2. რამაზ ოთინაშვილი
3. ანზორ აბრალავა
4. რუსუდან ქუთათელაძე
5. კარლო ღურჭკაია
6. ნინო ლაზვიაშვილი
7. ლელა კოჭლამაზაშვილი
8. თეიმურაზ ყანდაშვილი
9. მარინა მეტრეველი
10. კობა სოსხაძე
11. ნინო ქავთარაძე
12. ბესიკ ბარკალაია
13. ნინო ფაილოძე
14. თამარ ბერიძე

ასოცირებული პროფესორები:

1. რუსუდან ქინქლაძე
2. ნანა ნადარეიშვილი
3. ლია ბერიკაშვილი
4. რატი აბულაძე
5. ციალა ლომაია
6. ნინო ჩიკვილაძე
7. თამარ როსტიაშვილი
8. მია სოსელია
9. ნოდარ ცანავა
10. ნატალია ჭანტურია

11. სოფო ბლიაძე
12. მანანა ხარხელი
13. თათია ლურჯაია
14. თამარ ღამბაშიძე
15. ნინო ფაილოძე
16. მაკა ფირანიშვილი
17. ლევან გრიგალაშვილი
18. ნაირა გალახვარიძე

ასისტენტ პროფესორები:

1. ქეთევან ქაჯაია
2. ნინო მაზიაშვილი
3. ხათუნა ხარხელაური
4. თამარ დევიძე
5. დავით ბიბინაძე
6. ნათია შენგელია
7. ედუარდ კავთიძე
8. ბელა გოდერძიშვილი

პროექტი

№	შესრულებული პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით	პროექტის ხელმძღვანელი	პროექტის შემსრულებლები
1	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის შიდა პროექტი: „კონფლიქტების შიდასახელმწიფოებრივი რეგულაციის ეფექტურობის შეფასების კოგნიტიური მოდელის დამუშავება სოციალური, პოლიტიკური და ეკონომიკური განვითარების ფაქტორების გათვალისწინებით“	ზ. გასიტაშვილი	მ. მეტრეველი

საერთაშორისო პროექტები

№	პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების	დამფინანსებელი ორგანიზაცია	პროექტის ხელმძღვანელი	პროექტის შემსრულებლები
---	--	----------------------------	-----------------------	------------------------

	მიითითებთ			
1	<p>პროექტის TEMPUS “Licence Masters professionnels en management des activités hôtelières pour le développement de l’industrie touristique en Géorgie, Azerbaïdjan et Moldavie (N 544191-TEMPUS-1-2013-1-PT)</p>	ევროკავშირი	<p>პროექტის კოორდინატორი ია მოსაშვილი</p>	<p>ბიზნეს-ტექნოლოგიების ფაკულტეტის პროფესორი ნინო ფაილოძე ბიზნეს-ტექნოლოგიების ფაკულტეტის პროფესორები</p>
2	<p>TEMPUS-ის პროგრამის Re-THINK-ის (Reform of Education Thru International Knowledge exchange) პროექტი (54417 8-T EM PUS-1-2013-1-PT-TEMPUS-JPCR</p>	ევროკავშირი	<p>პროექტის კოორდინატორი არქიტექტურის, ურბანისტიკის და დიზაინის ფაკულტეტის ასოცირებული პროფესორი, ნინო ჩაჩავა,</p>	<p>ბიზნეს-ტექნოლოგიების ფაკულტეტის: პროფესორი ნინო ფაილოძე, ასისტენტ-პროფესორი გიორგი სულაშვილი არქიტექტურის, ურბანისტიკის და დიზაინის ფაკულტეტის პროფესორები</p>
3	<p>ტემპუსის პროექტი - საკრუიზო ტურიზმის განვითარება და კომპეტენციათა ცენტრის შექმნა შავი ზღვის რეგიონში 2013 – 2017</p>	<p>პადერბორნის (გერმანია) უნივერსიტეტი</p>		<p>ლია ბერიკაშვილი</p>

1. ტემპუსის პროექტი „სასტუმრო მეურნეობის მართვის სპეციალობის საბაკალავრო და სამაგისტრო პროგრამების დამუშავება ტურიზმის ინდუსტრიის განვითარებისთვის საქართველოში, აზერბაიჯანსა და მოლდავეთში“ N 544191 Tempus 1-2013-1-PT JPCR; პროექტის ხანგრძლივობაა 3 წელი.

2. საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, როგორც პროექტის კონსორციუმის წევრი მონაწილეობს ევროკავშირის მიერ დაფინანსებულ TEMPUS -ის პროგრამის Re-THINK-ის (Reform of Education Thru International Knowledge exchange) პროექტში (544178-T EM PUS-1-2013-1-PT-TEMPUS-JPCR, საგრანტო ხელშეკრულება 2013-5076) ითვალისწინებს ურბანისტიკასა და

არქიტექტურის სადოქტორო ინგლისურენოვანი პროგრამების შემუშავებას ორმაგი დიპლომების გაცემის შესაძლებლობით, გაძლიერებული გარემოს დაცვის კომპეტენციებით. გრანტი რეგისტრირებულია ფინანსთა სამინისტროში ნომრით 1024 (25.12.2015).

3. გარდამავალი (მრავალწლიანი) პროექტის ეტაპის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

II. 1. პუბლიკაციები:

ა) საქართველოში

სახელმძღვანელოები

№	ავტორი/ავტორები	სახელმძღვანელოს სახელწოდება	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	ე. ბარათაშვილი თ.კვაბჭირიძე ი.გაბისონია ლ.ბაგრატიონი	სახელმწიფო ინვესტიციების ეკონომიკურ-სამართლებრივი რეგულირება (სახელმძღვანელო)	ევროპის სასწავლო უნივერსიტეტი 2016	200 გვ.
2	ე. ბარათაშვილი ლ.ბაგრატიონი მ.მარიდაშვილი ი.მახარაშვილი	მენეჯმენტი წიგნი 1 (სახელმძღვანელო)	ევროპის სასწავლო უნივერსიტეტი 2016	606 გვ.
3	ე. ბარათაშვილი ლ.ბაგრატიონი მ.მარიდაშვილი ი.მახარაშვილი	მენეჯმენტი წიგნი 2 (სახელმძღვანელო)	ევროპის სასწავლო უნივერსიტეტი 2016	566 გვ.
4	ე. ბარათაშვილი პ.კოლუაშვილი ნ.გალახვარიძე გ.ჩადუნელი თ.კვაბჭირიძე ი.მახარაშვილი	საქართველოს ეკონომიკა სახელმძღვანელო (მეორე გამოცემა)	საქართველოს საინჟინრო აკადემია 2016	388 გვ.
5	აბულაძე რატი, წოწკოლაური	ელექტრონული	საქართველო, თბილისი,	258

	ფიქრია	ბიზნესი	გამომცემლობა უნივერსალი	
6	ნ.გალახვარიძე ე. ბარათაშვილი პ.კოლუაშვილი გ.ჩადუნელი თ.კვაბჭირიძე ი.მახარაშვილი	საქართველოს ეკონომიკა სახელმძღვანელო (მეორე გამოცემა)	საქართველოს საინჟინრო აკადემია 2016	388 გვ.
7	ბარათაშვილი ე. კვაბჭირიძე თ. ბაგრატიონი ლ.	სახელმწიფო ინვესტიციების საფინანსო- სამართლებრივი რეგულირება	თბილისი	
8	ე.ბარათაშვილი, მ.ჩეხელაშვილი, ჯ.ზარანდია, ი.მახარაშვილი	შედარებითი მენეჯმენტი და კლასტერიზაცია	თბილისი, პოლიგრაფიული ცენტრი „ბარტონი“	578
9	М.Чечелашвили	Методы обучения/курс лекций для докторантов/	თბილისი, სტუ	130
10	М.Чечелашвили, И.Махарашвили	Разработка управлен- ческих решений/Курс лекций для магистрантов	თბილისი, ჩი „ შპს „კოპიპრინტ“ 2000	110
11	Е.Бараташвили, М.Чечелашвили, И.Махарашвили	Инновационная экономика/курс лекций/	თბილისი, ჩი , შპს „კოპიპრინტ“ 2000	105
12	გ. ამყოლაძე, დ. ბოკუჩავა, თ. დევიძე	პერსონალის მენეჯმენტი	საგამომცემლო სახლი: „ტექნიკური უნივერსიტეტი“, 2016 ISBN	105
13	ა. აბრალავა, ზ. ჯორბენაძე	ეკონომიკური ანალიზი	თბილისი, სტუ	364

ვრცელი ანოტაცია ქართულ ენაზე

5. ციფრულ ეპოქაში, ინტერნეტ-ტექნოლოგიებმა შეიცვალა ბიზნეს პროცესები, ბიზნეს მოდელები, ბიზნესსა და მომხმარებელს შორის ურთიერთქმედების ბალანსი. დღეს, ბიზნეს კომპანიები წარმატებისათვის იყენებენ ინტერნეტ-ტექნოლოგიებს, წებ-ს, სიცოცხლისუნარიან ბიზნეს-მოდელებსა და გრძელვადიან სტრატეგიას.

მსოფლიო ეკონომიკაში, მზარდი ელექტრონული ბიზნეს პროცესების ფონზე, აქცენტები კეთდება ისეთ აუთვისებელ რესურსებზე, როგორცაა: ელექტრონული ბიზნესი, ინტერნეტ-ბაზარი, ციფრული ეკონომიკა, ელექტრონული მართვა.

ნაშრომში განხილულია ელექტრონული ბიზნესი, რომელიც წარმოადგენს გლობალური სავაჭრო რეჟიმით, მოქნილი ფასწარმოქმნის პოლიტიკით, ახალი ბიზნეს მოდელებით, პროდუქტისა და მომსახურების ფართო არჩევანით, კლიენტზე ორიენტირებული და ინდივიდუალური ურთიერთქმედების კონცეფციით.

სახელმძღვანელო მოიცავს ელექტრონული ბიზნესის ეკონომიკურ, პოლიტიკურ და სოციალურ კონტექსტს. წიგნში გაანალიზებულია ელექტრონული ბიზნესის ლანდშაფტი, ელექტრონული ბიზნესის ძირითადი მიმართულებები, შესაძლებლობები და გამოწვევები.

კვლევის საფუძველზე შეფასებულია მობილური კომერციის ბაზარი, შედარებულია ინტერნეტისა და მობილურის გლობალური სივრცე, წარმოდგენილია მობილური კომერციის განვითარების რეკომენდაციები საქართველოში.

ელექტრონული ბიზნესის შესწავლის საფუძველზე ნაჩვენებია სოციალური ქსელის ელექტრონული კომერცია, რომელიც წარმოადგენს ელექტრონული კომერციის ქვესიმრავლეს, ბიზნეს წარმატებებისა და მიზნების მიღწევის შესაძლებლობას.

წინამდებარე სახელმძღვანელოში აღნიშნულია ელექტრონული ბიზნეს გარემო, რომელიც გენერირებს ორგანიზაციული ცვლილებებს, ელექტრონული ვაჭრობის ზრდას, ინფორმაციული და კომუნიკაციური ტექნოლოგიების კონვერგენციას, მწარმოებლურობის ზრდას, ბიზნეს პროცესების რაციონალიზაციას.

კვლევითი ნაშრომში გაშუქებულია ელექტრონული მთავრობის, ელექტრონული ტურიზმის, ელექტრონული ჯანდაცვის, ელექტრონული განათლების კვლევის საკითხები. წარმოჩენილია ციფრული პროცესების სოციალურ-ეკონომიკური შედეგები და ციფრული სივრცის საინვესტიციო მიმზიდველობა.

სახელმძღვანელოში ხაზგასმულია კიბერგარემოს გლობალური საფრთხეები, კიბერარმიის შექმნის ღონისძიებებისა და კიბერუსაფრთხოების მონიტორინგის ღონისძიებების განხორციელების საჭიროება.

კვლევის საფუძველზე ნაჩვენებია, რომ საბიუჯეტო დაფინანსება საკმარისი არ არის საქართველოს ინტერნეტ-ბაზრის განვითარების, ინფრასტრუქტურის მოდერნიზების, ინტერნეტ-კომპანიების წარმოქმნის, ინტერნეტ-პროდუქტების განვითარების, ელექტრონული ვაჭრობის ზრდის, ელექტრონული კომერციის ექსპორტის, ელექტრონული ბიზნესისა და ინტერნეტ-ეკონომიკის მოცულობის ზრდისთვის.

მარკეტინგული კვლევის საფუძველზე დადგენილია ელექტრონული ბიზნესის განვითარების გამოწვევები და ტენდენციები საქართველოში. ნაჩვენებია ელექტრონული ბიზნეს გარემოს ეკონომიკური განზომილების მრავალფეროვნება და მდიდარი რესურსები.

კვლევითი ნაშრომი გამიზნულია ფართო საზოგადოებისათვის: უმაღლესი სასწავლებლის ეკონომიკური პროფილის სტუდენტების, ინფორმაციული ტექნოლოგიების სპეციალისტების,

ბიზნესისა და სახელმწიფო სექტორის წარმომადგენლების, პროფესორ-მასწავლებლებისა და მეცნიერ-მკვლევართათვის, ასევე ყველა დაინტერესებული პირთათვის.

6. სახელმძღვანელოში განხილულია საქართველოს ეკონომიკის აქტუალური საკითხები. განსაკუთრებული ყურადღება გამახვილებულია როგორც მთელიანად ქვეყნის ასევე რეგიონული ეკონომიკური განვითარების საკითხებზე, ეკონომიკური პოლიტიკის ინტერნაციონალიზაციაზე, ქვეყნის გეოპოლიტიკურ გარემოზე, ეკონომიკური განვითარების სახელმწიფო რეგულირებაზე, საქართველოსა და რეგიონული დასაქმების საკითხებზე. განსაკუთრებული აქცენტია გაკეთებული ქვეყნის პერსპექტივებზე- ეკონომიკის მომავალი განვითარების მიმართულებებზე, შინაარსზე.

მონოგრაფიაში ვრცლადაა განხილული ეკონომიკის ისტორიის საგანი, კაპიტალისტურ წარმოებადკე პერიოდის მეურნეობის ტიპები, კაპიტალისტური ეკონომიკის გენეზისი, დასავლეთი სამყაროს ინდუსტრიალიზაცია და XIX-XX საუკუნეების მსოფლიო კაპიტალისტური მეურნეობის განვითარების ძირითადი ტენდენციები.

გარდა ამისა, დეტალურადაა გაანალიზებული ცვლილებები, რომელიც ხდებოდა მე-20 საუკუნის მეორე ნახევარში წამყვანი კაპიტალისტური ქვეყნების ეკონომიკაში. ცალკეული პარაგრაფები ეძღვნება კაპიტალისტური ქვეყნების ეკონომიკის გენეზისს და სოციალისტური სამეურნეო სისტემის ჩამოყალიბებას საბჭოთა კავშირში (ტოტალური მილიტარიზაცია, „პერესტროიკა“ და სხვ.).

ნაშრომის პირველ თავებში გაანალიზებულია ის ტიპოლოგიური ფაქტორები, რომლებიც აყალიბებს ეკონომიკური წარმოების წესს, კერძოდ: მენტალიტეტი, ეკოლოგია და გეოპოლიტიკა.

ნაშრომის შემდგომ თავებში განხილულია მომთაბარე მესაქონლეობა; მთის ცივილიზაციების ეკონომიკა; ირიგაციული სისტემების, ანუ სამდინარო ცივილიზაციები; ანტიკური სამყაროს მონათმფლობელური ეკონომიკა; ფეოდალური ეკონომიკის არსი; მსოფლიო ბაზრის წარმოშობის პირობები და მისი განვითარების ისტორია; ინგლისის, საფრანგეთის, გერმანიისა და აშშ ეკონომიკის თავისებურებები; კაპიტალისტური წარმოების განვითარების ძირითადი ტენდენციები; კოლონიური მეურნეობის თავისებურებები; ეკონომიკის მონოპოლიზაცია; პირველი მსოფლიო ომის ეკონომიკური შედეგები; მე-20 საუკუნის დიდი ძვრები, რომელიც მოხდა დასავლეთის ქვეყნების ეკონომიკაში მე-20 საუკუნის მეორე ნახევარში.

7. ვარ მონოგრაფიის „სახელმწიფო ინვესტიციების საფინანსო-სამართლებრივი რეგულირება“ /ავტორები ე.ბარათშვილი, თ.კვაბჭირიძე, ღ. ბაგრატიონი/ სამეცნიერო რედაქტორი. მონოგრაფიაში შესწავლილია შიდა სახელმწიფო და გარე უცხოური პირდაპირი ინვესტირების მარეგულირებელი საკანონმდებლო ბაზა, ვრცლადაა განხილული დამოუკიდებელი საქართველოს არსებობის მანძილზე შექმნილი ყველა სამართლებრივი აქტი და დაწვრილებითაა განხილული ყოველი მათგანის რეალური მოქმედების მაგალითები, კანონების დადებითი და უარყოფითი მხარეები, მათი დახვეწისა და სრულყოფის მიმართულებები.

8.სახელმძღვანელო განიხილავს შედარებით მენეჯმენტს, როგორც მენეჯმენტის თეორიის შემადგენელ ნაწილს, რომლის ჩარჩოებშიც ანალიზდება სხვადასხვა კულტურის წარმომადგენელთა ურთიერთქმედება წარმოებისა და მართვის პროცესებში. ნაშრომის

მთავარ მიზანს წარმოადგენს წარმოების მენეჯერების მიერ ბიზნესის მართვის ეფექტიანობის გაზრდა ამ საწარმოში დასაქმებულების, ბიზნეს-პარტნიორებისა და იმ ქვეყნების ნაციონალურ-კულტურული თავისებურებების გათვალისწინებით, სადაც ბიზნესი ხორციელდება.

ნაშრომში ნათლადაა გაშუქებული დებულება იმის შესახებ, რომ შედარებით მენეჯმენტს აქვს მნიშვნელოვანი სოციალურ-პოლიტიკური მიზნები და მისი კორექტული გამოყენება ხელს უწყობს სხვადასხვა კულტურების წარმომადგენელთა ურთიერთნდობისა და სიმპათიების ზრდას ერთმანეთის მიმართ.

სახელმძღვანელოში მდიდარ ფაქტობრივ მასალაზე დაყრდნობით, ავტორები განიხილავენ ეროვნული და მულტინაციონალური საქმიანი საწარმოების ფუნქციონირების როგორც თეორიულ, ისე პრაქტიკულ მხარეებს. ამ რეკომენდაციებზე დაყრდნობით მომავალი სპეციალისტები შეძლებენ, გამოიმუშაონ მულტინაციონალური კოლექტივების მართვის პრაქტიკული ხედვა. სახელმძღვანელო მიმოიხილავს შედარებითი მენეჯმენტის ზოგად თეორიულ საკითხებს, მის გენეზისს, ქვეყნების კულტურულ თავისებურებებს, ქვეყნების კლასტერებად დაყოფის სხვადასხვა მიდგომებს, მართვის სტილს სხვადასხვა კულტურაში, მოტივაციის მართვას, კომუნიკაციების სიტემებს და ფართოდ და საგანგებოდ - სხვადასხვა ევროპული, აზიური და ამერიკული ქვეყნების (აშშ, იაპონია, დიდი ბრიტანეთი, გერმანია, საფრანგეთი, ევროპის სხვა ქვეყნები, ჩინეთი, კორეა და მრავალი სხვა) მენეჯმენტსა და მის თავისებურებებს. გარდა ამისა, სახელმძღვანელოში განხილულია ევროპული და დსთ (აზერბაიჯანი, სომხეთი, ბელორუსი, ყაზახეთი, ყირგიზეთი, მოლდოვა, ტაჯიკეთი, თურქმენეთი, უზბეკეთი, უკრაინა და სხვ) ქვეყნების ბაზაზე წარმოქმნილი რეგიონული კლასტერები და კლასტერთა ქსელები. სახელმძღვანელოში მკაფიოდაა გაანალიზებული ქართული მმართველობითი კულტურა, მისი თავისებურებები და მოცემულია მისი სხვა ქვეყნების მმართველობით კულტურებთან შედარებითი ანალიზი.

9. ლექციების კურსი «Методы обучения» შექმნილია დოქტორანტურის საფეხურის სტუდენტებისთვის, მოიცავს სწავლების პროცესის მათთვის საინტერესო ასპექტებს. სალექციო კურსში ფართოდაა განხილული სწავლების სტრუქტურა და პროცესი, სწავლების სამოტივაციო კომპონენტების ერთობლიობა, სწავლების ორგანიზების პროცესი და ახალი ცოდნის აღმოჩენისა და შეთვისების საფეხურები.

სალექციო კურსი მიმოიხილავს სწავლების პროცესის სოციალურ განპირობებულობას, ინდივიდუალურ დასაბუთებულობას, მიზანმიმართულობას, სისტემურობასა და სამეცნიერო სწავლების დიდაქტიზირებულობას.

გარდა ამისა, ლექციათა კურსი განიხილავს ისეთ მნიშვნელოვან საკითხებს, როგორებიცაა: სწავლების პროცესის კანონზომიერებები, სწავლების პრინციპები, სწავლების პედაგოგიური პრობლემები, თანამედროვე სწავლების მეთოდები და შინაარსობრივი კონცეფციები.

10. ლექციების კურსი «Разработка управленческих решений» შექმნილია ბიზნესისა და ეკონომიკის სპეციალობის ბაკალავრიატისა და მაგისტრატურის სტუდენტებისათვის. მასში დაწვრილებითაა განხილული გადაწყვეტილების მიღების თეორიული და პრაქტიკული საკითხები, მმართველობით გადაწყვეტილებათა მოდელები, მეთოდოლოგია და პროცესის ორგანიზება, ეტაპობრივადაა გაანალიზებული მიზნის დასახვისა და მისი შესრულების პროცესი, მრავალი მაგალითითაა გაშუქებული გადაწყვეტილების ოპტიმალური ვარიანტის მიღებისას მიღებული ალტერნატიული ქმედებები და მოცემულია მმართველობითი

გადაწვეტილებების მრავალფარიანტულობის (ვარიაციულობის) ილუსტრაცია.

11. ლექციების კურსი «Инновационная экономика» შექმნილია ბიზნესისა და ეკონომიკის სპეციალობის ბაკალავრიატისა და მაგისტრატურის სტუდენტებისათვის. მასში დაწვრილებითაა განხილული ინოვაციური ეკონომიკის კონცეფცია, ცნების „ინოვაციური ეკონომიკა“ შემეცნების აპარატი, ინოვაციური ეკონომიკის შინაარსი და ინოვაციების სახეები. გარდა ამისა, სალექციო კურსში განხილულია ისეთი საკითხები, როგორცაა: ინოვაციური საქმიანობის მოდელები და სტრატეგიები, ორგანიზაციის ინოვაციური განვითარება, ინოვაციური საქმიანობის ანალიზისადმი სისტემური მიდგომა და მისი თეორიული საფუძვლები, მართვის სისტემების საბაზისო ცნებები და სისტემური ანალიზის სტრუქტურა. კურსი მოიცავს ორიგინალურ თემატიკას, მაგალითად: ინოვაციური საქმიანობის კომპლექსური ანალიზის, ინოვაციების, როგორც ბუღალტრული აღრიცხვის ობიექტის, ინვესტირების წყაროებისა და მათი კლასიფიკაციის საკითხებს.

12. დამხმარე სახელმძღვანელოში დამუშავებულია კომპანიებში პერსონალის მართვის მნიშვნელობა და ძირითადი ფუნქციები, მართვის თეორია ადამიანის როლის შესახებ, პერსონალის მენეჯმენტის პოლიტიკა და სტრატეგია, პერსონალის დაგეგმვის ძირითადი პრინციპები და საკადრო პოლიტიკა, პერსონალის მოზიდვა და შერჩევა, პერსონალის მენეჯმენტის სოციალურ-ეკონომიკური ურთიერთობების მოდელი, საქმიანობის SWOT-ანალიზი შეფასება და კომპეტენციები, პერსონალის ატესტაცია და კარიერის დაგეგმვა, კორპორატიული გარდაქმნების ეფექტიანობა. დამხმარე სახელმძღვანელოში მოცემული საკითხები მთლიანად შესაბამისობაშია საგნის „კადრები და ხარისხის მენეჯმენტი“ სილაბუსის კადრების მენეჯმენტის ნაწილში. ამის გარდა განხილულია კომპანიაში პერსონალის კორპორატიული მართვის საკითხები, რაც ახალი მიდგომაა.

13. სახელმძღვანელო მოიცავს ეკონომიკური ანალიზის საბაზისო საკითხებს. მასში თანამედროვე მოთხოვნების გათვალისწინებით დამუშავებულია ეკონომიკური ანალიზის თეორიის საწარმოს (ფირმის) საფინანსო-სამეურნეო საქმიანობისა და ეკონომიკური ინფორმაციის ანალიტიკური დამუშავების მეთოდოლოგიური საფუძვლები, დეტალურადაა განხილული საწარმოში საფინანსო-საინვესტიციო ანალიზის ჩატარების ეტაპები.

კრებულები

№	ავტორი/ავტორები	კრებულის სახელწოდება	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	ნანა ნადარეიშვილი, ნოდარ ძიძიკაშვილი, კობა კიკაბიძე	რეგიონული განვითარების პროგრამა (GARF-RD) პოლიტიკის დოკუმენტები №2	თბილისი, სამოქალაქო საზოგადოების ინსტიტუტი(ჩშ), ევროკავშირის	71-106

			მისიის ფინანსური მხარდაჭერით.	
2	მაია ჩეხელაშვილი	საქართველოს ბიზნესის აკადემიის მე-5 სამეცნიერო კონფერენციის „ბიზნესის განვითარება გლობალური ეკონომიკის პირობებში“ სტატიების კრებული	თბილისი, გამომცემლობა	7
3	მაია ჩეხელაშვილი	“განათლების მენეჯმენტი: მიმდინარე და განვითარების პერს-პექტივები“, გორის სახელმწიფო სასწავლო უნივერსიტეტის IX საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციის მასალათა კრებული	გორი, გორის სახელმწიფო სასწავლო უნივერსიტეტის გამომცემლობა	5
4	М.Чечелашвили	Сборник статей IX Международной научно-практической конференции «ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ СОВРЕМЕННОЙ НАУКИ», Сборник статей, часть 1; выпуск №9,	Москва, «Международные научные исследования»	8
5	მაია ჩეხელაშვილი	სამეცნიერო-პრაქტიკული საერთაშორისო კონფერენციის „საქართველო-ახალი გამოწვევების წინაშე“ მასალების კრებული	გორი, სუხიშვილის სახ. სასწავლო უნივერსიტეტის გამომცემლობა	10

6	М. Чечелашвили, Н. Шавишвили	Сборник статей XXVI Международной конференции: «Актуальные проб- лемы в современной науке и пути их решения»	Москва, http://euroasia- science.ru/wp- content/uploads/2016/1/ euroasia_26_p1_2- 4.pdf http://euroasia- science.ru/wp- content/uploads/2016/1/ euroasia_26_p1_5- 141.pdf	7 Global impact factor (0.388 за 2015)
7	М.Чечелашвили	Сборник статей IX Международной конференции: «Проблемы и перс- пективы современной науки», Часть 1	Москва, http://isi- journal.org/wp- content/uploads/2016/0 2/ISI-09_1_web.pdf	7 Global impact factor (0.374)
8	Maia Chechelashvili	Collection of scientific articles of the IV International scientific- practical conference "Financial Security in the System of National Economic Interests: Problems and Prospects"	Economic and Region, №2(57)	4 Global impact factor (0.574)
9	ლ. ბერიკაშვილი	„გასტრონომიის და აგროკულტურის როლი ტურიზმის განვითარებაში“ -	II საერთაშორისო კომფერენცია „ საზღვაო ინდუსტრიის ინოვაციური გამოწვევები: საზღვაო ტრანსპორტი, საინჟინრო ტექნოლოგიები, ლოჯისტიკა, ტურიზმი“ შრომათა	გვ. 348- 351

			კრებული ; 2016	
10	ლ. ბერიკაშვილი	„საქართველოში ტურიზმის ინდუსტრიის მარკეტინგული ასპექტები“	III რეგიონული სიმპოზიუმი “საკრუიზო ტურიზმში-მსოფლიო გამოცდილება და მისი განვითარების პერსპექტივები შავი ზღვის რეგიონში“, შრომათა კრებული;2016	გვ. 83-88

ვრცელი ანოტაცია ქართულ ენაზე

1. წინამდებარე ნაშრომით წარმოდგენილია კონცეპტუალური ხედვა საქართველოს რეგიონულ განვითარებაზე და სივრცით მოწყობაზე, რომლებიც გადმოცემულია პარადიგმებისა და მოდელების განზოგადებით. ნაშრომში წარმოდგენილი სამი სივრცითი მოდელი გამოიკვეთა სხვადასხვა მეცნიერთა თეორიული ნაშრომების ანალიზის, სტატისტიკური მასალის სისტემატიზაციის, მოდელების დაჯგუფების, ჩვენი და უცხოური გამოცდილების საფუძველზე.

საქართველოში ამ ბოლო დროს განხორციელებული რეფორმები თვითმართველობის გაძლიერების მხრივ სულ ახალ პერსპექტივებს უქმნის ჩვენს რეგიონებს საკუთარი პრობლემების დამოუკიდებლად მოგვარებისა და საკუთარ ტერიტორიაზე ეკონომიკური აქტიურობის გასაძლიერებლად. ევროკავშირის ასოცირებულ წევრობაზე ხელშეკრულების დადების შემდეგ მნიშვნელოვანია იმ გამოცდილების გაზიარებაც, რომელიც აღნიშნულ გაერთიანებას გააჩნია რეგიონული განვითარების და სივრცითი მოწყობის საქმეში.

საქართველოს რეგიონების სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების ანალიზმა გვიჩვენა (მშპ-ს განაწილება, დემოგრაფია, დასაქმება, ცხოვრების დონე და ა.შ.), რომ მათ შორის შეინიშნება მნიშვნელოვანი ტერიტორიული არაერთგვაროვნება. ეს ეხება როგორც ტერიტორიულ-ადმინისტრაციულ მოწყობას, ისე განსახლებას და ეკონომიკის სხვადასხვა დარგების განლაგებასაც. შესაბამისად, საქართველოს რეგიონებიც არათანაბარი განვითარებით გამოირჩევიან, როგორც ეკონომიკური, ისე დემოგრაფიული თვალსაზრისით.

პირველ თავში წარმოდგენილია არსებული სიტუაციის დიაგნოსტიკა დარგობრივ და ტერიტორიულ ჭრილში, რომელიც მოიცავს ეკონომიკის დარგობრივ და ტერიტორიულ სტრუქტურას, განსახლებას, ურბანიზაციას, მრეწველობის, სოფლის მეურნეობის, ტრანსპორტისა და ტურისტულ-რეკრეაციული კომპლექსის ტერიტორიულ განლაგებას. ამასთან, მნიშვნელოვანი ყურადღება აქვს დათმობილი ეკონომიკის ტრადიციული დარგების ანალიზს.

გამოკვეთილია დედაქალაქ თბილისის, როგორც ცენტრის როლი ეკონომიკურ, დემოგრაფიულ, კულტურულ-საგანმანათლებლო და სხვა სფეროებში. ნაჩვენებია ცალკეული რეგიონების სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების დინამიკა და განსახლების სპეციფიკა. განსახლებაში გამოკვეთილია ძირითადი ღერძი, რომელიც ემთხვევა ქვეყნის სატრანსპორტო

სისტემის განვითარების დერძს.ამავე თავში განხილულია ევროპის სივრცითი მოწყობის გამოცდილება და რეგიონული განვითარების შესაბამისი ინსტიტუტები.

მეორე თავში წარმოდგენილია სივრცითი მოწყობისა და რეგიონული განვითარების ალტერნატივები და მათი ანალიზი. გაანალიზებულია რესურსული გზით განვითარებასა და ინოვაციურ განვითარებას შორის სხვაობები. ეს თავი ძირითადად ეძღვნება რეგიონულ განვითარებაში და სივრცით მოწყობაში არსებული თეორიების განხილვას, მათ ევოლუციას დროში. აქ ჩამოთვლილია სივრცითი მოწყობის ის მოდელები, რომლებიც სხვადასხვა ქვეყნებში გამოიყენებოდა მათი განვითარების სხვადასხვა ეტაპზე. რეგიონულ განვითარებაში და სივრცით მოწყობაში განხილული სხვადასხვა თეორიული შრომები და მოდელები, საბოლოოდ დაჯგუფდა და მათგან გამოიკვეთა სამი ძირითადი მოდელი (ფუნქციური, კარკასული და კლასტერული). აღნიშნული მოდელების გამოყენება საქართველოში შეიძლება როგორც ცალ-ცალკე, ისე მათი კომბინაციის სახით. ეს დამოკიდებული იქნება ტერიტორიული ერთეულის სოციალურ-ეკონომიკურ განვითარებაზე და მის სპეციფიკაზე. მოცემულია ასევე სხვადასხვა მოდელის დანერგვის სპეციფიკა.

მესამე თავი მთლიანად ეძღვნება შემოთავაზებულ მოდელებს, მათ დასაბუთებასა და ანალიზს. არჩეული პარადიგმისა და მოდელების დასაბუთებით ნაჩვენებია, თუ რა უპირატესობები გააჩნია საქართველოში ცოდნის ეკონომიკაზე გადასვლას და ინოვაციური გზით განვითარებას. აღწერილია, თუ რა ინოვაციური სტრუქტურები და ინსტიტუტებია გასაავითარებელი ქვეყანაში და წარმოდგენილია მათი როლი სივრცით მოწყობაში. ხაზგასმულია, რომ სივრცითი მოწყობის ფუნქციური მოდელებიდან ჩვენთვის მნიშვნელოვანია ტექნოპარკული სტრუქტურების ფორმირება-განვითარება. ესენია ტექნოპოლისები, ტექნოპარკები, ინდუსტრიული ზონები და სხვ. კარკასული მოდელების განხილვისას მნიშვნელოვანი აქცენტი გადატანილია ეკონომიკური ბირთვებისა და ზრდის პოლუსების გამოკვეთაზე, რადგან დასახლებული პუნქტების, რეგიონული სისტემების და ქვესისტემების წამყვანი ელემენტები მათი ცენტრებია (ბირთვები), რომლებიც ერთმანეთს ექვემდებარება. ამავე თავში განხილულია კლასტერული მოდელები, რომელთა განვითარებისათვის სახელმწიფო უნდა გამოდიოდეს ინიციატორად. აღნიშნულია, რომ ამ ტიპის მოდელის დანერგვა უნდა მოხდეს ქვემოდან, ანუ ბიზნესის ნებაყოფლობით და არა ზემოდან დირექტივების სახით. ამავე თავში განხილულია "ზრდის პოლუსებისა" და ეკონომიკური ბირთვების დანერგვისას შესაძლო წინააღმდეგობები და მათი დაძლევის გზები. შემოთავაზებულია ახალი სივრცობრივი სტრუქტურა (დანართი.N25) და ტექნოლოგიური პლატფორმების ფორმირების იდეა საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის, საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების, საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროსა და განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროთა მონაწილეობით. მეოთხე თავი ეძღვნება დასკვნით ნაწილს, სადაც განხილულია ის პრაქტიკული შედეგები, რომელიც სავარაუდოდ უნდა მოყვეს სივრცით მოწყობაში და რეგიონულ განვითარებაში შემოთავაზებულ ცვლილებებს. გადმოცემულია ის პერსპექტივები, რომელიც ცვლილებების შედეგად შეიძლება მიღოს ქვეყანამ. პრაქტიკული ღონისძიებები გაწერილია ეტაპების მიხედვით საჭირო რეგულაციებისა და პასუხისმგებელი სტრუქტურების მითითებით.

სტატიები

№	ავტორი/ ავტორები	სტატიის სათაური, ჟურნალის/ კრებულის დასახელება	ჟურნალის/ კრებულის ნომერი	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	ლ.გრიგალაშვილი	საჯარო სექტორის აღრიცხვა-ანგარიშგების რეგულირების სრულყოფისათვის	2 საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის შრომების კრებული, 2016წ	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის საგამომცემლო სახლი	12
2	მ. მეტრეველი	„რელიგიური ტურიზმისა და მომლოცველობის განვითარების ტენდენციები საქართველოში“ „ქუთაისის აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის, ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტისა და ქუთაისის უნივერსიტეტის IX საერთაშორისო კონფერენციის "ქრისტიანობა და ეკონომიკა - ქუთაისი - 2016" მოხსენებათა კრებული	კონფერენციის მოხსენებათა კრებული	ქ. ქუთაისი, გამომცემლობა „უნივერსალი“	10 გვერდი
3	მ. მეტრეველი	"საქართველოს ტურიზმის საკანონმდებლო ხარვეზები და მათი გამოსწორების გზები", მეოთხე საერთაშორისო ეკონომიკური კონფერენცია - IEC 2016, „ეროვნული ეკონომიკის განვითარების მოდელები: გუშინ, დღეს, ხვალ“, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის ყოველკვარტალური რეგულირებადი და	კონფერენციის მოხსენებათა კრებული, ჩაშვებულია დასაბეჭდად	ქ. თბილისი, სტუ-ს გამომცემლობა	მ. მეტრეველი

		რეცენზირებადი სამეცნიერო ჟურნალი “ბიზნეს- ინჟინერინგი”			
4	მ. მეტრეველი, გ. ჯაბნიძე	“ტურისტთა სტატუსური ქცევის ცნება როგორც ტურპროდუქტებზე მოთხოვნის მოტივაცია საქართველოს (აჭარის რეგიონი) შავი ზღვის კურორტებზე”, მეოთხე საერთაშორისო ეკონომიკური კონფერენცია - IEC 2016, „ეროვნული ეკონომიკის განვითარების მოდელები: გუშინ, დღეს, ხვალ“, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის ყოველკვარტალური რეფერირებადი და რეცენზირებადი სამეცნიერო ჟურნალი “ბიზნეს- ინჟინერინგი”	კონფერენციის მოსვენებათა კრებული, ჩაშვებულია დასაბეჭდად	ქ. თბილისი, სტუ-ს გამომცემლობა	10 გვერდი
5	მ. მეტრეველი, ბ. ხოტენაშვილი	“საქართველოს ტურიზმის რეგიონული განვითარების მნიშვნელობა”, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის სამეცნიერო შრომების კრებული	№2, 2016 http://publishhouse. gtu.ge/storage/archit /65/pdf- 1469106383- RbLsdSwxxEus8FDQH UoBZQcQc1YPbWG .pdf	ქ. თბილისი, სტუ-ს გამომცემლობა	6 გვერდი
6	აბულაძე რატი, ვეშაგური მია	ციფრული ევოლუცია ფინანსურ სექტორში: ვინთექი	ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტის რეფერირებადი	საქართველო, თბილისი, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობა	

			და რეცენზირებადი საერთაშორისო სამეცნიერო- პრაქტიკული ჟურნალი ეკონომი კა და ბიზნესი" . ტომი, 9 №2. 2016		
7	აბულაძე რატი, წოწკოლაური ფიქრია	მობილური კომერციის ბაზრის განვითარების ტენდენციები საქართველოში	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის, ბიზნეს- ინჟინერინგის ფაკულტეტის, საერთაშორისო რეფერირებადი და რეცენზირებადი სამეცნიერო ჟურნალი „ბიზნეს- ინჟინერინგი“. № 01-02. 2016.	საქართველო, თბილისი	
8	აბულაძე რატი, კაკულაშვილი ზოია	ციფრული ვალუტის მსოფლიოს ბაზარი: საფინანსო ტექნოლოგიური რევოლუცია"	საერთაშორისო რეფერირებადი ჟურნალი, საქართველოს ბიზნესის მეცნიერებათა აკადემია. საერთაშორისო რეფერირებადი და რეცენზირებადი სამეცნიერო- პრაქტიკული ჟურნალი "მოამბე". №24, 2016.	საქართველო, თბილისი, გამომცემლობა "მერიდიანი"	
9	ბესიკ ბარკალაია ხათუნა	ტურიზმისა და დაცული ტერიტორიების	საქართველოს ტექნიკური	საქართველოს ტექნიკური	5

	კურტანიძე ზაზა კურტანიძე	ურთიერთდამოკიდებულების პრინციპების განსაზღვრა	უნივერსიტეტის შრომები №2 2016.	უნივერსიტეტი კოსტავას 77	
10	ბესიკ ბარკალაია ნინო შაფათავა ანა ვაშაკიძე	ტურისტული პროდუქტის ფორმირებისათვის ძირითადი საკითხების განსაზღვრა	ჟურნალი „ეკონომიკა“ №1-2 2016.	კოსტავას 63	7
11	ბესიკ ბარკალაია ნინო შაფათავა	რეკრეაციის გამოყენების ეკონომიკური ზეგავლენის გაზომვა	„ბიზნეს- ინჟინერინგი“ №2 2016.	კოსტავას 77 მე-6 კორპუსი	5
12	ოთინაშვილი რამაზ, კუტუბიძე შალვა	ქართული საადგილმამულო ბანკის ჩამოყალიბება, ჟ. სოციალური ეკონომიკა. XXI საუკუნის აქტუალური პრობლემები	N2	თბილისი, სტუ	5
13	ოთინაშვილი რამაზ, კუტუბიძე შალვა	საადგილმამულ ბანკის საკრედ. ოპერაციები, ჟ.ბიზნეს-ინჟინერინგი	N1-2	თბილისი, სტუ	5
14	ოთინაშვილი რამაზ, კუტუბიძე შალვა	ქართული სათავადაზნაურო ბანკის მართვის სისტემა, ჟ. ეკონომიკა	№11-12,	თბილისი,	4
15	რამაზ ოთინაშვილი, ლილი უშვერიძე	გლობალური კონკურენტუნარიანობის ინდექსები და საქართველო, ჟ. სოციალური ეკონომიკა. XXI საუკუნის აქტუალური პრობლემები,	2015,N 5	თბილისი, სტუ	8
16	ოთინაშვილი რამაზ, იაშვილი მაგდა	საქართველოში მცირე ბიზნესის განვითარების ხელშემშლელი ზოგიერთი ფაქტორის შესახებ, ჟ. მეცნიერება და ტექნოლოგიები	3(720)-1015	თბილისი, სტუ	5
17	ნ.ლაზვიაშვილი ჟ. ბალახაშვილი	მოსახლეობის ჯანმრთელობის რისკები და მისი შემცირების ძირითადი მიმართულებები, ჟურ. „ეკონომიკა და ბიზნესი“.	N4	თსუ	გვ.120- 132
18	ნ.ლაზვიაშვილი	კომპანიაში კონტროლის	N24	საქ. ბიზნესის	გვ.48-51

		ჩატარების პროგრამა, საერთ. რეფერ. და რეცენზ. სამეცნიერო-პრაქტიკული ჟურნალი „მოამბე“, თბ., 2016.		მეცნიერებათა აკადემია	
19	ხათუნა ხარხელაური	ფინანსური ანგარიშგების ინტერპრეტაცია და ანლიზი	№2;	“ინოვაციური ეკონომიკა და მართვა” ბთ. 2016	8
20	ნ. ნადარეიშვილი, ნ. ძიძიკაშვილი, კ. კიკაბიძე	ფორსაიტი – ქვეყნის განვითარების პრიორიტეტების შერჩევის ინსტრუმენტი	შპსჟურნალი „სოციალურიეკონ ომიკა“ №3 (მაისი- ივნისი) 2016	თბილისი-0171, კოსტავას ქ. 63.	6
21	ნ. ნადარეიშვილი, ნ. ძიძიკაშვილი, კ. კიკაბიძე	ტექნოლოგიური პლატფორმები – სამეცნიერო-ტექნიკური განვითარების პრიორიტეტებზე კონცენტრაციის მექანიზმი	შპსჟურნალი „ეკონომიკა“ №11-12 2016	თბილისი-0171, კოსტავას ქ. 63.	130-142 გვ.
22	ქეთევან ქაჯაია	ბიზნესის სოციალური პასუხისმგებლობა დაCSR- ისაქართველოში. / ბიზნეს- ინჟინერინგი	№1-2	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი	5
23	ქეთევან ქაჯაია, ნატო გეგენავა	ვროპული და ევროატლანტიკური ინტეგრაცია. / ბიზნეს- ინჟინერინგი	№1-2	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი	5
24	ქეთევან ქაჯაია	ინოვაციური ბიზნესის პერსპექტივები საქართველოში. / ბიზნეს- ინჟინერინგი	№3	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი	5
25	ქეთევან ქაჯაია	ტურიზმის პერსპექტივები საქართველოში, როგორც სასტუმრო ბიზნესის განვითარების ხელშემწყობი ფაქტორი. / ბიზნეს- ინჟინერინგი	№3	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი	5

26	ე. კავთიძე	განაწილებითი ურთიერთობების გააზრების საკითხები სხვადასხვა საზოგადოებრივი წყობის პირობებში. ჟურნალი „სოციალური ეკონომიკა“	#1, 2016წ.	თბილისი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი	4 გვ.
27	გ.ყურაშვილი ბ. გოდერძიშვილი	ტრანცნაციონალიზაციის განვითარების ტენდენციები საქართველოს კონტექსტში	საერთაშ.სამეც. კონფ.		7 გვ.
28	გ.ყურაშვილი	მსოფლიო ეკონომიკური წესრიგის თეორიული ასპექტები	საერთაშ.სამეც. კონფ.	შრ. კრებული ევროპის უნივერსიტეტი	6 გვ
29	რ. ქუთათელაძე გ.ყურაშვილი	ინვესტიციების ადგილი და როლი ბიზნესის ეფექტიან ფუნქციონირებაში		ჟურნალი „ბიზნეს-ინჟინერინგი“ # 2.2016	5გვ
30	გ.ყურაშვილი ქინქლაძე რ.	მიგრაციული პროცესების ინფორმაციული წყაროები და მიგრაციის მაჩვენებლები	საერთაშ.სამეც. კონფ. „გლობალიზაციის გამოწვევები ეკონომიკასა და ბიზნესში“, თსუ	შრ. კრებული გამომც. „უნივერსალი“	5გვ.
31	ბელა გოდერძიშვილი, ნ.ჭანტურია, რ. ქუთათელაძე	კიდევ ერთხელ შრომითი საქმიანობის მოტივირებისა და სტიმულირების საკითხისათვის	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი. წერეთლის სახ. უნივერსიტეტი	2016. 14-15 ოქტომბერი. თბილისი, ქუთაისი.	
32	მ.ჩეჩელაშვილი ს.დეკანოსიძე	„ქართული ფირმების საქმიანი კულტურის თავისებურებები: სტერეოტიპებიდან რეალობამდე“	ჟურნალი „სოციალური ეკონომიკა - XXI საუკუნე“	№ 5	10
33	მ.ჩეჩელაშვილი ს.დეკანოსიძე	„მართვის ქართული სტილის სისტემებში გამოყენებული მენეჯმენტის ინსტრუმენტები“	ჟურნალი „სოციალური ეკონომიკა - XXI საუკუნე“	№ 6	15

34	თ. დევიძე	ჯანდაცვის სისტემაში ინვესტიციების მართვა, სოციალური ეკონომიკა	№2 (38)	სტუ	4
35	თ. დევიძე, გ. გურეშიძე	ჯანდაცვის მენეჯმენტის სრულყოფის მექანიზმები საქართველოში	№3 (39)	სტუ	5
36	თ. დევიძე	სახელმწიფოს ინოვაციური პოლიტიკის როლი ჯანდაცვის სისტემაში	№6	სტუ	5
37	დევიძე, მ. ჭუმბურიძე	თანამედროვე ტენდენციები პერსონალის შერჩევისა და გადარჩევის მეთოდების განვითარებაში	6	სტუ	5
38	თამარ ღამბაშიძე, ნაირა ღვედაშვილი	ლიდერული ინტერპრეტაციები ”ბიზნესი და კონომდებლობა”	2016. 3	თბილისი “უნივერსალი”	8
39	თამარ ღამბაშიძე	ორგანიზაციული კულტურისა და ქცევის დინამიზმი “ეკონომიკა”	7	თბილისი ლექტრონული ჟურნალი	7
40	თამარ ღამბაშიძე, ნატალია ჭანტურია	საწარმოს პერსონალის მართვა კრიზისულ ვითარებაში	8	კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტის “მაცნე”	8
41	თამარ ღამბაშიძე, ნატალია ჭანტურია	საერთაშორისო კომპანიების საქმიანობის თანამედროვე აქცენტები	გადაცემულია დასაბეჭდად ჟურნალში “სოციალური ეკონომიკა”		9
42	ნ.ცანავა	სახელმწიფოს როლი სამრეწველო საწარმოს	ონფერენციის კრებული	ქ. თბილისი	ნგვერდ

		რესტრუქტურისაციის პროცესში (საქართველოს მრეწველობის მაგალითზე)- ქობილისი. უკრაინის ეკონომიკისა და ინოვაციების შავიზღვის სამეცნიერო- კვლევითი ინსტიტუტის და საქართველოს სულხან- საბა ორბელიანის სასწავლო უნივერსიტეტის ბიზნესის ფაკულტეტის საერთაშორისო კონფერენციის “ თანამედროვე ეკონომიკური სივრცის ფორმირება: უპირატესობები, რისკი, რეალიზაციის მექანიზმები” მოხსენებების პურლიკაცია		2016	0
43	ნ.ცანავა ჯ.ბოკუჩავა	ელექტროენერჯის ტარიფები საქართველოში- არსებული რეალობა და პერსპექტივები, თსუ-ს საერთაშორისო სამეცნიერო ჟურნალი “ეკონომიკა და ბიზნესი”	№4, 2016წ.	ქ. თბილისი	15 გვერდი
44	ც.ლომია ე.ლაგვილავა	ადამიანური რესურსის შერჩევის პროცედურა „შპს ჯორჯიან უოთერ ენდ ფაუნდის“ და სს „თელასის“ მაგალითზე	№4	თბილისი, ჟ.სოციალური ეკონომიკა	12
45	ც.ლომია	ინოვაციური მენეჯმენტის თავისებურებანი პირველად ჯანდაცვაში,	№1	თბილისი, ჟურნალი “მაცნე”, კსუ	7
46	ც.ლომია თ ჩახუნაშვილი	სამედიცინო მომსახურების ხარისხის მართვის მიმართულებები პირველად ჯანდაცვაში	№1-2	თბილისი, მედიცინისა და მენეჯმენტის თანამედროვე პრობლემები	9
47	ნატალია ჭანტურია, თამარ ღამბაშიძე	სოციალური ეკონომიკა	გადაცემულია დასაბუქლად	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი	

48	როსტიაშვილი თ. სოსელია მ., ბერიძე თ.	ბუნებისდაცვითი პოლიტიკის ინსტრუმენტები და მათი პრაქტიკული გამოყენების საკითხები, საერთაშორისო რეცენზირებადი და რეფერირებადი სამეცნიერო ჟ. "ეკონომიკა" 2016	№3-4	თბილისი	12
49	როსტიაშვილი თ;	ორგანიზაციის ინოვაციური მართვის თეორიული მიდგომები. ინოვაციური ეკონომიკა და მართვა. 2016	№2 ტომი 3		5
50	როსტიაშვილი თ; ბერიძე თ; ბიბინაძე დ;	ინოვაციური საქმიანობის შეფასების ინდიკატორთა სისტემა, როგორც ინოვაციის მართვის მექანიზმი. სამეცნიერო ჟურნალი "სოციალური ეკონომიკა" 2016	№4	თბილისი	8
51	სოსელია მ., როსტიაშვილი თ., ბერიძე თ	ბუნებისდაცვითი პოლიტიკის ინსტრუმენტები და მათი პრაქტიკული გამოყენების საკითხები, საერთაშორისო რეცენზირებადი და რეფერირებადი სამეცნიერო ჟ. "ეკონომიკა"	№3-4	თბილისი	12
52	მ.სოსელია ზ.კურტანიძე	ეკონომიკური უსაფრთხოების თეორიულ-მეთოდოლოგიური საფუძვლები სტუ-ს ბიზნეს-ინჟინერინგის ფაკულტეტი	№3	თბილისი	7
53	მ.სოსელია ზ.კურტანიძე	ეკონომიკის ეკოლოგიზაციის ძირითადი მიმართულებები სტუ-ს საგამომცემლო სახლი „ტექნიკური	№3(497),	თბილისი	5

		„უნივერსიტეტი“, შრომების კრებული			
54	ა. აბრალავა	ინოვაციური პროცესის მართვის მოდელები	ჟურნ. „ინოვაციური ეკონომიკა და მართვა“, №2, ტ. II, 2016	ბათუმი	5
55	დავით ბიბინაძე ნინო მაქაცარია, თამარ ბერიძე,	ეკონომიკური ზრდა და სოციალური პროგრესი	ეკონომიკა (ყოველთვიური საერთაშორისო რეცენზირებადი და რეფერირებადი სამეცნიერო ჟურნალი)	რვა გვერდი	

ვრცელი ანოტაცია ქართულ ენაზე

1. უკანასკნელ პერიოდში საქართველოში აქტიურად მიმდინარეობს საბუღალტრო აღრიცხვისა და ანგარიშგების საერთაშორისო სტანდარტებთან მისადაგებელი სისტემის დამკვიდრების მცდელობა, მიუხედავად ამისა, მოქმედი ნორმატიული ბაზა და პრაქტიკა საგრძნობლად განსხვავდება განვითარებული ქვეყნებისაგან. საჯარო სექტორის სტანდარტები, კერძო სექტორის სტანდარტების ბაზაზე იქნა შემუშავებული და ძირითადად ორიენტირებულია სამეწარმეო საქმიანობის განმახორციელებელ სუბიექტებზე.

2. ეკონომიკური განვითარების მისაღწევად დიდი მნიშვნელობა ენიჭება რეგიონულ განვითარებას. საერთაშორისო გამოცდილება ცხადყოფს, რომ ინკლუზიური ეკონომიკური ზრდა დიდწილად და მოკიდებული არა მარტო საერთო ეროვნული, არამედ რეგიონული განვითარების პოლიტიკის ეფექტიან დაგეგმვასა და განხორციელებაზე, ძლიერ და კონკურენტუნარიან რეგიონებზე. რეგიონული განვითარება განიხილება როგორც უმნიშვნელოვანესი ფაქტორი საერთო ეროვნული წარმატების მისაღწევად. რეგიონულ დონეებზე იგეგმება თანამედროვე ტიპის ცალკეული ინსტიტუციების თუ პილოტური ცენტრების შექმნის ხელშეწყობა, საუკეთესო საერთაშორისო პრაქტიკაზე დაფუძნებული კერძო-საჯარო პარტნიორობის მოდელების გამოყენების წახალისება. რეგიონული პოლიტიკის მიმართულებების და შესაბამისად დამტკიცებული სტრატეგიების წარმატებული განხორციელებისთვის დიდ მნიშვნელობას იძენს უახლოეს მომავალში კონკრეტული სამოქმედო გეგმების ინკლუზიური შემუშავება და განხორციელება, რომელიც უზრუნველყოფილი იქნება ქმედითი მონიტორინგისა და შეფასების ინსტრუმენტებით და შესაბამისად გაზომვადი ინდიკატორების ერთობლიობით

3. საქართველოს მთავრობის მიერ ტურიზმის დარგი, ბოლო 20 წელია, ეკონომიკის განვითარების პრიორიტეტულ მიმართულებად არის გამოცხადებული. 90-იანი წლების შემდგომ პერიოდში ბევრი რამ გაკეთდა დარგის რეაბილიტაციისა და რეკონსტრუქციის კუთხით. მიუხედავად ამკარა პოზიტიური ცვლილებებისა დღემდე საქართველოს ტურისტული პოტენციალის მხოლოდ მცირე ნაწილია გამოყენებული და ათვისებული. ძირითად პრობლემას

რომელიც ხელს უშლის ტურისტული პოტენციალის სრულყოფილ რეალიზაციას არის დარგის საკანონმდებლობაზის არასრულყოფილება. ნაშრომის მიზანია გამოავლინოს ტურიზმის კანონებში არსებული ხარვეზები და ჩამოაყალიბოს მათი აღმოფხვრის პრაქტიკული მიმართულებები. კვლევის ამოცანებს წარმოადგენს: ტურიზმის სამართლებრივი-იურიდიული ველის სივიწროვესადა საკანონმდებლო ბაზის სიმწირესთან დაკავშირებული პრობლემების წარმოჩენა; საქართველოში ტურიზმის განვითარების სახელმწიფო პოლიტიკისა და სამართლებრივი გარემოს გაუმჯობესების აქტივობათა განხილვა.

4. ნაშრომში მოცემულია ტურისტთა ეკონომიკურ ინტერესთა ჯგუფების შესაბამისი სტატუსური ქცევის ანალიზი, რაც ტურპროდუქტებზე მოთხოვნისა და მათი მოხმარების მოტივაციის მნიშვნელოვანი შემადგენელია. გაანალიზებულია გადმოცემულის ტატისტიკური კვლევარომელიც ჩატარდა აჭარის ზღვისპირეთის სა მიგანსხვავებული კლასის სასტუმროებში განთავსებულ 300 ტურისტზე.

კვლევა დაეფუძნა ტურისტთა სამ(მაღალ, საშუალო და დაბალსაშემოსავლო) ჯგუფს. კვლევა მწარმოაჩინა ტურისტთა სტატუსური ქცევის გამოყოფისა და გამოვლენის აუცილებლობა ტურპროდუქტებზე მოთხოვნის ზრდის აქტივიზაციისათვის.

5. ტურიზმის განვითარების პოლიტიკის უპირველეს ამოცანას წარმოადგენს დარგის საკანონმდებლო ბაზის სრულყოფა და ევროკავშირის კანონმდებლობასთან მისი ჰარმონიზაცია. ტურიზმის განვითარების საკანონმდებლო საფუძველს უნდა წარმოადგენდეს ახალი „საქართველოს კანონი ტურიზმის შესახებ“, რომელიც უნდა განსაზღვრავდეს დარგში გასატარებელი სახელმწიფო პოლიტიკის პრინციპებს, მიმართულს საქართველოს ერთიანი ტურისტული ბაზრის სამართლებრივი საფუძვლების ჩამოყალიბებისათვის და არეგულირებდეს ურთიერთობებს, რომლებიც წარმოიშობა ქვეყნის მოქალაქეების, უცხო ქვეყნის მოქალაქეებისა და მოქალაქეობის არმქონე პირების დასვენებისა და მოგზაურობის განხორციელების პროცესში, თავისუფალი გადაადგილებისა და სხვა უფლებების რეალიზაციისას; ადგენდეს ტურისტთა დაზღვევისა და უსაფრთხოდ მოგზაურობის პირობებს; ტურისტული პროდუქტის ფორმირებისა და რეალიზაციის წესებს; განსაზღვრავდეს საქართველოს ტურისტული რესურსების რაციონალური გამოყენების წესს; ახდენდეს ტურისტული საწარმოებისა და ტურისტული ინფრასტრუქტურის განვითარების სტიმულირებას; ხელს უწყობდეს ტურისტულ საქმიანობას და ქმნიდეს ხელსაყრელ პირობებს მისი განვითარებისთვის; განსაზღვრავდეს და მხარს უჭერდეს ტურიზმის პრიორიტეტულ მიმართულებებს; აყალიბებდეს შეხედულებას საქართველოზე, როგორც ტურიზმისათვის მიმზიდველ ქვეყანაზე; ახორციელებდეს ქვეყნის ტერიტორიაზე მყოფი ტურისტული საქმიანობის მონაწილეებისა და მათი გაერთიანებების მხარდაჭერასა და დაცვას

6. 90-იანი წლების შემდგომი პერიოდი წარმოადგენილია ინტერნეტ-ტექნოლოგიების განვითარებით, ფინანსური სფეროს ბიზნეს-მოდელების ტრანსფორმაციითა და ინოვაციის პოტენციალით. ტექნოლოგიების განვითარებამ გავლენა მოახდინა საფინანსო „ლანდშაფტზე“. საფინანსო სექტორში ინტერნეტ-ტექნოლოგიებმა შეცვალა ბიზნეს-პროცესები, ხელი შეუწყო ბიზნესსა და მომხმარებელს შორის ურთიერთქმედების ბალანსს. დღეს, ფინანსური კომპანიები წარმატებისათვის იყენებენ ინტერნეტ-ტექნოლოგიებს, ვებ-ს, სიცოცხლისუნარიან ბიზნეს-მოდელებსა და გრძელვადიან ციფრულ სტრატეგიებს. თანამედროვე ციფრულ სამყაროში, ფინანსურ-ტექნოლოგიური რევოლუციის ტალღა „ახალგაზრდაა“, თუმცა, უკვე ფართო გავლენისაა. ფინანსური მომსახურების ინდუსტრიის აღნიშნულ ტალღას წარმოადგენს ფინთექი (FinTech). სტატია აგებულია ახალი ფინანსური ტექნოლოგიის -

ფინთექის კვლევისა და ანალიზის შედეგებზე, ნაჩვენებია ფინთექის ფასეულობა და სარგებელი, მოცემულია მისი გლობალური და ლოკალური გავლენა.

7. თანამედროვე ციფრულ გარემოში, მობილურმა ტექნოლოგიებმა გამოიწვია მობილური კომერციის ფორმირება, მობილური მთავრობის სისტემის განვითარება, მობილური სისტემების ინტეგრაცია საფინანსო სისტემაში, ბიომეტრული ტექნოლოგიების დანერგვა ბიზნეს და სახელმწიფო სექტორში.

მობილური სექტორი ხელს უწყობს ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკურ პროგრესს და მნიშვნელოვანი სარგებლით წარმოდგება სამოქალაქო, კერძო და სახელმწიფო სექტორისათვის.

სტატიაში ნაჩვენებია მობილური კომერციის ეკოსისტემა, გაანალიზებულია მობილური ტექნოლოგიების როლი ბიზნესსა და მმართველობაში, შეფასებულია ინტერნეტისა და მობილურის გლობალური ბაზარი.

ნაშრომი აგებულია მობილური ბაზრის კონიუქტურის კვლევასა და ანალიზზე.

კვლევით ნაშრომში წარმოჩენილია ინტერნეტისა და მობილურის კომერციის ბაზრის გამოწვევები და ტენდენციები საქართველოში.

დასკვნის სახით ჩამოყალიბებულია მობილური კომერციის ბაზრის განვითარების საჭირო რეკომენდაციები და წინადადებები.

8. თანამედროვე ფინანსური მსოფლიო მოძრაობს ონლაინ კომერციით, ფინტექით, ციფრული ბაზრის ინსტრუმენტებითა და ციფრული ფულით.

ციფრული ბაზრის უკანასკნელი პერიოდის „უმნიშვნელოვანესი ნაყოფია“ კრიპტოვალუტა, რომელიც ბიზნეს გარემოს ხელსაყრელობას, ბიზნესისათვის სასარგებლო პირობებსა და მრავალფეროვან ფინანსურ სარგებელს გენერირებს.

კრიპტოვალუტა დაკავშირებული არაა მთავრობასთან. კრიპტოვალუტა არის 2 ანგარიშსწორების სისტემა, რომელსაც არ აქვს ფიზიკური ფორმა და წარმოადგენს ონლაინ გაცვლის ფორმას.

სტატიაში განხილულია მსოფლიოში არსებული ციფრული ვალუტები, წარმოჩენილია ციფრული ვალუტის უპირატესობები და ნაკლოვანებები, კვლევის საფუძველზე დადგენილია ციფრული ფულის სამართლებრივი რეგულირების გამოწვევები.

ნაშრომში ხაზგასმულია ციფრული ვალუტების საფუძველზე, მის სპეციალიზებულ საიტებზე. შეფასებულია ფინანსური სექტორის მომავლის ძალა ბლოკჩეინის პლატფორმა.

კვლევით ნაშრომში ყურადღება გამახვილებულია საქართველოში, ციფრული ფულის დანერგვასთან დაკავშირებულ სირთულეებთან.

დასკვნის სახით ჩამოყალიბებულია კონკრეტული რეკომენდაციები და წინადადებები.

12. სტატიაში „ქართული საადგილმამულო ბანკის ჩამოყალიბება“ აღნიშნულია, რომ ბანკის ჩამოყალიბება ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი მოვლენა, რომელსაც განსაკუთრებული ადგილი განეკუთვნება ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური წინსვლაში. აღნიშნული თემის სრულყოფილი შესწავლა და ქართული საფინანსო ინსტიტუტების წარმოშობის სათავეების კვლევა უდაოდ ხელს შეუწყობს დღევანდელი ქართული საბანკო ბიზნესის განვითარებას. მოყვანილი მასალებიდან ჩანს თუ რამდენად მრავალმხრივი იყო ქართული სათავადაზნაურო ბანკის საქმიანობა. შეიძლება ითქვას, რომ მას უყურადღებოდ არ დაუტოვებია მაშინდელი საზოგადოებრივი ცხოვრების არც ერთი სფერო. დღეს რა თქმა უნდა ვერ მოვთხოვთ თანამედროვე ბანკებს იმას, რაც შეძლო საადგილმამულო ბანკმა, მაგრამ სასურველია ისინი უფრო აქტიურად და ამასთან ეფექტურად იყვნენ ჩართულნი საზოგადოებრივი ცხოვრების

სხადასხვა სფეროების გადაწყვეტაში, იქნება ეს კულტურა, სპორტი თუ მეცნიერება.

სტატიაში ორიგინალურადაა გადმოცემული, რომ ქართული სათავადაზნაურო ბანკი იყო პირველი საფინანსო ინსტიტუტი საქართველოში, რომელიც როგორც საკრედიტო დაწესებულება ხელს უწყობდა ქვეყანაში მეწარმეობის განვითარებას და ამავდროულად ასერხებდა ფულადი სახსრების გამოყოფას საქველმოქმედო ფონდებისათვის, რამაც მნიშვნელოვანი როლი შეასრულა ქვეყნის სოციალურ-კულტურულ აღორძინებაში. თბილისის და ქუთაისის საადგილმამულო ბანკები მოგების მნიშვნელოვან ნაწილს საზოგადოებრივი საჭიროებისათვის გამოიყენებდნენ. ამ თვალსაზრისით ისინი არსებითად განსხვავდებოდნენ რუსეთის იმპერიაში არსებული ყველა საკრედიტო დაწესებულებისაგან.

13. საქართველოში ადგილობრივი ხასიათის გართულებები, რამაც საგრძნობლად დასცა გირავნობის ფურცლების ფასი და შეამცირა მოთხოვნა საადგილმამულო კრედიტზე. მთავარი მიზეზი მაინც საყოველთაო სესხი იმალებოდა. საქმეთა საყოველთაო შეყოვნებაში, კომერციულ და სავაჭრო ბრუნვათა საყოველთაო გაღარბებაში, ფულის ბაზრის სიმწირეში, რომელმაც თავი იჩინა არა მარტო რუსეთში, არამედ ყველგან ევროპაში.

თბილისის საადგილმამულო ბანკის საკრედიტო მოღვაწეობა გამოცოცხლდა 80-იანი წლების დასასრულს, რაც უმთავრესად გამოწვეული იყო გირავნობის ფურცლების კარგი კურსით ბირჟაზე, რომელიც 97%-ზე ქვევით არ ჩამოსულა, ხოლო 1889 წელს 99%-ს მიაღწია. 90-იანი წლებიდან საადგილმამულო ბანკის სასესხო ოპერაციები კიდევ უფრო სწრაფად იზრდებოდა. თბილისის გარდა ბანკი სესხს აძლევდა ბაქოს და ბათუმს.

მოყვანილია გრძელვადიანი და მოკლევადიანი კაპიტალის მოძრაობის საყურადღებო სტატისტიკა თბილისის საადგილმამულო ბანკში ასევე ცალკე ცხრილის სახითაა მოცემული ბანკში დაგირავებული მამულების საჯარო ვაჭრობით გაყიდვა ვალის გადაუხდელობისათვის 1875-1905 წლებში.

14. სტატიაში „ქართული სათავადაზნაურო ბანკის მართვის სისტემა“ ახსნილია სათავადაზნაურო ბანკის მართვის თავისებურებები. აღნიშნულია, რომ ბანკის ოპერაციების გაფართოებასთან ერთად, იზრდებოდა წმინდა შემოსავალი და მისი ის ნაწილი, რაც დივიდენდის სახით უნდა გაცემულიყო. ამ კუთხით მოყვანილია საყურადღებო სტატისტიკური მასალები. ასევე მონაცემები გაცემულ გრძელვადიან და მოკლევადიან სესხებზე.

განხილულია წვერი-დამფუძნებლების სამი კატეგორია. გაანალიზებულია ბანკის კაპიტალი, რომელიც შედგებოდა: 1. ძირითადი; 2. სათადარიგო; 3. საერთო სარგებლობის; 4. ექსტრაორდინალური კაპიტალისაგან. ძირითადი კაპიტალი წარმოიქმნა შენატანებისაგან, რაც თბილისის გუბერნიის თავადაზნაურობამ გაიღო იმ ფულიდან, რომელიც მათ მიდეს მთავრობისაგან ყმების გათავისუფლებისა და ბანკის დაარსებისათვის უმაღლესად ნაბოძები 160 000 მანეთისაგან, რომელსაც ყოველწლიურად ემატებოდა მოგების 10%.

აღნიშნულია, რომ თბილისის საადგილმამულო ბანკის გამგეობამ 1890 წელს აღძრა საკითხი ფინანსთა სამინისტროს წინაშე, რათა ბანკისათვის 6%-იანი გირავნობის ფურცლების ნაცვლად 5%-იანი გირავნობის ფურცლების გამოშვების ნება დაერთოთ. ბანკის საგანგებო კრების შუამდგომლობა კონვერსიის თაობაზე, ფინანსთა სამინისტრომ დააკმაყოფილა.

15. სტატიაში: „გლობალური კონკურენტუნარიანობის ინდექსები და საქართველო“ აღნიშნულია, რომ განვითარებული და ჯანსაღი კონკურენცია ინვესტიციების მოზიდვისა და ბაზრის ეფექტური ფუნქციონირების უმნიშვნელოვანესი წინაპირობაა. თანამედროვე პირობებში ბიზნეს-კომპანიები აღმოჩნდნენ ახალ კონკურენტულ გარემოში. განისაზღვრა და გამოიკვეთა კონკურენტი მხარეების ინტერესების მრავალსპექტიანობა, აგრესიულობა და დინამიზმი. ამ პირობებში თანამედროვე მენეჯმენტში თავს იჩენს ახალი პრობლემები, რომლებიც შეიძლება გადაიჭრას მართვის მოწინავე მეთოდების გამოყენებით.

არსებული მრავალი სამეცნიერო ლიტერატურის მიუხედავად აღნიშნულ პრობლემასთან დაკავშირებით არასათანადოდაა შესწავლილი ინტეგრირებული/კომპლექსური მიდგომის საკითხები, თანამშრომლობის და კონკურენციის ურთიერთობები. კონკურენცია არის ერთ-ერთი პრიორიტეტული მიმართულება საქართველოსა და ევროკავშირს შორის ღრმა და ყოველისმომცველი თავისუფალი ვაჭრობის შესახებ შეთანხმების (DCFTA).

სწრაფი ეკონომიკური განვითარებისთვის მნიშვნელოვანია საქართველოს ეკონომიკა საერთაშორისო დონეზე იყოს კონკურენტუნარიანი. 2014 წლის გლობალური კონკურენტუნარიანობის ანგარიშის მიხედვით საქართველომ 69-ე პოზიცია დაიკავა და სამი ადგილით ზემოთ გადაინაცვლა 2013 წლის პოზიციიდან. მისასაღებელია, რომ უკვე მეოთხე წელია, საქართველოს დადებითი ტენდენცია აქვს აღნიშნულ ინდექსში.

მსოფლიო ეკონომიკურ ფორუმთან (WEF) ერთად კონკურენტუნარიანობის საკითხს იკვლევს გლობალური კონკურენტუნარიანობის ინდექსი (The Global Competitiveness Index), რომელიც ზომავს მაკრო ეკონომიკური გარემოს ხარისხს, ქვეყნის საჯარო ინსტიტუტების მდგომარეობას და ტექნოლოგიური მზაობის დონეს. დღეს საქართველო 66-ე პოზიციაზე იმყოფება, მისი სარეიტინგო ქულა 4,22 შეადგენს. აქაც მოსაწონია, რომ ჩვენმა ქვეყანამ პოზიცია წინა წელთან შედარებით 3 საფეხურით გაიუმჯობესა.

საჭიროა სახელმწიფოს ეკონომიკური პოლიტიკის ჭრილში აღნიშნული კრიტერიუმების გაუმჯობესებაზე მომავალშიც მუდმივად მუშაობა. რადგან მიუხედავად კონკურენციის უგულვებელყოფის მრავალი ცდისა, რასაც ქადაგებდნენ რადიკალური ფუნდამენტური და რელიგიური კონცეფციები, საზოგადოებამ ჯერ ვერ მიაღწია და ვერც მიაღწევს კონკურენციის გარეშე ცხოვრებას. ვინაიდან კონკურენცია განვითარების მთავარი მოტივია. კაცობრიობის წინაშე ყოველთვის იდგა არა კონკურენციის უგულვებელყოფის, არამედ მისი ცივილურ, ადამიანურ საზღვრებში მოქცევის პრობლემა. ადამიანი კონკურენციის ფენომენს აიძულებს იმუშაოს საზოგადოების სასიკეთოდ. ზოგ ქვეყანაში ამას ახერხებენ წარმატებით, ზოგში კი ვერ.

16. ეკონომიკური განვითარების თანამედროვე ეტაპზე, საქართველოსთვის, მნიშვნელოვანია მცირე ბიზნესის განვითარება. ამიტომ, ყოველთვის აქტუალურია იმ ხელისშემშლელი ფაქტორების ანალიზი, რომლებიც აფერხებენ ქვეყანაში მცირე ბიზნესის გავრცელებას.

სტატიაში განხილულია ავტორთა მიერ ქ. თბილისში მცირე ბიზნესის სხვადასხვა ობიექტებზე ჩატარებული გამოკითხვის შედეგები. აღმოჩნდა, რომ მცირე ბიზნესში დღეისათვის არსებული სურათი არასახარბიელოა. მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით საჭიროა სახელმწიფოს მხრიდან მოხდეს ბიზნესის ხელშემწყობი პოლიტიკის გატარება. ჩამოთვლილია დასავლეთში აპრობირებული მცირე ბიზნესის მხარდაჭერის

ძირითადი მიმართულებები.

17. სტატიაში გაანალიზებულია საქართველოს მოსახლეობის კვლავწარმოების მაჩვენებლები, ჯანმრთელობის მდგომარეობა და ჯანმრთელობის რისკების შესამცირებლად დასმულია მედიკო-სოციალური მომსახურებისა და დაზღვევის შემდგომი სრულყოფის აუცილებლობის საკითხი.

სტატიაში აღნიშნულია, რომ 2005-2013 წლებში საქართველოში გაიზარდა მოსახლეობის ავადობა და მოკვდაობის დონე. ამ ფონზე არასწორადაა მიჩნეული ქვეყანაში სამედიცინო დაწესებულებების სიმძლავრის შემცირების დღეს მოქმედი პოლიტიკა. არასწორად არის შეფასებული მედიკო-სოციალური დაზღვევის საბჭოური მეთოდის სრული გაუქმება და სახელმწიფოს მიერ ამ ტვირთის მთლიანად თავის თავზე აღება.

სტატიაში შემოთავაზებულია ამ საკითხების დარეგულირების კონცეფტუალური მიდგომა.

18. კონტროლის ორგანიზაცია თანამედროვე მენეჯმენტის ერთ-ერთი ურთულესი ამოცანაა. კონტროლის პროცესი იწყება პროგრამის შედგენით. იგი მოიცავს სულ მცირე სამი ეტაპის განხორციელებას.

- I ეტაპი – სტანდარტების და კრიტერიუმების შემუშავება;
- II ეტაპი – რეალური შედეგების გაზომვა და სტანდარტებთან შედარება;
- III ეტაპი – მაკორექტირებელი მოქმედებების განხორციელება.

გამოკვლევებმა აჩვენეს, რომ კონტროლის პროგრამის შექმნისას პრაქტიკულად გამოიყენება სამი მიდგომა. ეს მიდგომებია:

- საბაზრო;
- ბიუროკრატიული;
- კლანური.

გასაკონტროლებელი ობიექტების ნაირსახეობათა და თვითკონტროლის ფორმების სიმრავლის გამო, კონტროლის უნიფიცირებული პროგრამა საერთოდ არ არსებობს.

19. ამ სტატიაში ნაჩვენებია თუ როგორ გამოვიყენოთ ფინანსური ანგარიშგება ფირმის ფინანსური შედეგებისა და მდგომარეობის შეფასებისთვის. ჩვენ განვიხილავთ ფინანსური ანალიზს, მისი განხორციელებისთვის საჭირო ძირითადი კომპონენტებს: სასარგებლო ინფორმაციას, მონაცემების შედარების სტანდარტების და ანალიზს მეთოდებს. აქ წარმოდგენილია ანალიზის სამი ძირითადი მეთოდი: ჰორიზონტალური ანალიზი, ვერტიკალური ანალიზი და ფარდობითი მაჩვენებლების ანალიზი. ჩვენ გამოვიყენებთ თითოეულ მათგანს ფინანსური ანგარიშგების კვლევისას, სს „თელასის“-ის ანგარიშგების გამოყენებით. ფარდობითი მაჩვენებლების ანალიზი გავრცობილი და ჩამოყალიბებულია სტატიის დასასრულს.

ფინანსური ანგარიშგების ანალიზი, ანალიზის ამ მეოდებს იყენებს იმისათვის რომზოგადი დანიშნულების ფინანსური ანგარიშგების მონაცემები გარდაქმნას მმართველობითი გადაწყვეტილების მიღებისათვის საჭირო ინფორმაციად. ფინანსური ანალიზი ამცირებს ჩენს ვარაუდების, ეჭვებს და გაურკვევლობას ბიზნეს გადაწყვეტილებების მიღებისას. ამ სტატიაში აღწერილია ფინანსური ანალიზის მიზანი, მისი საინფორმაციო წყაროები, როგორ გამოვიყენოთ მონაცემების შედარება და განხილულია რამდენიმე საკითხი გამოთვლებთან დაკავშირებით.

20. ქვეყნის, რეგიონის, დარგების, ეფექტიანი სამეცნიერო-ტექნიკური განვითარების უზრუნველყოფის მნიშვნელოვან პირობას წარმოადგენს პრიორიტეტების დასაბუთებული

შერჩევა, სამეცნიერო პოტენციალის, ფინანსური და მატერიალური რესურსების კონცენტრაცია მათი რეალიზაციისათვის. ამასთან, მეცნიერებისა და ტექნოლოგიების სფეროში პრიორიტეტების დაწესება განიხილება მდგრადი სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების გრძელვადიანი სტრატეგიის შემუშავების კონტექსტში.

პრიორიტეტების შერჩევის ერთ-ერთ ინსტრუმენტს წარმოადგენს ფორსაიტი. ფორსაიტი გამოიყენება არა მარტო ქვეყნის მასშტაბით, არამედ, ეკონომიკის ცალკეული დარგებისა და რეგიონების განვითარების საპროგნოზო პარამეტრების შესამუშავებლად.

საქართველოში ჯერ არ არის შექმნილი არც ერთი სტრატეგიული დოკუმენტი ფორსაიტის გამოყენების საფუძველზე. ყველა არსებული სტრატეგიული დოკუმენტი გათვლილია მაქსიმუმ 5 წელზე, ყოველგვარი მეცნიერულ-ტექნიკური ანალიზის გარეშე. ამასთან, ასეთი დოკუმენტები არ არის მემკვიდრეობითი ხასიათის და ქვეყანაში ახალი ხელისუფლების მოსვლასთან ერთად ყველაფერი ახლიდან იწყება. იმედია, ქვეყნის ახლად დაანონსებულ სტრატეგიულ დოკუმენტებში, როგორებიცაა საქართველოს გრძელვადიანი სოციალურ-ეკონომიკური და სივრცითი განვითარების სტრატეგიები, ფორსაიტი თავის ადგილს დაიმკვიდრებს.

ამგვარად, სწორედ მეცნიერულად დასაბუთებული ფორსაიტის (და არა პროგნოზირების) კომპეტენტურად გამოყენება საშუალებას იძლევა შეიქმნას ქვეყნის, რეგიონების, დარგების, მეცნიერებისა და ტექნოლოგიების განვითარების პრიორიტეტული მიმართულებების ხელსაყრელი კლიმატი.

21. ნაშრომში განხილულია ტექნოლოგიური პლატფორმების არსი, მიზნები, ამოცანები, განვითარების ეტაპები და მათი ფორმირების ისტორია ევროკავშირის მაგალითზე. აღნიშნულია, რომ საქართველოში ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროსთან შეიქმნა “საქართველოს ინოვაციებისა და ტექნოლოგიების სააგენტო”, რომლის ძალისხმევით ქ. თბილისსა და ქ. ზუგდიდში ჩამოყალიბდა ტექნოპარკები, რეგიონებში დაარსდა ბიზნეს-ინკუბატორები, აქსელერატორები, ინოვაციური ლაბორატორიები და ცენტრები.

მიუხედავად აღნიშნული ინოვაციური ინფრასტრუქტურის მშენებლობისა ქვეყანაში ჯერ არ მომხდარა მთელი რესურსების (სახელმწიფოს, ბიზნესის, მეცნიერების) კონცენტრაცია პრიორიტეტულ სამეცნიერო-ტექნიკურ მიმართულებებზე. პრიორიტეტების შერჩევისა და ინოვაციების კომერციალიზაციაზე ძალისხმევის კონცენტრაციის მთავარ მექანიზმად მრავალ ქვეყანაში აღიარებულია ტექნოლოგიური პლატფორმები.

ხაზგასმულია, რომ საქართველოში ჯერ-ჯერობით არც ერთი ტექნოლოგიური პლატფორმა არ არსებობს, მაგრამ, ავტორები ვარაუდობენ რამდენიმე ტექნოლოგიური პლატფორმის ფორმირების შესაძლებლობას: ნანოფაგების ტექნოლოგიური პლატფორმა, პლაზმის საშუალებით მყარი ნარჩენების გადამამუშავებელი პლატფორმა, ბაზალტური ტექნოლოგიების პლატფორმა, ფარმაკო-ქიმიური ტექნოლოგიური პლატფორმა, “ფლუიდური ტექნოლოგიური პლატფორმა” – ზეკრიტიკული CO₂-ით (ნახშირორქანით) ექსტრაქტების წარმოებისათვის. აქედან გამომდინარე, კარგი იქნება თუ საქართველოს მთავრობა დაუყოვნებლივ დაიწყებს ფორსაიტულ სტრატეგიაზე მუშაობას და აღნიშნული ტექნოლოგიური პლატფორმების ფორმირებაზე ზრუნვას.

22. უკანასკნელი წლების კვლევები ერთმნიშვნელოვნად ადასტურებს, რომ კორპორაციული სოციალური პასუხისმგებლობა არ არის მხოლოდ საზოგადოების წინაშე მორალური ვალდებულების შესრულება, ის კეთილმყოფელ გავლენას ახდენს კომპანიის

უშუალო ბიზნესსაქმიანობაზეც, რადგან ხელს უწყობს კომპანიის კონკურენტუნარიანობის ამაღლებას, მისი იმიჯის გაუმჯობესებას, ეხმარება კომპანიას უკეთ მართოს რისკები, მოიზიდოს ინვესტორები, ხანგრძლივად შეინარჩუნოს კარგი ურთიერთობა თანამშრომლებთან, მომწოდებლებთან. ორგანიზაციებს, რომლებიც ითვალისწინებენ სოციალურ და მასშტაბურ ეკონომიკურ საკითხებს, უკეთესი ფინანსური მაჩვენებლები აქვთ. ამიტომ სულ უფრო მეტი კომპანია ნერგავს საკუთარ საქმიანობაში სოციალური პასუხისმგებლობის სტანდარტებს. სოციალური პასუხისმგებლობის განვითარება დადებით გავლენას ახდენს არა მხოლოდ კომპანიების საქმიანობაზე, არამედ, ზოგადად ქვეყნის განვითარებაზე. ის განიხილება როგორც ქვეყნის ეკონომიკური კონკურენტუნარიანობის ზრდის, სოციალური და ეკოლოგიური პრობლემების გადაჭრის, ვაჭრობისა და ინვესტიციების მოზიდვის, მდგრადი განვითარების მიზნების მიღწევის მექანიზმი. კორპორაციული სოციალური პასუხისმგებლობის დანერგვა საქართველოშიც უამრავი დადებითი შედეგის მომტანი იქნება. მთავარია, ხელისუფლებამ სწორად განსაზღვროს ეს პროცესები. სახელმწიფო სექტორის სწორი ნაბიჯები ხელს შეუწყობს კერძო სექტორს, რომ მან საკუთარი სოციალური პასუხისმგებლობით მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანოს ქვეყნის განვითარებაში.

23. ასოცირების ხელშეკრულების დოკუმენტში წარმოდგენილი ბევრი შეზღუდვის მიუხედავად, ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი ვაჭრობის ხელშეკრულება საქართველოსთვის არის შესაძლებლობა, მოახდინოს წარმოებისა და მომსახურების განვითარება და შესაბამისი სტანდარტებითა თუ ნორმებით, საკანონმდებლო ცვლილებებითა და სწორი რეგულაციებით, ეტაპობრივად მოახდინოს ევროპის განვითარებულ და უმსხვილეს ბაზარზე შესვლა, რაც თავისთავად ნიშნავს ქვეყანაში სწორი ეკონომიკური პოლიტიკის წარმართვასა და ბიზნესის განვითარების ხელშეწყობას. საქართველოს 28 ქვეყნისგან შემდგარ, 500-მილიონიან გასაღების ბაზარზე თავის დამკვიდრების და ამ გზით საქსპორტო პოტენციალის განვითარების უნიკალური შესაძლებლობა გაუჩნდა. თავისუფალი ვაჭრობის შესახებ შეთანხმების გავლენა საქართველოდან ევროკავშირში ექსპორტის მოცულობის მაჩვენებელზე უკვე აისახა. 2015 წლის იანვარ-აპრილის მონაცემებით, აღნიშნული მაჩვენებელი გასული წლის ანალოგიურ მონაცემთან შედარებით, 6%-ით არის გაზრდილი და 206 მილიონ აშშ დოლარს შეადგენს. საქართველოს მიერ ნაკისრი ვალდებულებების შესრულებასთან და ჩვენს ქვეყანაში წარმოებული პროდუქციის ხარისხის გაუმჯობესებასთან ერთად, ქართული ექსპორტის მოცულობა ევროკავშირის ქვეყნებში კიდევ უფრო მაღალი ტემპით გაიზრდება. საქართველო მაქსიმალურად უნდა შეეცადოს, იპოვოს ისეთი მიმართულებები, რომლებშიც ჩვენს ქვეყანას შედარებითი უპირატესობა ექნება ევროპულ ბაზარზე, გააუმჯობესოს ადგილობრივი წარმოების პროდუქციის ხარისხი და წარუდგინოს იგი ევროპის 500-მილიონიან მომხმარებელს.

24. ქვეყნის ეკონომიკურ პროგრესს უმეტესწილად განაპირობებს ინოვაციები, რომლებიც მეცნიერულ-ტექნიკური პროგრესისა და ეკონომიკური მოთხოვნების გაერთიანების შედეგია. საქართველოს მთავრობამ, მსოფლიო ბანკის მხარდაჭერით, 2013 წლიდან დაიწყო აქტიური მუშაობა რეფორმების პაკეტზე, რომლის ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს ნაწილს წარმოადგენს საქართველოში ცოდნასა და ინოვაციებზე დამყარებული ეკონომიკის მშენებლობის ხელშეწყობა.

ინოვაციების და თანამედროვე ტექნოლოგიების განვითარებისთვის, საქართველოს მთავრობა წაახალისებს ისეთი პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების შემოდინებას, რომელიც მიმართული იქნება მოწინავე ტექნოლოგიების შემოტანასა და დანერგვაზე.

მთავრობა, ასევე, ხელს უწყობს ფინანსებზე ხელმისაწვდომობის ზრდას, განსაკუთრებით, მცირე და საშუალო საწარმოებისთვის, რომლებიც, თავის მხრივ, ინოვაციის მამოძრავებლები არიან. კვლევების და განვითარების კომერციალიზაციის მიზნით, ხელი შეეწყობა კერძო სექტორს და განათლების სისტემას შორის კავშირების გაღრმავებას, გამოყენებითი კვლევისა და განვითარების როგორც ხარისხის, ასევე, პრაქტიკაში დანერგვის (კომერციალიზაციის) ეფექტიანობის ასამაღლებლად.

ინოვაციების და ტექნოლოგიების სფეროში სახელმწიფოს მიერ გატარებული პოლიტიკის მთავარ შედეგებს შორის მოიაზრება კომპანიების მიერ ტექნოლოგიების ტრანსფერისა და პრაქტიკაში დანერგვის გაძლიერება, სამეცნიერო წრეებს და ბიზნესს შორის კავშირების გამყარება, ინოვაციების დონის ამაღლება და შედეგად ქართული ექსპორტის უფრო მაღალტექნოლოგიურ პროდუქციაზე ორიენტაცია.

25. ტურიზმის განვითარება საქართველოს ეკონომიკის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან პრიორიტეტს წარმოადგენს. სექტორის წახალისების მიზნით ქვეყანა ინვესტირებს სხვადასხვა სტიმულს სთავაზობს. მათ შორისაა, სასტუმროებში ინვესტირების ინციატივა და თავისუფალი ტურისტული ზონები.

მიუხედავად მსოფლიო ეკონომიკური კრიზისისა, საქართველოში ტურიზმის სექტორი ზრდას სწრაფი ტემპებით განაგრძობს. პროგნოზები საკმაოდ ოპტიმისტურია. სწორედ მათი მიხედვით ტურიზმის სექტორში როგორც დასაქმებულთა რაოდენობა, ასევე ტურიზმიდან მიღებული შემოსავლები ზრდას მომავალ წლებშიც განაგრძობს.

ქვეყანაში ტურიზმის განვითარება პირდაპირ უკავშირდება სასტუმრო ინდუსტრიის განვითარებას. სასტუმრო მომსახურების სფეროს ინდუსტრიალიზაციის შედეგად შეიქმნა მსხვილი, ტექნიკურად და ტექნოლოგიურად კარგად აღჭურვილი სასტუმრო კომპლექსები, კორპორაციები, ქსელები, რომლებიც აერთიანებენ ათასობით სასტუმროს მთელ მსოფლიოში.

ამ ფაქტორების გათვალისწინებით, შეიძლება ითქვას, რომ ასევე მზარდია სასტუმრო ბიზნესი, რადგან იგი დიდწილად ტურიზმის განვითარებაზეა მიბმული და მის წარმატებებს უცვლელად იმეორებს

26. განაწილების არასრულყოფილი სისტემების არსებობა გამოწვეულია საზოგადოების ინტელექტუალურ-კულტურული, მატერიალურ-ტექნიკური, შემეცნებითი და ზნეობრივი განვითარების შედარებით დაბალი, არასაკმარისი დონის გამო. ამ ნიადაგზე არსებობდა და არსებობს ადამიანთა ჩაგვრის ფაქტები.

სოციალისტებმა მეცნიერებაში შემოიტანეს ადამიანის ექსპლოატაციის ცნება, რომლის თანახმადაც მუშათა ექსპლოატაცია – ეს მათი შრომის ნაყოფის აუნაზღაურებლად მითვისებაა კაპიტალისტთა მიერ. სინამდვილეში კი, კაპიტალიზმის პირობებში, ადგილი აქვს ადამიანთა ერთი ჯგუფის მიერ არა შრომით შექმნილი დოვლათის, არამედ საყოველთაო საზოგადოებრივი ფაქტორების მოქმედებით შექმნილი დოვლათის მითვისებას არსებული განაწილების წესის საფუძველზე, რაც სხვისი კუთვნილის მითვისებად და სოციალურ ჩაგვრად უნდა მივიჩნიოთ.

კაპიტალისტური სისტემის პირობებში კაპიტალისტები მხოლოდ მუშების კუთვნილს კი არ ითვისებენ, არამედ ერთმანეთსაც ართმევენ ქონებას, თუმცა გადასახადების მეშვეობით უკანაც აბრუნებენ გარკვეულ ნაწილს. შემოსავლების ასეთი მითვისება უფრო მეტად „დამნაშავე“ ეკონომიკური სისტემის ბრალია. სოციალური უსამართლობა ამ ეკონომიკური ურთიერთობებისა და საბაზრო სტიქიის მეშვეობით საყოველთაო ხასიათს იღებს. ეს ძალები

საზოგადოების ყველა ფენის წინააღმდეგ შეიძლება იყოს მიმართული.

27. გლობალიზაცია და ტრანსნაციონალიზაცია გარკვეული დილემის წინაშე ეკონომიკურად განვითარებად პატარა სახელმწიფოებს, მ. შ. საქართველოს აყენებს. საქართველო არ უნდა განუდგეს გლობალიზაციას და ტრანსნაციონალიზაციას, მაგრამ ამ პროცესში მან არ უნდა დაკარგოს თავისი თვითმყოფადობა, თავისი ეროვნულობა, რისი მიღწევაც შესაძლებელია გლობალიზაციასთან ადაპტირების სტრატეგიის შემუშავებით.

28. მსოფლიო ეკონომიკური წესრიგი გულისხმობს წესრიგს როგორც ეროვნული ეკონომიკებს შორის ურთიერთობებში, ასევე ცალკეული ეროვნული ეკონომიკის ფუნქციონირების პროცესში. თანამედროვე ეტაპზე, საერთაშორისო ეკონომიკური წესრიგი, დაფუძნებულია ქვეყნებს შორის აღნიშნული ურთიერთობების ლიბერალიზაციაზე.

29. ბიზნესის ეფექტიანი ფუნქციონირებისათვის, ნებისმიერი ქვეყნის ეკონომიკური პოტენციალის ზრდისათვის მეტად მნიშვნელოვანია უცხოელ ინვესტორთა უშუალო მონაწილეობა წარმოების პროცესში, ინვესტიციების მოზიდვა. ინვესტიციების რაციონალური გამოყენება მნიშვნელოვანი ფაქტორია საქართველოს კრიზისიდან გამოყვანისა და ბიზნესის განვითარებისათვის.

30. მოსახლეობის მიგრაციის აღრიცხვა ბუნებრივ მოძრაობასთან შედარებით მეტად რთულია, რადგან მიგრაციის დროს აღრიცხვას ექვემდებარება გადაადგილება, რომლის შედეგიც მოსახლეობის საცხოვრებელი ადგილის ცვლილებაა. ასევე, სირთულე განპირობებულია თავად მიგრაციული პროცესების მრავალფეროვნებით, მისი ტიპების, სახეობებისა და მიგრანტთა კატეგორიების სხვადასხვაობით.

32. სტატიაში „ქართული ფირმების საქმიანი კულტურის თავისებურებები: სტერეოტიპებიდან რეალობამდე“ განხილულია ქართული საქმიანი კულტურა და ბიზნესის წარმართვის ქართული ტრადიციები, გაანალიზებულია ქართული მენტალიტეტით განპირობებული თავისებურებები და გაანალიზებულია ქართველი ბიზნესმენებისა და მათ მიერ შექმნილი მართვისა და გადაწყვეტილებების მიღების სტილის ორიგინალური მეთოდები უცხოურ ანალოგებთან. სტატიის დასასრულ ავტორები გეთავაზობენ ორიგინალური ანალიზის საინტერესო შედეგებსა და საავტორო დასკვნებს.

34. ეკონომიკის საბაზრო პირობებში ფუნქციონირებისათვის მეტად მნიშვნელოვნად მიგვაჩნია საინვესტიციო ფონდების, სალიზინგო და სადაზღვევო კომპანიების და სხვადასხვა სახის ბირჟების შექმნისა და განვითარების სახელმწიფო საინვესტიციო პროგრამების შემუშავება, რომელიც ხელს შეუწყობს საინვესტიციო რესურსების მოზიდვას და მრავალფეროვანს გახდის ინვესტიციების განხორციელების ფორმებს; გააუმჯობესებს ინვესტიციების განაწილებისა და საინვესტიციო ობიექტების შერჩევის პროცედურას; მათი განხორციელების მულტიპლიკატორული ეფექტის მიღწევას. ახალი საფინანსო ინფრასტრუქტურის ჩამოყალიბების თვალსაზრისით აუცილებელია სახელმწიფო საინვესტიციო ფონდების და სადაზღვევო კომპანიების შექმნის სამართლებრივი, ორგანიზაციული და ტექნიკური ხასიათის საკითხების გადაწყვეტის პროცესის დაჩქარება.

35. საქართველოში ხორციელდება მიზანმიმართული ღონისძიებები ჯანდაცვის ეტაპობრივი სტრუქტურული რეორგანიზაციისათვის. ჩასატარებელი რეფორმის ძირითადი ამოცანებია: ჯანდაცვის დარგში მოქალაქეთა კონსტიტუციური გარანტიების უზრუნველყოფა,

ჯანდაცვის მრავალწობიანობის ჩამოყალიბება სახელმწიფო სისტემაზე მოწინავე პოზიციების შენარჩუნებით, ჯანდაცვის დაწესებულებათა მდგრადი ფუნქციონირების უზრუნველყოფა, დარგის მატერიალურ-ტექნიკური, ფინანსური და საკადრო რესურსების გამოყენების ეკონომიკური და კლინიკური ეფექტიანობის ამაღლება. ამასთან დაკავშირებით განსაკუთრებულ მნიშვნელოვან იქნის ჯანდაცვის სახელმწიფო ფინანსური რესურსების ეფექტიანი გამოყენების გზების შემუშავების პრობლემა, აგრეთვე, დაფინანსების დამატებითი წყაროების მოზიდვის შესაძლებლობათა მოძიება. ჯანდაცვის დარგის საბაზრო ეკონომიკის პრინციპებზე გადასვლასთან ერთად მნიშვნელოვნად იზრდება ფინანსური მენეჯმენტის როლი, რომელიც გულისხმობს სარესურსო პოტენციალის ოპტიმიზაციას. ამრიგად, აქტუალური რჩება საკითხი საქართველოში მოსახლეობის ჯანდაცვის სისტემის ეფექტიანი ფორმირების შესახებ. მოცემული პრობლემის ფინანსური ასპექტი ყველაზე რთულია და მოითხოვს განსაკუთრებულ ყურადღებას მეცნიერების და პრაქტიკოსების მხრიდან.

36. ქვეყნის ინოვაციურ პოტენციალს დიდი მნიშვნელობა ენიჭება სახელმწიფო ინოვაციური პოლიტიკის, სამეცნიერო-ტექნიკური და ინოვაციური პროგრამების კომპლექსური დამკვიდრებისათვის, რომლის მიზანს წარმოადგენს სამეცნიერო იდეათა უზრუნველყოფა ჩასახვიდან პრაქტიკულ გამოყენებამდე. ინოვაციური სფეროს ფაქტიური მდგომარეობის სახელმწიფო ინოვაციური პოლიტიკის მიზნებთან შესაბამისობაში მოყვანა შეიძლება მოხდეს სახელმწიფო მართვის ორგანოებით, ხოლო განხორციელება – ინოვაციური საქმიანობის სუბიექტებით. იმისათვის, რომ ჯანმრთელობის კვლევები საზოგადოების ჯანმრთელობისთვის მაქსიმალური შედეგის მომტანი იყოს, აუცილებელია მოხდეს პრინციპის აღმოჩენა–განვითარება–დანერგვა გათვალისწინება მომავალი სამეცნიერო მუშაობის დაგეგმვისას, რათა მოხდეს მეცნიერების მიერ შექმნილი ცოდნის ეფექტიანი მიტანა მოსახლეობამდე.

37. თანამედროვე ტექნოლოგიების განვითარებამ ორგანიზაციებს შერჩევის მეთოდების უახლესი სტანდარტების დანერგვის საშუალება მისცა. რის შედეგადაც კადრების შერჩევის პროცესი მანამდე არსებულთან შედარებით სწრაფი და მოქნილი გახდა. შერჩევასთან დაკავშირებული ხარჯების შემცირების მიზნით ბევრი ორგანიზაცია კანდიდატებზე ინფორმაციას ინტერნეტის საშუალებით კრებს. ორგანიზაციას რომელიც ვაკანსიას გამოაცხადებს ნათლად უნდა აქონდეს ჩამოყალიბებული საკუთარი პოზიცია და პასუხისმგებლობა აპლიკანტების შერჩევის პროცესში.

38. მენეჯერმა, მმართველობითი ფუნქციების წარმატებით შესრულებისთვის, უნდა იცოდეს როგორ გაუძღვეს თავის ქვეშევრდომებს. თანამედროვე სიტუაციებში მმართველის, დიპლომატის, აღმზრდელის, ინოვატორის და უბრალოდ ადამიანის როლში მენეჯერი უპირველეს ყოვლისა თავს იჩენს როგორც ლიდერი. ლიდერული ქცევებით თანამედროვე მენეჯმენტში მანიპულირებენ ნებისმიერ სფეროში, ნებისმიერი რანგის მმართველის პროფესიულ საქმიანობაში.

ვინაიდან შრომითი პროცესი მიმდინარეობს სოციალურ ჯგუფებში, ყოველ კონკრეტულ ჯგუფში მოქმედებს ინდივიდი, რომელსაც მიჰყვება კოლექტივი. ასეთი ტიპის ინდივიდი წარმოადგენს სწორედ ლიდერს, რომელიც ზეგავლენას ახდენს გარშემომყოფებზე ძირითადად ორი სოციალურ-ფსიქოლოგიური არხით:

ა) ავტორიტეტის (ჯგუფის წევრები აღიარებენ ლიდერის უპირატესობას თანამდებობის,

ოსტატობის, განათლების და ა.შ. მახასიათებლების გამო);

ბ) ქარიზმატული თვისებების (ადამიანობა, თავაზიანობა, ზნეობა). რეალურ ცხოვრებაში ეს ყველაფერი გამოიხატება ლიდერის განსაკუთრებლობის კეთილი ნების აღიარებაში, რაც ხასიათდება მისთვის უცილობლად გაყოლაში, მისი ქმედებების და საერთოდ ქცევების კოპირებაში.

ლიდერი-სოციალური ჯგუფის მნიშვნელოვანი ნაწილია. როგორც კი თავს იჩენს ადამიანთა რაიმე ერთობლიობა, მის სტრუქტურაში ჩნდება ლიდერი. რაც უფრო იზრდება ჯგუფის ფუნქციები და ფართოვდება მისი მოქმედების სფეროები, ყალიბდება ლიდერების იერარქია. აქ იწყებენ მოქმედებას “ფორმალური” და “არაფორმალური” ლიდერები. პირველები იღებენ უფლებამოსილებას მართონ ხალხი, ზემდგომი ინსტანციების საშუალებით, მეორენი ხდებიან ლიდერები გარშემომყოფთა აღიარებით.

ნამდვილ ლიდერს უნარი აქვს წაიყოლიოს ხალხი, ლიდერი ხდება ის ვინც ღებულბს ხალხისგან საყოველთაო აღიარებას. გარშემომყოფები აღიქვამენ ასეთი ლიდერის ოთხ მოდელებს:

1) “ერთ-ერთი ჩვენთაგანი”. სავარაუდოა, რომ ლიდერის ცხოვრების წესი იდენტურია ნებისმიერი სოციალური ჯგუფის წევრის ცხოვრების წესის.

2) “საუკეთესო ჩვენთაგანი”. იგულისხმება, რომ ლიდერი წარმოადგენს მაგალითს მთელი ჯგუფისთვის, როგორც ადამიანი და როგორც პროფესიონალი. ამასთან დაკავშირებით, ლიდერის ქცევა ხდება საგანი მიბაძვისთვის.

3) “კეთილშობილების განსახიერება”. ითვლება, რომ ლიდერი არის ზოგადსაკაცობრიო მორალის ნორმების მატარებელი. ლიდერი იზიარებს ჯგუფთან მის სოციალურ ფასეულობებს და მზადაა დაიცვას ისინი.

4) “ჩვენი მოლოდინის გამართლება”. ხალხი იმედოვნებს ლიდერის ქცევით მოქმედების მუდმივობას ცვალებადი ვითარების მიუხედავად. მათ უნდათ, რომ ლიდერი ყოველთვის სიტყვის ერთგული იყოს, არ უშვებდეს გადახრებს ჯგუფის მიერ მოწონებული ქცევის კურსიდან.

ხელქვეითებს სურთ, რომ მათი ლიდერი იყოს, არა მარტო და არა იმდენად პროფესიონალი ტექნოკრატიული განხრით, ორიენტირებული მხოლოდ წარმოების პროცესზე, არამედ პირველ რიგში - ადამიანური ხელმძღვანელი, ფსიქიკური განცდების სრული გამის მფლობელი. მის საქმიანობაში პირველ პლანზე უნდა იდგეს ადამიანი. სწორედ ამაში მდგომარეობს ნამდვილი ლიდერობის არსი. ყველა მმართველი (მენეჯერი) ვერ გახდება ლიდერი. ლიდერი შეიძლება იყოს ადამიანი, რომელსაც აქვს საკმაოდ განსაზღვრული თვისებები:

- ა) **პატიოსნება**— სრული სიცხედე ზოგადსაკაცობრიო მორალის დაცვაზე. პასუხი კითხვაზე- “წახვიდოდი თუ არა ამ ადამიანთან დახვედრვაზე?”- უნდა იყოს დადებითი;
- ბ) **ინტელექტი** — ტვინის სისწრაფე, მოქნილობა და პროგნოზირების უნარი; — მკაცრი ყურადღება, სიტყვის წარმოთქმის უნარი; — ცნობისმოყვარეობა;
- გ) **ხალხის გაგების უნარი** — მოსაუბრის ქცევის შეგრძნების უნარი; ადამიანში პიროვნების დანახვის უნარი; ადამიანის სულიერად გამდიდრებისკენ მისწრაფება;
- დ) **შეხედულებების სიმყარე** — სიტუაციაზე ადექვატური რეაქცია;

—ემოციების კონტროლი;

—მოქმედებების მუდმივობა;

ვ) **თვითდაჯერებულობა**—პასუხისმგებლობის საკუთარ თავზე აღებისკენ მისწრაფება;

—საკუთარ ღირსებასა და ნაკლში

გათვინობიერებულობა;

—მიზნის მიღწევაში დაუინებულობა;

ვ) **ყოველდღიურ ცხოვრებაში**—სიმდიდრისადმი სწრაფვის უქონლობა;

მორიდებულობა

—ნივთებთან მოპყრობაში რაციონალურობა;

—თვითმომსახურებისაკენ მიდრეკილება;

ზ) **ერუდირებულობა**—მეცნიერებისა და სხვა ტექნიკის სხვადასხვა დარგის სიღრმისეული ცოდნა;

—კარგი გათვითცნობიერებულობა ფილოსოფიაში,
პოლიტოლოგიაში, ისტორიაში;

— საზოგადოებათმცოდნეობაში

ზემოთ ნახსენები თვისებები წარმოადგენენ ლიდერის პოტენციალის ხერხემალს. პიროვნების ამ თვისებებისა და ჩვევების გამოსატყულების ხარისხის გამოვლენა ხორციელდება სხვადასხვა მეთოდების ერთობლიობით: ინდივიდის საქმიანობაზე დაკვირვებით, მისი საქმიანობის შედეგის შესწავლით და აგრეთვე პირადი ტესტების დახმარებით.

39. ორგანიზაციული კულტურისა და ქცევის დინამიზმი. ორგანიზაციული კულტურა ნიშნავს ადამიანის საწარმოო, საზოგადოებრივი და სულიერი მიღწევების მოწვესრიგებულ ერთობლიობას. ორგანიზაციულ კულტურას ხშირად უწოდებენ აგრეთვე კორპორატიულ კულტურას. შემდეგში ამ ტერმინებს სინონიმებად ჩავთვლით. ის შეიძლება დაფიქსირდეს წერილობითი ფორმით, მაგალითად, ფირმის ყოველ თანამშრომელს შეუძლია გაეცნოს განაცხადს “კორპორატიული კულტურის შესახებ”.

ორგანიზაციული კულტურა მიიღება და გაითავისება ცალკეულ მუშაკთა და კოლექტივის მიერ ყოველგვარი მტკიცებულებებისა და ფირმის ხელმძღვანელობის მხრიდან ზეწოლის გარეშე, იმიტომ, რომ ის ამა თუ იმ სახით ნებისმიერ ორგანიზაციაში არსებობს.

ორგანიზაციული კულტურა წარმოადგენს კომპანიის მუშათა და თანამშრომელთა ჯგუფების დამაკავშირებელ რგოლს, რაც საშუალებას იძლევა გამოიყოს ერთმანეთისაგან “ჩემიანები“ და სხვები. ეს განსაკუთრებულად იჩენს თავს ახალი თანამშრომლის ადაპტაციისას კომპანიაში. თუ ახალდაქირავებული მალე გაითავისებს კორპორატიული კულტურის პრინციპებს, მაშინ ის გაცილებით ადვილად შეძლებს კოლექტივში სოციალურ ინტეგრაციას და მისი მწარმოებლურობაც უფრო ეფექტური გახდება. თუ ის იმყოფება უცხო გარემოში, მისი საქციელი იქნება შებოჭილი და ის მუდმივად განიცდის უკმაყოფილების გრძნობას. ასეთ შემთხვევაში, ადამიანები კომპანიას პირველ ორ-სამ კვირაში ტოვებენ, ამიტომ პერსონალის მენეჯერებისა და საზოგადოებრივი ხელმძღვანელების ამოცანაა დაეხმარონ მათ არსებული კორპორატიული კულტურის გაგებას და მიღებაში.

შეიძლება თამამად განვაცხადოთ, რომ ორგანიზაციული კულტურა წარმოადგენს ორგანიზაციული ქცევის ნაწილს. ამ ჭრილში ის შეიძლება განვიხილოთ როგორც პროცესი და როგორც მოვლენა. პირველ შემთხვევაში ესაა წესებისა და ნორმების ნაკრების ფორმირება და გამოყენება. მეორე შემთხვევაში კი – ის თვითონაა წერილობითი ან

დაუწერელი პრინციპების, წესების, ნორმების ერთობლიობა, რაც კომპანიის ფილოსოფიაზე აისახება. ორგანიზაციული ქცევის მიზანია დაეხმაროს ადამიანებს უფრო ეფექტურად შრომაში, თავიანთი მოთხოვნილებებისა და მოლოდინის რეალიზებასა და ამ საქმიანობიდან კმაყოფილების მიღებაში. სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, ორგანიზაციული ქცევის მიზანს წარმოადგენს თითოეული თანამშრომლისათვის სწორი მოტივაციის მისადაგება. ამ მიზნის რეალიზაციისათვის აუცილებელია ორგანიზაციის და პიროვნების განსაზღვრული, ღირებული ორიენტაციისა შექმნა, საერთო პრინციპების, კანონზომიერებების, მოთხოვნილებებისა და ინტერესების ფორმირების გზით. ამ შემთხვევაში ორგანიზაციული კულტურა წარმოადგენს მოტივაციაზე და შესაბამისად, მუშათა ქცევაზე გავლენის მქონე მნიშვნელოვან რესურსს.

40. საწარმოს პერსონალის მართვა კრიზისულ ვითარებაში. ორგანიზაციის კონკურენტუნარიანობის დონის ამაღლება, მათ შორის კრიზისის პირობებშიც, განისაზღვრება მომუშავე პერსონალის ხარისხით: მისი კვალიფიკაციით, პოტენციალით, ერთსულოვნებით, ორგანიზაციის მიმართ ლოიალურობითა და მრავალმწარმოებლური შრომისადმი მოტივაციით. რა თქმა უნდა, ცალკეულ ხელმძღვანელთა პიროვნული თვისებები დიდ როლს თამაშობს საწარმოს ეფექტურ ფუნქციონირებაში, ამასთან, მისი სტაბილურობა (“გადარჩენა”) უპირველეს ყოვლისა დამოკიდებულია “საშუალო” დონის პერსონალის თვისებებზე, რომლებიც თავის მხრივ განისაზღვრებიან არსებული მუშაობის მართვის სისტემით. საბაზრო ეკონომიკის პირობებში ორგანიზაციის კონკურენტუნარიანობა განისაზღვრება იმით, თუ რამდენად მობილურად რეაგირებს ის გარე სამყაროსა და საბაზრო მოთხოვნის ცვლილებებზე. ასეთ პირობებში აუცილებელია მომუშავეთა სრულიად ახალი ტიპი: მაღალკვალიფიციური, ინიციატივიანი, უნდა გააჩნდეს ინოვაციებისადმი მიდრეკილება, შეეძლოს დამოუკიდებლად გადაწყვეტილებების მიღება და მასზე პასუხისმგებლობა, შეეძლოს თავისი პირადი და ორგანიზაციის მიზნების დაკავშირება. როგორც წესი, საწარმოს კრიზისული სიტუაციის ძირითად მიზეზს მიკრო და მაკრო დონეზე წარმოადგენს თანამედროვე საბაზრო ეკონომიკის პირობებში პერსონალის მართვის მეთოდებისა და პრინციპების შეუსაბამობა.

საწარმოს ხელმძღვანელობას გააჩნია ადმინისტრაციული სისტემის მმართველობის ძლიერი სტრუქტურები, რომლისთვისაც პერსონალი წარმოადგენს დამხმარე რესურსს, ხოლო თითოეული მუშაკი განიხილება მხოლოდ როგორც მექანიზმის ადვილად შესაცვლელი ნაწილი.

41. საერთაშორისო კომპანიების საქმიანობის თანამედროვე აქცენტები. საერთაშორისო კომპანიების უმრავლესობამ თავისი საქმიანობა დაიწყო ეროვნული ბაზრის ფარგლებში. ბაზრების ქვეყნის შეფარდებითი უპირატესობისა და კომპანიის კონკურენტული უპირატესობის გამოყენებით მათ გააფართოვეს ფუნქციონირების მასშტაბები საერთაშორისო ბაზრებზე. საერთაშორისო კომპანიების საქმიანობა მოიცავს სამეურნეო საქმიანობის თითქმის ყველა სფეროს - პროდუქციის საზღვარგარეთ გატანიდან დაწყებული მიმღებ ქვეყანაში წარმოების ორგანიზაციის ჩათვლით.

ტნკ-ის საქმიანობა სხვადასხვანაირად აისახება როგორც დონორი, ისე რეციპიენტი ქვეყნების ეკონომიკაზე. მათი გავლენის შეფასება ორივე კუთხით საკმაოდ რთულია და მაინც მეცნიერ-ეკონომისტთა შორის არსებობს მოსაზრება, რომლის მიხედვითაც უცხოური ინვესტიციები დადებით გავლენას ახდენს რეციპიენტი ქვეყნის ეკონომიკაზე, მაშინ: 1. როცა

ამ ფორმების მიერ შემოტანილი ტექნოლოგია ანდა პროდუქცია არის მაღალდიფერენცირებული, 2. როცა ადგილობრივი რესურსები ხელმისაწვდომია ტნკ-სათვის 3. როცა კაპიტალი ჩაიდება შედარებით უკეთ განვითარებული ეკონომიკის მქონე ქვეყანაში.

რეციპიენტი ქვეყნების მთავრობები ცდილობენ თავიდან აიცილონ ტნკ-ის კონტროლი ეროვნულ ეკონომიკაზე. ამ მიზნით ისინი ახდენენ უცხოელთა ხელში არსებული რიგი დარგების ნაციონალიზაციას, (სამთო-მომპოვებელი მრეწველობა, სატრანსპორტო კომუნიკაციები, კომუნალური მეურნეობა დას ხვა), ტნკ-ის ფილიალების ხელმძღვანელობის ადგილობრივ სპეციალისტთა ხელში გადასვლას. ზოგიერთ მნიშვნელოვანი სფერო, ვთქვათ რადიო და ტელევიზია, საერთოდ დახურულია უცხოური ინვესტიციებისათვის. ხშირ შემთხვევაში ადგილობრივი მთავრობები ცდილობენ და მხარს უჭერენ კონკურენტუნარიანი ადგილობრივი ფორმების შექმნას, რათა თავიდან აიცილონ ამ სფეროებში უცხოელთა ბატონობა.

42. პირველ სტატიაში- “სახელმწიფოს როლი სამრეწველო საწარმოს რესტრუქტურისაციის პროცესში (საქართველოს მრეწველობის მაგალითზე)“- განხილულია საქართველოს სამრეწველო წარმოების რესტრუქტურისაციის საკითხები ქვეყნის ინდუსტრიული განვითარების სფეროში წარმოებული სახელმწიფო პოლიტიკის შესაბამისად. ამასთან აღნიშნულია, რომ სამრეწველო საწარმოს კრიზისული მდგომარეობიდან გამოყვანის ერთ-ერთი, საყოველთაოდ აღიარებული მეთოდია მისი რესტრუქტურისაცია, რომელიც მთლიანობაში ნიშნავს: მართვის სრუქტურისა და ფუნქციების სრულყოფას,საქმიანობის ტექნიკურ-ეკონომიკურ ასპექტებში ჩამორჩენის დაძლევას, ფინანსურ-ეკონომიკური პოლიტიკის სრულყოფასა და წარმოების ეფექტიანობის ამაღლების უზრუნველყოფას. კონკრეტული თვალსაზრისით, რესტრუქტურისაცია ნიშნავს ფირმის მიზნებისა და სტრატეგიის ძირეულ ცვლილებებს, ასევე მათი რეალიზაციის ხერხებისა და ბიზნეს –პროცესების (ორგანიზაციული სტრუქტურის რეიჟინერინგი). საქართველოს მრეწველობის კონკრეტული ანალიზის საფუძველზე, აღნიშნულია, რომ მიუხედავად საზოგადოებაში დამკვიდრებული წარმოდგენისა, რომ ქვეყნის მრეწველობა არაფერს აწარმოებს, 2015 წელს, სტატისტიკური მონაცემებით წარმოებულ იქნა 8 მილიარდი ლარის პროდუქცია, ანუ თითქმის 2-ჯერ მეტი ვიდრე 2010 წელს. თუმცა, მიუხედავად ამისა , სტატიაში გაკეთებულია დასკვნა, რომ სახელმწიფო, რომელიც რჩება ერთგული საერთაშორისო საფინანსო ორგანიზაციების რეკომენდაციების(საიდანაც ის ღებულობს ფულს), არ ახდენს მიკროეკონომიკური დარგობრივი პრიორიტეტების ფორმირებას და მხარდაჭერას, ხოლო ქვეყნის ინდუსტრიული განვითარების გარეშე მისი შემდგომი დაჩქარებული ეკონომიკური განვითარების შესაძლებლობები ძალზე შეზღუდულია.

43. მეორე სტატიაში- “ ელექტროენერჯის ტარიფები საქართველოში-არსებული რეალობა და პერსპექტივები” განხილულია ისეთი აქტუალური საკითხები, როგორც არის სამომხმარებლო ტარიფები ელექტროენერჯიაზე და მათი ოპტიმიზაციის შესაძლებლობები. ამ მიზნით გაანალიზებულია სადისტრიბუციო კომპანიების არსებული სტრუქტურა. ყურადღება გამახვილებულია ელექტროენერჯის ბაზრის კონცენტრაციის მაღალ დონეზე, რაც განაპირობებს დღეს მოქმედ მაღალ სამომხმარებლო ტარიფებს, მასში ამ კომპანიების დანახარჯების მაღალი ხვედრითი წილიდან გამომდინარე და შესაბამისად დაყენებულია საკითხი მათი სტრუქტურის აუცილებელი ცვლილების შესახებ, საბოლოო ჯამში კონკრეტული სადისტრიბუციო ბაზრის ფორმირების უზრუნველსაყოფად.მნიშვნელოვანი საკითხი რაზედაც გამახვილებულია აგრეთვე ყურადღება, ეს არის ელექტროენერჯის

ტარიფის მისი მოხმარების რაოდენობასთან მიბმის საკითხი. მიგვაჩნია, რომ ელექტროენერჯის მოხმარების რაოდენობის ზრდასთან ერთად ტარიფი კი არ უნდა იზრდებოდეს, არამედ საბაზრო ეკონომიკის კანონებიდან გამომდინარე მცირდებოდეს, რათა გაიზარდოს ელექტროენერჯის რეალიზაცია და შესაბამისად გათვალისწინებულ იქნას, როგორც მწარმოებლის(მოგების მიღების თვალსაზრისით) ასევე მომხმარებლის ინერესები. ასევე გადასახედია, ელექტროენერჯის საფასურის დარიცხვისა და ამოღების ამჟამად მოქმედი წესი, რამდენადაც არსებობს 101 და 301 კვ/სთ ზევით ელექტროენერჯის მოხმარების წინასწარგანზრახული სუბიექტური შეხედულებებიდან გამომდინარე დაფიქსირების რისკი, მომხმარებელთა ინტერესების საზიანოდ. ეს რისკი კი დაკავშირებულია იმ გარემოებასთან, რომ ელექტროენერჯის რაოდენობის მიხედვით დადგენილი ტარიფები არაგამჭობია, მომხმარებელი ელექტროენერჯის საფასურს იხდის 30 კალენდარულ დღეში მოხმარებული ელექტროენერჯის მთელ რაოდენობაზე იმ ტარიფით, რომელიც დაწესებულია მოხმარებული ელექტროენერჯის შესაბამის რაოდენობაზე (საფეფურზე)

44. ადამიანური რესურსის შერჩევის პროცედურა „შპს ჯორჯიან უოთერ ენდ ფაუერის“ და სს „თელასის“ მაგალითზე. ნაშრომში გადმოცემულია ადამიანური რესურსის შერჩევის პროცედურა. ადამიანური რესურსის შერჩევის პროცესი განხილულია, როგორც საკადრო მომსახურების ფუნქცია. შერჩევის პროცესის ეფექტიანობის მისაღწევად აუცილებელია იმ ქვედანაყოფების ხელმძღვანელების მონაწილეობა, სადაც უნდა დასაქმდნენ ახლად შერჩეული მომუშავენი. მაღალი კულტურის მქონე მომუშავეებით სამუშაო ადგილების დაკომპლექტება ხდება უმაღლესი რანგის მენეჯერების ძალისხმევით, რომლებიც პასუხისმგებელი არიან ორგანიზაციის საქმიანობაზე. პერსონალის შერჩევა არ წარმოადგენს იზოლირებულ ფუნქციას, იგი დაკავშირებულია პერსონალის მენეჯმენტის სხვა ფუნქციებთან და ხელს უწყობს მათ განხორციელებას.

სტატიაში განხილულია პერსონალის შერჩევის პროცესი ჩვენი კვლევის ობიექტების – შპს „ჯორჯიან უოთერ ენდ ფაუერისა“ და სს „თელასის“ მაგალითზე. შპს „ჯორჯიან უოთერ ენდ ფაუერი“ გახლავთ საქართველოს წყალმომარაგების ბაზარზე წამყვანი კომპანია. მარტო დედაქალაქის წყალმომარაგებასა და წყალარინებაზე კომპანიის 2300-მდე თანამშრომელი ზრუნავს, რომლებიც 460 000 აბონენტს ემსახურებიან.

სს „თელასი“ ახორციელებს ქ. თბილისში ელექტრომომარაგების, წყალმომარაგებისა და დასუფთავების ერთიანი ინტეგრირებული და კოორდინირებული სისტემის ადმინისტრირებას. მომხმარებელთა მომსახურება ხდება 10 ბიზნესცენტრში, რომლებიც განთავსებულია ქალაქის ყველა ადმინისტრირებულ რაიონში და ამ მისიის შესრულებას ემსახურება 2100 ადამიანზე მეტი.

ნაშრომში გატარებულია აზრი, რომ ამ კომპანიების სტრატეგიის პრიორიტეტულ ნაწილს წარმოადგენს ადამიანური რესურსების სწორად მართვა და პერსონალის შერჩევის პოლიტიკის თანამედროვე პროცედურები, რაც მოიცავს კანდიდატის ძებნას, შეფასებას, განსაზღვრასა და ვაკანტურ პოზიციაზე დანიშვნას.

ადამიანური რესურსების ფორმირების მიზნით საკვლევ ობიექტებზე მნიშვნელოვანია სწორად შეირჩეს პერსონალი, რისთვისაც ვაძლევთ რეკომენდაციებს.

45. ინოვაციური მენეჯმენტის თავისებურებანი პირველად ჯანდაცვაში. ნაშრომში შესწავლილია ჯანდაცვის სფეროს სპეციფიკისათვის ყველაზე ადეკვატური და მეცნიერულად დასაბუთებული ინოვაციები. შემუშავებულია მენეჯმენტის ძირითად თეორიებზე დაყრდნობით პირველადი ჯანდაცვის სექტორის მართვის ტექნოლოგიების სრულყოფის რეკომენდაციები.

შეფასებულია ჯანდაცვის თანამედროვე მდგომარეობა ქ.თბილისის ბავშვთა პოლიკლინიკებში. შესწავლილია სამედიცინო მომსახურების მართვის ეფექტიანობისა და მართველობით ინოვაციებში მომსახურების ხარისხის, როგორც უცხოეთში დაგროვილი გამოცდილება, ისე საქართველოში ჩატარებული კვლევის შედეგების დადებითი და უარყოფითი მხარეები. გამოვლენილია საქართველოს მოსახლეობის დამოკიდებულება და შეფასებულია პირველადი ჯანდაცვის ბავშვთა დაწესებულებებში სამედიცინო მომსახურებით პაციენტთა კმაყოფილების დონე, რომელიც შედარებულია საერთაშორისო მონაცემებთან.

46. სამედიცინო მომსახურების ხარისხის მართვის მიმართულებები პირველად ჯანდაცვაში. ნაშრომში გადმოცემულია მოსახლეობისათვის მაღალი ხარისხის სამედიცინო მომსახურების მიწოდებასა და შესაბამისად ხარისხის როლი ბავშვთა ჯანმრთელობის გაუმჯობესების საქმეში. ხარისხიანი სამედიცინო მომსახურების მნიშვნელობა ძალიან მნიშვნელოვანია ხარისხის მართვის წარმატებით მომუშავე ეფექტური სისტემის შესაქმნელად, რომლის მართვის ეფექტური სისტემის ყველაზე უფრო დამაჯერებელი უპირატესობაა ავადმყოფების მკურნალობის გაუმჯობესება. ნაშრომში განხილულია კლიენტის ხარისხი, მართვის ხარისხი და პროფესიული ხარისხი. მოცემულია პაციენტის კმაყოფილების კვლევა პირველადი ჯანდაცვის ბავშვთა დაწესებულებებში. შექმნილია სხვადასხვა სიმძლავრის ამბულატორიულ-პოლიკლინიკური დაწესებულებების მოწყობის, აღჭურვისა და ექსპლუატაციის წესები(პროექტი) ბავშვთა პოლიკლინიკებში. ასევე წარმოდგენილია ბავშვთა ამბულატორიულ-პოლიკლინიკური დაწესებულებების სანებართვო პირობები(პროექტი).

48. ბუნებრივი გარემოს ხარისხის მართვის სისტემის რეგულირებისათვის სხვადასხვა ქვეყანებში განსხვავებულ მეთოდებს იყენებენ, რომელთა ტიპოლოგიზაციისა და პრაქტიკული გამოყენების არჩევანის გადაწყვეტის საშუალებას იძლევა მსოფლიო გამოცდილების ანალიზი. გამოიყოფა სამი ძირითადი ჯგუფი: ადმინისტრაციული რეგულირება, ეკონომიკური ინსტრუმენტების გამოყენება და საბაზრო მეთოდები. ადმინისტრაციული რეგულირება გულისხმობს შესაბამისი ნორმატივების, სტანდარტებისა და შეზღუდვების დაწესებას. აგრეთვე ბუნებათსარგებლობის პროცესების ლიცენზირებისა და პირდაპირი კონტროლის საკითხებს, მ.შ. ეკოლოგიურ აუდიტს, ეკოლოგიურ ექსპერტიზას, ეკოლოგიურ დაზღვევასა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის მონიტორინგს.

ბუნებისდაცვითი პოლიტიკის ინსტრუმენტების პრაქტიკული გამოყენების საკითხების გადასაწყვეტად, გასათვალისწინებელია, რომ ამ ინსტრუმენტების ეფექტურობას განაპირობებს ისეთი ფაქტორები, როგორიცაა - გადასაწყვეტი პრობლემის სფეროფიკა; ქვეყნის ან რეგიონის ეკონომიკური და სოციალურ-კულტურული თავისებურება; დაბინძურების ტიპი; რეგიონის ეკოლოგიური სიტუაცია და ბუნებისდაცვითი ტექნოლოგიების გამოყენების შესაძლებლობა.

49. ინოვაცია წარმოადგენს სიახლის დანერგვის პროცესს, როგორც სამეცნიერო კვლევების კონკრეტულ შედეგს მართვის ობიექტის შეცვლის მიზნით და სამეცნიერო-ტექნიკური, ეკონომიკური და სოციალური ეფექტის მისაღებად. სოციალურ სისტემაში განვითარებული ინოვაცია ხელს უწყობს მისი სტრუქტურის გარდაქმნას.

თანამედროვე სოციოლოგიაშია მოყვანილია ინოვაციის შესწავლის ორი ძირითადი მიდგომა: ორგანიზაციულად-ორიენტირებული და ინდივიდუალურად-ორიენტირებული.

ინოვაციური საქმიანობა წარმოადგენს მრავალეფექტორულ პროცესს სტრატეგიული მარკეტინგის, წარმოების ორგანიზაციულ-ტექნიკური მომზადების, სიახლის წარმოებისა და გაფორმების, სხვა სფეროებში მათი დანერგვისა და გავრცელების შესახებ. ინოვაციური

საქმიანობა - საქმიანობის დამოუკიდებელი სახეა, რომელსაც ახასიათებს სპეციფიკური თავისებურებები.

სიახლის შემოღება წარმოადგენს ინოვაციური პროცესის შედეგს, რომელიც ახორციელებს მეცნიერული ცოდნის ტრანსფორმაციას ინოვაციაში.

ინოვაციური პროცესის მთავარი განსხვავება ინოვაციური საქმიანობისაგან ინოვაციის სავალდებულო დასრულებაში გამოიხატება ანუ შედეგის მიღებაში, რომელიც პრაქტიკული რეალიზაციისათვის გამოსადეგია.

3.ერთიანი ინოვაციური სივრცის შექმნისათვის მნიშვნელოვანია ინოვაციური საქმიანობის მახვენებელთა სისტემის შემუშავება, განკუთვნილი ევროკავშირის (ეკ) ქვეყნებში ინოვაციური საქმიანობის განვითარების შედარებით შეფასების ჩასატარებლად. ევროკავშირის კომისიის (ეკკ) სამეწარმეო დირექტორატის მიერ მოწოდებული სისტემა აერთიანებს 16 ინდიკატორს, გაყოფილს 4 ჯგუფად.

მოცემული მეთოდის მიხედვით ინოვაციური საქმიანობის შეფასება საშუალებას გვაძლევს შევადაროთ სხვადასხვა ქვეყნების წარმატებები და განვსაზღვროთ ის სფეროები, რომლების საჭიროებენ დამატებით ძალისხმევას კერძო ორგანიზაციების და სახელმწიფოს მხრიდან.

თანამედროვე დასავლურ (ამერიკულ) სოციოლოგიაში გამოყოფენ ინოვაციური იდეების შვიდ ძირთად წყაროს.

ინოვაციური გადაწყვეტილების ცხოვრებაში წარმატებით გასატარებლად დასავლეთელი მეკლევარები ხუთი ძირითადი კრიტერიუმის არსებობას თვლიან.

ინოვაციური პროცესის ეფექტიანობა შეიძლება შევაფასოთ მიღწეული პირდაპირი და ირიბი ტექნიკური და ეკონომიკური შედეგების საფუძველზე, ასევე იმ ადამიანთა ქცევებისა და შეხედულებების ცვლილებით, რომლებიც მონაწილეობას იღებენ პროცესში ან მისი მიზნის ფორმირებაში. რადგან ეს პირობები ისევე ახდენენ ადამიანების ფორმირებას როგორც, ადამიანები ახდენენ პირობების ფორმირებას.

ბუნებრივი გარემოს ხარისხის მართვის სისტემის რეგულირებისათვის სხვადასხვა ქვეყანებში განსხვავებულ მეთოდებს იყენებენ, რომელთა ტიპოლოგიზაციისა და პრაქტიკული გამოყენების არჩევანის გადაწყვეტის საშუალებას იძლევა მსოფლიო გამოცდილების ანალიზი. გამოიყოფა სამი ძირითადი ჯგუფი: ადმინისტრაციული რეგულირება, ეკონომიკური ინსტრუმენტების გამოყენება და საბაზრო მეთოდები. ადმინისტრაციული რეგულირება გულისხმობს შესაბამისი ნორმატივების, სტანდარტებისა და შეზღუდვების დაწესებას. აგრეთვე ბუნებათსარგებლობის პროცესების ლიცენზირებისა და პირდაპირი კონტროლის საკითხებს, მ.შ. ეკოლოგიურ აუდიტს, ეკოლოგიურ ექსპერტიზას, ეკოლოგიურ დაზღვევასა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის მონიტორინგს.

51. ბუნებისდაცვითი პოლიტიკის ინსტრუმენტების პრაქტიკული გამოყენების საკითხების გადასაწყვეტად, გასათვალისწინებელია, რომ ამ ინსტრუმენტების ეფექტურობას განაპირობებს ისეთი ფაქტორები, როგორცაა - გადასაწყვეტი პრობლემის სპეციფიკა; ქვეყნის ან რეგიონის ეკონომიკური და სოციალურ-კულტურული თავისებურება; დაბინძურების ტიპი; რეგიონის ეკოლოგიური სიტუაცია და ბუნებისდაცვითი ტექნოლოგიების გამოყენების შესაძლებლობა.

52. გაეროს მიერ და ასევე ცალკეულ ქვეყნებში უსაფრთხო განვითარების შესახებ მიღებული კონცეფციების კვალობაზე საზღვარგარეთის მეცნიერულ წრეებში ფართო მუშაობა გაიშალა ამ პრობლემის თეორიულ-მეთოდოლოგიური და პრაქტიკული საკითხების შესასწავლად. აქ უპირველეს ყოვლისა უნდა მივუთითოთ სამუშაოებზე, რომლებიც ეხება

ეკონომიკის უსაფრთხო განვითარების კვლევის კონცეპტუალურ-მეთოდოლოგიურ მიდგომებს. საზღვარგარეთელ ეკონომისტთა მეცნიერული აზროვნების გააქტიურებისა და განვითარების კვალობაზე ქვეყნის, მისი რეგიონების ეკონომიკის, უსაფრთხოების პრობლემების შესასწავლად კვლევებს აწარმოებენ ქართველი მეცნიერ-ეკონომისტები. პირობითად გამოვეყოთ აღნიშნულ პრობლემებზე მომუშავე ავტორთა სამი ჯგუფი:

პირველი, რომლებიც ეკონომიკური უსაფრთხოების სხვა აქტუალურ პრობლემების გვერდით ცალკე ადგილს უთმობენ ეკონომიკური უსაფრთხოების თეორიულ-მეთოდოლოგიური მიდგომის კონცეპტუალურ საკითხებს (ეკონომიკური უსაფრთხოების თეორიული წინამძღვრები, ეკონომიკური უსაფრთხოება როგორც ეკონომიკური კატეგორია: არსი, შინაარსი, მაჩვენებლები, ფაქტორები, ინდიკატორები და სხვა).

მეორე, ჯგუფი ეკონომისტებისა ცალკე არ განიხილავენ ეკონომიკური უსაფრთხოების თეორიულ-მეთოდოლოგიურ ასპექტებს, მაგრამ მნიშვნელოვან გამოკვლევებს აწარმოებენ ეკონომიკის ცალკეული დარგის ან ცალკეული პროდუქციის წარმოების სფეროში ეკონომიკური უსაფრთხოების უზრუნველყოფის მიზნით.

მესამე ჯგუფში შემავალ ქართველ ეკონომისტებს უშუალო გამოკვლევები არ ჩაუტარებიათ ეკონომიკური უსაფრთხოების პრობლემებზე, მაგრამ თვით ამ თემის სიფართოვის და მრავალწახნაგიანობის გამო მათ გამოკვლევებს მჭიდრო კავშირი აქვთ ეკონომიკურ უსაფრთხოებასთან.

53. "ეკონომიკის ეკოლოგიზაციის" ცნება XX საუკუნის 90-იან წლებიდან მოყოლებული იხმარება მდგრად განვითარებასთან დაკავშირებულ საერთაშორისო დოკუმენტებში. იოჰანესბურგის საერთაშორისო ფორუმზე წარდგენილ მოხსენებაში, მოცემულია ეკოლოგიზაციის შემდეგი განმარტება: ეკოლოგიზაცია ნიშნავს ბუნებრივი გარემოს ხარისხის შენარჩუნებასა და გაუმჯობესებაზე ორიენტირებულ პროცესს, რომელიც გულისხმობს ტექნოლოგიური, მმართველობითი, იურიდიული და სხვა მეთოდების დანერგვას, რაც შესაძლებელს ხდის მნიშვნელოვნად ამადლდეს ბუნებრივი რესურსების მოხმარების ეფექტურობა და შემცირდეს ანთროპოგენური დატვირთვა ბუნებრივ გარემოზე.

ეკონომიკის ეკოლოგიზაციისას მიზანშეწონილია შემდეგი თანამიმდევრობა და პრიორიტეტულობა:

- ეკოლოგიური პრობლემის გადაწყვეტის ალტერნატიული ვარიანტები;
- მცირენარჩენიანი და რესურსდამზოგავი ტექნოლოგიების განვითარება;
- პირდაპირი გარემოსდაცვითი ღონისძიებები.

ეკონომიკური მეცნიერების მიერ უნდა შემუშავდეს შესაბამისი თეორიული და მეთოდური პრინციპები და მეთოდები, რათა მათი საშუალებით მოხდეს სამეურნეო საქმიანობის მაკრო- და მიკროდონეზე ეკოლოგიური ფაქტორის ადეკვატური ასახვა, და აგრეთვე ეკოლოგიური და ეკონომიკური პირობების გაერთიანება ერთიან ეკოსისტემაში. პირველ რიგში უნდა განავითაროთ ეკონომიკური კვლევები საწარმოს დონეზე სამეურნეო საქმიანობის ეკოლოგიზაციის მიმართულებით. სწორედ მიკროდონეზე ხდება პირველადი ინფორმაციის შეგროვება გარემოზე ნეგატიური ზემოქმედებასთან, ეკოლოგიური დანახარჯებსა და სხვა გარემოებებთან დაკავშირებით. გარემოს დაცვის, ბუნებრივი რესურსების მოპოვება-მოხმარების სფეროში საჭიროა სახელმწიფოს მარეგულირებელი როლის გაძლიერება.

54. დღეს, ფინანსურ-ეკონომიკური კრიზისის პირობებში, ეფექტურ საშუალებას წარმოადგენს ორგანიზაციის შიდა რესურსების მობილიზაცია, ინოვაციური პროცესების განვითარება, ადამიანური რესურსების მართვის ახალი სოციალური ტექნოლოგიების შექმნა

და დანერგვა, რომელიც მიმართული იქნება მინიმალური მატერიალური დანახარჯებით შესაძლო მაქსიმალური ეფექტის მიღწევასაკენ. წარმოიშობა ორგანიზაციის ინოვაციური პროცესების განვითარების მოთხოვნილება. სიახლის შემოღება წარმოადგენს ინოვაციური პროცესის შედეგს, რომელიც ახორციელებს მეცნიერული ცოდნის ტრანსფორმაციას ინოვაციაში. ინოვაციური პროცესის მთავარი განსხვავება ინოვაციური საქმიანობისაგან ინოვაციის სავალდებულო დასრულებაში გამოიხატება ანუ შედეგის მიღებაში, რომელიც პრაქტიკული რეალიზაციისათვის გამოსადეგია. ინოვაციის დანერგვის პრაქტიკაში გამოიყოფა ინოვაციური პროცესის მოდელების რამდენიმე თაობა მისი შიგა სტრუქტურის აღსაწერად: ინოვაციური ჯაჭვის მარტივი მოდელიდან რთული ფუნქციონათშორისი და მულტი ინსტიტუციონალური სტრუქტურის ურთიერთქმედების მოდელამდე. როცა ორგანიზაცია ხდება უფრო ფართო ინოვაციური სისტემის-ეროვნული ინოვაციური სისტემის (ეის) - ელემენტი.

II. 2. პუბლიკაციები:

ბ) უცხოეთში

სტატიები

№	ავტორი/ ავტორები	სტატიის სათაური, ჟურნალის/კრებულის დასახელება	ჟურნალის/ კრებულის ნომერი	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდებ ის რაოდენო ბა
1	M. Metreveli, I. Gogorishvili	"Defining company mission and social responsibility in business engineering", The 4th Business Systems Laboratory International Symposium: "Governing Business Systems: Theories and Challenges for Systems Thinking in Practice", Vilnius, Lithuania, August 24-26, 2016 www. bslab-symposium.net/wp-content/uploads/BSLab-	conference proceedings	Vilnius, Lithuania, The 4th Business Systems Laboratory International Symposium: "Governing Business Systems: Theories and Challenges for Systems Thinking in Practice"	180-185p.

		Vilnius2016-e-book_of_Abstracts-v3.pdf			
2	M. Metreveli, I. Gogorishvili	„Tourist production and regional development“, Proceedings of the 9th International Conference for Entrepreneurship, Innovation and Regional Development, RESPONSIBLE ENTREPRENEURSHIP VISION, DEVELOPMENT AND ETHICS, Bucharest, Romania, June 23-24, 2016, http://iceird2016.com/wp-content/uploads/2015/06/ICEIRD-2016-Conference-Program-Book-of-Abstracts1.pdf	conference proceedings	Bucharest, Romania, Proceedings of the 9th International Conference for Entrepreneurship, Innovation and Regional Development, RESPONSIBLE ENTREPRENEURSHIP VISION, DEVELOPMENT AND ETHICS	184-196p.
3	ყურაშვილი გ. ქინკლაძე რ.	Women’s Migration Processes from Georgia	საერთაშ. სამეცნ. კონფ. „ეკონომიკა და მართვა”2016.	ჩეხეთი, ბრნო	5 გვ.
4	ბელა გოდერძიშვილი, ნ. ჭანტურია, თ. ბერიძე, მ. ნოზაძე	WAYS TO IMPROVE FISCAL POLICY IN GEORGIA	ჩეხეთში ქ. ბრნოს უნივერსიტეტში გაიმართა 21-ე საერთაშორისო კონფერენცია “Economics and Management-2016” (ICEM-2016).	ჩეხეთი ქ. ბრნო 2016 წლის 17–22 მაისი	
5	E. Baratashvili, M. Chechelashvili, N. Natroshvili	Ethno-Cultural Characteristics and Business Relations	Paper Code: 16US03000798	MIAMI, MARCH 24 - 25, 2016 Conference Link 2016/03/miami/ICBEMM	10 Global impact factor (2,4)
6	ც.ლომაია	Социально-экономические реформы в Грузии и	№1	პოლტავა, ქ. ეკონომიკა და	6

	ვ.კატუკია	институционально-организационные аспекты правления.		რეგიონი	
7	ც.ლომაია თ.ჩახუნაშვილი	მმართველობითი ინოვაციები ჯანდაცვაში (ინგლისურ ენაზე)	№2	პოლტავა, ქ.ეკონომიკა და რეგიონი	5
8	Maka Piranashvili, Lamara Kadagidze	The Role of Tourism as an Interdisciplinary Subject in the Development of Georgian Economy	ISSN 1648-7974 2016 №1(28)	Lithuania Business University of Applied Sciences, Journal of Management	7

ვრცელი ანოტაცია ქართულ ენაზე

1. The study aims at considering the associations between the components of the mission and identifying the role of the social responsibility in it by developing the model of a company mission. The study was accomplished by using the gravitation and new institutional theories and deduction and induction methods. Based on the gravitation and new institutional theories, the work considers the trends of installation of social responsibility at the companies in the developing countries by considering the opportunities of intellectual production and services. The components of a company mission and the nature of the relationship between them are considered as such trends
2. საქართველოს ტურისტულ ბაზარზე დომინირებს ტურისტული მომსახურების ექსპორტი – შემომყვანი ტურიზმი. შიდატურიზმი, რომელიც უნდა წარმოადგენდეს ეროვნული ტურისტული ინდუსტრიის განვითარების საფუძველს და რომლის მოცულობაც რამდენჯერმე უნდა აღემატებოდეს საერთაშორისო ტურიზმისას, ვითარდება არათანმიმდევრულად, არაგეგმაზომიერად და არამდგრადი ხასიათით გამოირჩევა. ნაშრომის კვლევის მიზანია საქართველოს რეგიონების ტურისტული რესურსებისა და საშუალებების აღწერა-დახასიათება და რეგიონების ეკონომიკურ განვითარებაში მათი როლის წარმოჩენა. კვლევის მეთოდებად გამოყენებულია საქართველოს რეგიონებში ტურისტული საწარმოებისა და ზოგადად, ტურიზმის განვითარების შედეგების შეფასებისადმი სისტემური მიდგომა, ინდუქციის, დედუქციისა და სტატისტიკის მეთოდები. ნაშრომში მოცემულია საქართველოს რეგიონების ტერიტორიებზე არსებული კულტურული მემკვიდრეობა, რომელიც წარმოადგენს ტურისტული მარშრუტების ძირითად დესტინაციებს. ასევე, განხილულია საქართველოს რეგიონებში ტურისტული პროდუქტის საწარმოებისა და ინფრასტრუქტურის განვითარების შესაძლებლობები. აღნიშნული რესურსებისა და შესაძლებლობების სტატისტიკური მონაცემების გაანალიზების საფუძველზე შემუშავებულია საქართველოს რეგიონებში ტურიზმის განვითარების პოლიტიკის როლის ამაღლების აუცილებლობის მნიშვნელობა ადგილობრივი თემებისა და დასახლებების მოსახლეობის პროცესებში ჩართულობის დამკვიდრებისათვის.
3. მსოფლიო გლობალური პროცესების კვალდაკვალ მიმდინარე პროგნოზირებადი და

არაპროგნოზირებადი ცვლილებების შესაბამისად მოსახლეობის ტერიტორიული მოძრაობის შესწავლა, რომელიც ეკონომიკური და სოციალურ-პოლიტიკური შედეგები საქართველოსთვის იქცა უმწვავეს პრობლემად. ამისათვის შეწავლილი იქნა ქვეყნის მოსახლეობის და განსაკუთრებით ქალთა მიგრაციის ტენდენციები 2000-2014

6. სოციალურ-ეკონომიკური რეფორმები საქართველოში და მათი ინსტიტუციურ-ორგანიზაციული ასპექტები(რუსულ ენაზე).

ნაშრომში გადმოცემულია საქართველოს ეკონომიკის განვითარების ტრადიციული მიდგომები, ინტეგრაციული პროცესები ეროვნულ ეკონომიკაში და ბიზნესში გატარებული რეფორმები, ეროვნული ეკონომიკის გლობალურ პროცესებთან ადაპტირების ასპექტები.

საქართველომ ევროპის ეკონომიკურ ინტეგრაციაში მნიშვნელოვანი სუბიექტის ფუნქცია შეიძინა.

ნაშრომში განხილულია ევროკავშირთან ასოცირების ხელშეკრულების როლი, ეკონომიკური და სოციალური რეფორმების ძლიერი და სუსტი მხარეები, შეფასებულია ახალი გამოწვევები, დასაბუთებულია ეროვნული ვალუტის გაცვლითი კურსის გაუფასურებაში ობიექტური და სუბიექტური მიზეზები.

განაალიზებულია ინსტიტუციური მიდგომის ძირითადი მოთხოვნები. გამოყოფილია საქართველოს თანამედროვე სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების შედეგად ინსტიტუციურ სტრუქტურაში განხორციელებული პოზიტიური ცვლილებები. ასევე, დაფიქსირებულია ინსტიტუციური პრობლემები, რომელთა გადაჭრაც ხელს შეუწყობს ქვეყნის შემდგომ განვითარებასა და ევროკავშირის ბიზნესგარემოს რესურსის სრულ გამოყენებას.

7. მმართველობითი ინოვაციები ჯანდაცვაში (ინგლისურ ენაზე)

ნაშრომში გადმოცემულია საზღვარგარეთის ქვეყნების პირველადი ჯანდაცვის სექტორში მსოფლიო ბაზრის ანალიზი. შესწავლილია მართვისა და მენეჯმენტის თავისებურებები ქ.თბილისის ბავშვთა 19 პოლიკლინიკაში. შესწავლილია პირველადი ჯანდაცვის სისტემაში მიმდინარე რეფორმების ძირითადი ეტაპების ანალიზი და ამ პროცესის ზეგავლენა მთლიანად საზოგადოებაზე. დადგენილია თანამედროვე ქართული ბავშვთა პოლიკლინიკაში შეფასებულია პირველადი ჯანდაცვის სისტემის მმართველობითი საქმიანობის და კმაყოფილების დონის ალგორითმი სოციოლოგიურ კვლევებზე დაყრდნობით შ შ-ეს მეთოდით კვების განვითარების ტენდენციები და შემოთავაზებულია მმართველობითი ინოვაციები მათი სრულყოფის მიზნით. ჩატარებული კვლევების საფუძველზე რეკომენდებულია ბავშვთა ჯანმრთელობის ცენტრის ფორმირება, რომელიც დანერგილია პოლიკლინიკა „MMEDI-22“-ის ბაზაზე.

8. ტურიზმის, როგორც დარგთაშორისი დისციპლინის როლი საქართველოს ეკონომიკის განვითარებაში. თანამედროვე ეკონომიკის განვითარებისათვის დამახასიათებელია არაიმდენად მარტო ცალკეული დარგების განვითარება, რამდენადაც სხვადასხვა დარგთაშორისი კომპლექსების ფუნქციონირება. ტურიზმს უნდა მიეუდგეთ როგორც

ეროვნული ეკონომიკის მსხვილ დამოუკიდებელ დარგთაშორის სამეურნეო კომპლექსს, ვინაიდან ტურიზმის სფერო, აერთიანებს სხვადასხვა დარგებს.

საქართველოში ტურისტული ბაზარი უნდა განვიხილოთ, როგორც ეკონომიკური კატეგორია, რომელიც გამოხატავს სოციალურ-ეკონომიკური პროცესების და ურთიერთობების ერთობლიობას მარკეტინგული კვლევების, წარმოების, გაცვლის და განაწილების სფეროში მწარმოებლებსა და ტურისტული მომსახურების მომხმარებელთა შორის. აქედან გამომდინარე ობიექტურად წარმოიშვა როგორც მსოფლიო, ასევე საქართველოს ტურისტული ბაზრების განვითარების თანამედროვე ტენდენციების ანალიზისა და მათი ფუნქციონირების პრობლემების გამოვლენის აუცილებლობა.

ტურიზმი საბჭოთა პერიოდში განიხილებოდა, როგორც სპორტი და დასვენება, დღეს კი მისი როლი და მნიშვნელობა გაიზარდა და წარმოგვიდგება როგორც ბიზნესის სფერო.

ტურისტული რესურსები(საქართველოს კანონი „ტურიზმისა და კურორტების შესახებ“, 1997 წელი, მუხლი 2) ეს არის ბუნებრივი, ისტორიულ-კულტურული, შემეცნებითი და სოციალურ-საყოფაცხოვრებო რესურსების და საქართველოს ტერიტორიაზე არსებული ინფრასტრუქტურის ერთობლიობა, რომელიც აკმაყოფილებს ტურისტის მოთხოვნილებებს.

ზემოთ მოცემული რესურსებიდან განსაკუთრებული აღნიშვნის ღირსია სოციალური რესურსები, საინფორმაციო სექტორი და სერვისის სისტემა. ეს სწორედ ის სამი ფაქტორია, რაც ყველაზე მეტად აკლდა გასული საუკუნის 90-იან წლებში დამოუკიდებლობის გზაზე შემდგარ ტურისტულ საქართველოს და, ჩვენი აზრით, არც დღეს მოეპოვება უხვად. ბუნებრივი, კულტურულ-ისტორიული რესურსების სიუხვე, თავისთავად, არ ნიშნავს გამართულ, წარმატებულ ტურისტულ ინდუსტრიას. აქ უმნიშვნელოვანესია ამ რესურსების ეფექტურად გამოყენება, რომელიც შეუძლებელია განათლებული და კვალიფიცირებული სოციალური რესურსების გარეშე, რომლებსაც ხელეწიფებთ განსაკუთრებული მოვლენებისა და აქტივობების, ტურისტული ინფრასტრუქტურისა თუ სერვისის სისტემის შექმნა. ეს უკანასკნელი კი მნიშვნელოვანწილად ინოვაციების მხარდამჭერ განათლების სისტემას გულისხმობს. ინოვაციებზე ორიენტირებული მთავარი სტრატეგიული ვექტორია მთელი რიგი წამყვანი სახელმწიფოებისათვის.

ევროსაბჭოს 2009 წლის 26 ნოემბრის სხდომაზე მომზადდა მიმართვა სრულად ფუნქციონირებადი ცოდნის სამკუთხედის - განათლების, კვლევისა და ინოვაციების (ბიზნესის) სამკუთხედის შესაქმნელად. თუკი ცოდნის სამკუთხედსა და ინოვაციებზე ორიენტირება ევროპისთვის ასეთ დატვირთვას ატარებს, გასაგებია მისი მნიშვნელობა საქართველოსთვის, რომლის საგანმანათლებლო სიერცეში ტურიზმის შემსწავლელ სპეციალობას ერთი ათეული წლის ისტორია აქვს. სწორედ ტურიზმის საგანმანათლებლო სფეროშია უმნიშვნელოვანესი ახალი ტექნოლოგიების დანერგვა, კვალიფიციური კადრების მომზადება და ინოვაციებზე ორიენტირება.

განათლებლასა და მეცნიერებას შორის ინტეგრაცია და ინოვაციური მიდგომები ეს არის მთავარი ფაქტორი, რაც გააუმჯობესებს განათლების ხარისხს.

უპირველესი ამოცანა, რომელიც დღეს დგას საქართველოში, ტურიზმის წინაშე არის, საქართველოს როგორც ტურისტული ქვეყნის, იმიჯის შექმნა და

პოპულარიზაცია, ასევე კვალიფიციური კადრების მომზადება ტურისტულ სექტორში და ტურიზმის ინდუსტრიის განვითარება. ამ მიზნის მისაღწევად აუცილებელია საერთაშორისო ტურისტულ ბირჟებსა და გამოფენებზე აქტიური მონაწილეობის მიღება და ქართული ტურისტული პროდუქტის „პრომოუშენი“, რამაც საბოლოო ჯამში უნდა უზრუნველყოს ქვეყნისადმი ინტერესის ზრდა, ქვეყანაში შემოსულ უცხოელ ტურისტთა ნაკადების მატება და მოთხოვნის სტიმულირება.

III. 1. სამეცნიერო ფორუმების მუშაობაში მონაწილეობა

ა) საქართველოში

№	მომხსენებელი/ მომხსენებლები	მოხსენების სათაური	ფორუმის ჩატარების დრო და ადგილი
1	ე.ბარათაშვილი თ.ლაგვილავა	ევროკავშირთან ეკონომიკური ურთიერთპარტნიორობის პერსპექტივები	მეოთხე საერთაშორისო ეკონომიკური კონფერენცია- IEC-2016, 14 ოქტომბერი, თბილისი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი
2	ე.ბარათაშვილი თ.ლაგვილავა მ. ბერუაშვილი	ინტეგრაციული პროცესები ბიზნესის კლასტერიზაციის კონტექსტში	საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია ბათუმი, 21 ივნისი 2016 წ.
3	მ. მეტრეველი	“რელიგიური ტურიზმისა და მომლოცველობის განვითარების ტენდენციები საქართველოში”	ქუთაისის აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის, ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტისა და

			ქუთაისის უნივერსიტეტის IX საერთაშორისო კონფერენცია "ქრისტიანობა და ეკონომიკა - ქუთაისი - 2016", ქ. ქუთაისი, 22-23 ოქტომბერი, 2016
4	მ. მეტრეველი	"საქართველოს ტურიზმის საკანონმდებლო ხარვეზები და მათი გამოსწორების გზები"	მეოთხე საერთაშორისო ეკონომიკური კონფერენცია - IEC 2016 „ეროვნული ეკონომიკის განვითარების მოდელები: გუშინ, დღეს, ხვალ“, ქ. თბილისი, 14-15 ოქტომბერი, 2016
5	მ. მეტრეველი, გ. ჯაბნიძე	“ტურისტთა სტატუსური ქცევის ცნება როგორც ტურპროდუქტებზე მოთხოვნის მოტივაცია საქართველოს (აჭარის რეგიონი) შავი ზღვის კურორტებზე”	მეოთხე საერთაშორისო ეკონომიკური კონფერენცია - IEC 2016 „ეროვნული ეკონომიკის განვითარების მოდელები: გუშინ, დღეს, ხვალ“, ქ. თბილისი, 14-15 ოქტომბერი, 2016
6	მ. მეტრეველი	“თანამედროვე თბილისი და ტურიზმის მიმართულებები”	თბილისის მერიის საერთაშორისო კონფერენცია „თბილისი - შეხვედრების ადგილი - მზარდი შესაძლებლობების ქალაქი“, საგამოფენო ცენტრი ექსპოჯორჯია ჩო - 2016, ქ. თბილისი, 2016 წლის 15 აპრილი
7	მ. მეტრეველი	„საქართველოს ტურიზმის განვითარების სახელმწიფო პოლიტიკის ძირითადი მიმართულებები“	შარტავას სახელობის სახელმწიფო პოლიტიკის და მართვის სადოქტორო სკოლის სამეცნიერო კომფერენცია “სამართლებრივი სახელმწიფოს მშენებლობის ამოცანები საქართველოში”,

			საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემია, საქართველოს პარლამენტი, ქ. თბილისი, 2015 წლის 20 ნოემბერი
8	აბულაძე რატი	ციფრული საფრთხეების ეკონომიკური გავლენა. მეოთხე საერთაშორისო ეკონომიკური კონფერენცია - IEC 2016 „ეროვნული ეკონომიკის განვითარების მოდელები: გუშინ, დღეს, ხვალ“. 14-15 ოქტომბერი, 2016. (იბეჭდება)	საქართველო თბილისი
9	ოთინაშვილი რამაზ	ბიზნეს-დაზვერვა - „საჭირო“ ინფორმაციის მოპოვების ეფექტური საშუალება	სტუ-ს ყოველწლ. (10-ე) საერთაშ. სამეცნ. კონფერ. „ხელისუფლ. და საზოგ.“ 26.11.2016. გვ 21;
10	ოთინაშვილი რამაზ, კუტუბიძე შალვა	ქართული საადგილმამულო ბანკის ფუნქციები და მიზანი	მეოთხე საერთაშორისო ეკ. კონფერენცია - IEC 2016 - „ეროვნ. ეკონ.-ის განვით. მოდელები: გუშინ, დღეს, ხვალ“-14-15.10.2016 წ. თბილისი, ქუთაისი. ე.ბიზნეს-ინჟინერინგიN3-4
11	ოთინაშვილი რამაზ	ბიზნეს-დაზვერვის განვითარებისა და კვლევის ისტორია	წმ. გრ. ფერაძის თბილისის სასწ. უნივერსიტეტ, საერთაშ. სამეცნიერო-პრაქტ. კონფერენცია „საქართველო და თანამედ. სამყ. - გამოწვევ. მიღწევები, პროგრესი“, 25-26.11.2016
12	ხათუნა ხარხელაური	საინვესტიციო პროექტის შეფასება რისკისა და განუსაზღვრელობის პირობებში	საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციის SEU SCIENCE 2016-ის მასალების კრებული

			თბ. 2016
13	სოფიო ბლიაძე, ლია ბიბილაშვილი	ორგანიზაციების ეფექტურად ფუნქციონირების უზრუნველყოფა	მე-9 საერთაშორისო კონფერენცია. “განათლების მენეჯმენტი: მიმდინარე გამოწვევები და განვითარების პერსპექტივები”. 18-19 ნოემბერი. 2016 წ. გორის სახელმწიფო სასწავლო უნივერსიტეტი. გორი. საქართველო.
14	ნ. ნადარეიშვილი.	Wellness ტურიზმისპერსპექტივებისაქა რთველოში	სტუ-ს ბიზნეს- ინჟინერინგისფაკულტეტი სტუ-ს საინჟინრო- ეკონომიკისდეპარტამენტი ეკონომიკურიგანვითარების და მისისამართლებრივი უზრუნველყოფისსამეცნიერო- კვლევითიცენტრი. მეოთხესაერთაშორისოეკონო მიკურიკონფერენცია - IEC 2016 „ეროვნულიეკონომიკისგანვი თარებისმოდელები: გუშინ, დღეს, ხვალ“ 14-15 ოქტომბერი, 2016 წ. თბილისი, საქართველო. დაიბეჭდა ჟურნალ „ბიზნეს- ინჟინერინგში“ №3. 2016. გვ. 240-243.
15	ქეთევან ქაჯაია	ღვინის ტურიზმის პერსპექტივა საქართველოში	2016 წლის 14 ოქტომბერი. საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი
16	ე. კავთიძე	განაწილებითი ურთიერთობები და საზოგადოებრივი დოვლათის	1-2 ივლისი, 2016 წ. თბილისი

		განაწილების ფაქტორები	
17	ნ. გალახვარიძე	გარემომცველი გარემოს მენეჯმენტის სისტემა და ეკოტურიზმი	ბათუმის სახელმწიფო საზღვაო აკადემია, 08-09.2016
18	ნ. გალახვარიძე ე. გუბავა	ადამიანი და ეკოლოგია გარემოს მენეჯმენტის სისტემაში	თბილისი, ევროპის უნივერსიტეტი, 19.06.2016
19	ბელა გოდერძიშვილი, გ. ყურაშვილი	ტრანსნაციონალიზაციის განვითარების ტენდენციები საქართველოს კონტექსტში	სულხან-საბას სასწავლო უნივერსიტეტი. საერთაშორისო კონფერენცია
20	ნინო ფაილოძე, იაშა მურვანიძე	აღრიცხვასა და კონტროლთან დაკავშირებული რისკების კლასიფიკაცია და მათი შემცირების მექანიზმები	მეოთხე საერთაშორისო ეკონომიკური კონფერენცია- IEC 2016. „ეროვნული ეკონომიკის განვითარების - მოდელები: გუშინ, დღეს და ხვალ“, 14-15 ოქტომბერი, 2016 წ.
21	თამარ ლამბაშიძე	კორპორატიული კულტურის ფორმირება საერთაშორისო კომპანიებში	03. 10. 16 რობაქიძის უნივერსიტეტი
22	ნოდარ ცანავა	სახელმწიფოს როლი სამრეწველო წარმოების რესტრუქტურზაციის პროცესში	2016 წლის 29 აპრილი, უკრაინის ეკონომიკისა და ინოვაციების შავიზღვის სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტისა და საქართველოს სულხან-საბა ორბელიანის სასწავლო უნივერსიტეტის ბიზნესის ფაკულტეტის მიერ მოწოდებული საელაშორისო კონფერენცია” თანამედროვე ეკონომიკური სივრცის ფორმირება: უპირატესობები, რისკი, რეალიზაციის მექანიზმები”, ქ. თბილისი

23	ნოდარ ცანავა	სამრეწველო საწარმოთა რესტრუქტურის პრობლემები(საქართველოს მრეწველობის მაგალითზე)	2016 წელი 26 ნოემბერი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის ბიზნეს-ინვენერინგის ფაკულტეტის და ღია დიპლომატიის ასოციაციის სამეცნიერო ჟურნალ” ხელისუფლება და საზოგადოების” საერთაშორისო კონფერენცია: “ ხელისუფლება და საზოგადოება”, ქ. თბილისი
24	ნატალია ჭანტურია, მარინე თოფჩიშვილი	კლასტერიზაცია, როგორც ქართული ბიზნესის განვითარების სტრატეგია (უალკოჰოლო სასმელებისა და მინერალური წყლებისწარმოების მაგალითზე)	გორის სახელმწიფო სასწავლო უნივერსიტეტი, გორი, საქართველო “განათლების მენეჯმენტი: მიმდინარე გამოწვევები და განვითარების პერსპექტივები” 18-19 ნოემბერი, 2016
25	ნატალია ჭანტურია, რუსუდან ქუთათელაძე, ბელა გოდერძიშვილი	კიდევ ერთხელ შრომითი საქმიანობის მოტივირებისა და სტიმულირების საკითხებისათვის	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი მეოთხე საერთაშორისო ეკონომიკური კონფერენცია IEC- 2016 “ეროვნული ეკონომიკის განვითარების მოდელები: გუშინ, დღეს, ხვალ 14-15ოქტომბერი, 2016 თბილისი, საქართველო
26	მაკა ფირანაშვილი, ლამარა ქადაგიძე	MYSTICS AS A PRODUCT OF CULTURAL TOURISM (On the Example of Georgia’s Archeology)	ევრაზიის V მულტიდისციპლინარული ფორუმი EMF 2016, თბილისი, 27-28 ოქტომბერი
27	მაკა ფირანაშვილი, თამარ გამსახურდია	სამკურნალო ტურიზმი, როგორც პროდუქტი ტურიზმის მდგრადი	პირველი სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენცია “სამედიცინო ტურიზმი:

		განვითარებისთვის	პოლიტიკური, სოციალურ-ეკონომიკური, საგანმანათლებლო და სამედიცინო პრობლემები სამხრეთ კავკასიის ქვეყნებში”, ბათუმი, 18-19 ნოემბერი, 2016.
28	როსტიაშვილი თ; სოსელია მ; ფოღიაშვილი დ;	ინოვაციური მცირე საწარმოების პიარი და იმიჯი.	1-2 ივლისი. 2016 წ.თბილისი თსუ პ.გუგუშვილის სახელობის ეკონომიკის ინსტიტუტის დაარსების დღისადმი მიძღვნილი საერთაშორისო –სამეცნიერო პრაქტიკული კონფერენცია „ინოვაციური ეკონომიკა და მისი ფორმირების პრობლემები პოსტკომუნისტურ ქვეყნებში”.
29	მ.სოსელია თ.როსტიაშვილი დ.ფოღიაშვილი	“ინოვაციური მცირე საწარმოების პიარი და იმიჯი” ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, პ. გუგუშვილის სახელობის ეკონომიკის ინსტიტუტი, ინსტიტუტის დაარსების დღისადმი მიძღვნილი საერთაშორისო სამეცნიერო - პრაქტიკული კონფერენციის მასალების კრებული: ინოვაციური ეკონომიკა და მისი ფორმირების პრობლემები პოსტკომუნისტურ ქვეყნებში, თსუ პ. გუგუშვილის სახელობის ეკონომიკის ინსტიტუტის გამომცემლობა	1-2 ივლისი, თბ. 2016წ.

30	ლ. კოჭლამაზაშვილი თ. ყანდაშვილი	ბეჭდვითი ნაწარმის ბაზრის მდგომარეობა საქართველოში	2016 წლის 29 აპრილი თბილისი
31	ლ. კოჭლამაზაშვილი თ. ყანდაშვილი	საერთაშორისო გადაზიდვების როლი საქართველოს ეკონომიკის განვითარებაში	2016 წლის 8-9 სექტემბერი. ბათუმი
32	ა. აბრალავა	ინოვაციური საქონლის (მომსახურების) კონკურენტუნარიანობის შეფასება	თსუ, პაატა გუგუშვილის სახელობის ეკონომიკის ინსტიტუტის დაარსების დღისადმი მიძღვნილი საერთაშორისო სამეცნიერო- პრაქტიკული კონფერენციის „ინოვაციური ეკონომიკა და მისი ფორმირების პრობლემები პოსტკომუნისტურ ქვეყნებში”

მოსხენებათა ანოტაცია ქართულ ენაზე

- საქართველოს ევროკავშირში ინტეგრაციის პროცესი არამარტო გარკვეული ვალდებულებების შესრულებას, არამედ ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების ახლებური ხედვისა და მიდგომების გაზიარებას გულისხმობს. ევროკავშირთან ასოცირების შეთანხმებაში ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ადგილი უჭირავს ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი საავაჭრო სივრცის კომპონენტს (DCFTA), რომლის ამოქმედებით საქართველოში წარმოებული პროდუქციისათვის, გარკვეული პირობების დაკმაყოფილების შემთხვევაში, გაიხსნება მსოფლიოს უმსხვილესი ბაზარი, რომელიც 28 ქვეყანასა და 500 მილიონზე მეტ მომხმარებელს აერთიანებს. ეს ყველაფერი უზრუნველყოფს გრძელვადიან ეკონომიკურ ზრდას, პოლიტიკურ სტაბილურობას და მწვავე სოციალური პრობლემების გადაჭრას.
- კლასტერები, როგორც წესი, ყალიბდება პროგრამების ფარგლებში შემდეგი სამი სუბიექტიდან ერთ-ერთის ინიციატივით, ესენია: საკუთრივ მცირე საწარმოები, ხელისუფლების ადგილობრივი ორგანოები და/ან მსხვილი კორპორაციები. კლასტერების ინტეგრაციული პროცესები თავისთავად საკუთრების პოზიციიდან აქტივებზე კონტროლის დაწესება და მათი მართვაა. იგი შეიძლება განხორციელდეს ორი გზით. პირველი გზა გვხვდება, როდესაც საქონლის წარმოება და რეალიზაცია ფართოვდება კომპანიის შიდა წყაროების ხარჯზე. მეორე გზა ვარაუდობს ბიზნესის გაფართოებას სხვა კომპანიათა აქტივების შეძენის ხარჯზე ან მიმდინარეობს კლასიკური ინტეგრაციის ფორმით. საზღვარგარეთული

გამოცდილება კლასტერების ინტეგრაციულ პროცესში მიზანშეწონილი იქნებოდა გვეცადა ქართულ სინამდვილეში და გამოგვეყენებინა ძალისხმევითა კონსოლიდაციის სფეროში ინოვაციური მცირე მეწარმეობის განვითარების საქმეში.

3. ქართული რელიგიური და საპილიგრიმო ტურები ეფუძნება საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის მდიდარ ისტორიულ და კულტურულ მემკვიდრეობას. მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნებიდან მოლოცვის მიზნით საქართველოში ქრისტიანთა ჩამოსვლის უმნიშვნელოვანეს მოტივაციად უნდა იქცეს ის განსაკუთრებული ფაქტი, რომ აქ განისვენებს მსოფლიო მნიშვნელობის სიწმინდე – იესო ქრისტეს უკერველი კვართი. მომლოცველთა მოსახიდად არანაკლებ მნიშვნელოვანია ქართული მართლმადიდებელი ეკლესიის სხვა ღირსშესანიშნავი მოვლენა და სიწმინდე. საქართველოში რელიგიური ტურიზმის განვითარების მნიშვნელოვანი ფაქტორია, როგორც შიდამომლოცველთა და რელიგიური მიზნებით მოგზაურთა რაოდენობის, ასევე ქვეყანაში რელიგიური ტურიზმით უცხოელ მოგზაურთა რაოდენობის ზრდა. ქვეყანაში რელიგიური ტურიზმის განვითარებას ხელს უწყობს საქართველოს საპატრიარქოს ეპარქიათა ეკლესია-მონასტრებში დღემდე შემონახული ხუროთმოძღვრული და ტრადიციული ხელოვნების ნიმუშების (მინანქრის, ოქრომჭედლობის, ქარგვის, თექისქსოვის, საეკლესიო და ქართული ეროვნული შესამოსელის) მონახულების შესაძლებლობა, რაც ტურისტთათვის მოგზაურთათვის ძირითად მოტივაციას წარმოადგენს. საქართველოს თითოეული ეკლესია-მონასტრის რელიგიური საგანძურის და წმინდანთა სახელობითი დღესასწაულები საუკეთესო ფაქტორია მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნებიდან ჩვენ ქვეყანაში მოგზაურ მომლოცველთათვის ქვეყნის რელიგიური მემკვიდრეობის, ტრადიციებისა და კულტურათა დაახლოების თვალსაზრისით.
4. საქართველოს მთავრობის მიერ ტურიზმის დარგი, ბოლო 20 წელია, ეკონომიკის განვითარების პრიორიტეტულ მიმართულებად არის გამოცხადებული. 90-იანი წლების შემდგომ პერიოდში ბევრი რამ გააკეთდა დარგის რეაბილიტაციისა და რეკონსტრუქციის კუთხით. მიუხედავად აშკარა პოზიტიური ცვლილებებისა დღემდე საქართველოს ტურისტული პოტენციალის მხოლოდ მცირე ნაწილია გამოყენებული და ათვისებული. ძირითად პრობლემას რომელიც ხელს უშლის ტურისტული პოტენციალის სრულყოფილ რეალიზაციას არის დარგის საკანონმდებლობაზის არასრულყოფილება. ნაშრომის მიზანია გამოავლინოს ტურიზმის კანონებში არსებული ხარვეზები და ჩამოაყალიბოს მათი აღმოფხვრის პრაქტიკული მიმართულებები. კვლევის ამოცანებს წარმოადგენს: ტურიზმის სამართლებრივი-ფორმალური ველის სივიწროვესა და საკანონმდებლო ბაზის სიმწირესთან დაკავშირებული პრობლემების წარმოჩენა; საქართველოში ტურიზმის განვითარების სახელმწიფო პოლიტიკისა და სამართლებრივი გარემოს გაუმჯობესების აქტივობათა განხილვა.
5. ნაშრომში მოცემულია ტურისტთა ეკონომიკურ ინტერესთა ჯგუფების შესაბამისი სტატუსური ქცევის ანალიზი, რაც ტურპროდუქტებზე მოთხოვნისა და მათი მოხმარების მოტივაციის მნიშვნელოვანი შემადგენელია. გაანალიზებულია გადმოცემული სტატისტიკური კვლევა რომელიც ჩატარდა აჭარის ზღვისპირეთის

სამი განსხვავებული კლასის სასტუმროებში განთავსებულ 300 ტურისტზე. კვლევა დაეფუძნა ტურისტთა სამ(მაღალ, საშუალო და დაბალ საშემოსავლო) ჯგუფს. კვლევამ წარმოაჩინა ტურისტთა სტატუსური ქცევის გამოყოფისა და გამოვლენის აუცილებლობა ტურპროდუქტებზე მოთხოვნის ზრდის აქტივიზაციისათვის.

6. თბილისის ისტორიულ-კულტურული ცენტრი - ეს არის ტერიტორიები, სადაც თავმოყრილია პრაქტიკულად ყველაფერი ის, რაც შეადგენს დედაქალაქის ისტორიულ-კულტურულ მემკვიდრეობას. ნაშრომში წარმოდგენილია ქ. თბილისში არსებული და ახალი ტურისტული მარშრუტების მიმოხილვა
7. ტურიზმის განვითარების პოლიტიკის უპირველეს ამოცანას წარმოადგენს დარგის საკანონმდებლო ბაზის სრულყოფა და ევროკავშირის კანონმდებლობასთან მისი ჰარმონიზაცია. ტურიზმის განვითარების საკანონმდებლო საფუძველს უნდა წარმოადგენდეს ახალი „საქართველოს კანონი ტურიზმის შესახებ“, რომელიც უნდა განსაზღვრავდეს დარგში გასატარებელი სახელმწიფო პოლიტიკის პრინციპებს, მიმართულს საქართველოს ერთიანი ტურისტული ბაზრის სამართლებრივი საფუძვლების ჩამოყალიბებისათვის და არეგულირებდეს ურთიერთობებს, რომლებიც წარმოიშობა ქვეყნის მოქალაქეების, უცხო ქვეყნის მოქალაქეებისა და მოქალაქეობის არმქონე პირების დასვენებისა და მოგზაურობის განხორციელების პროცესში, თავისუფალი გადაადგილებისა და სხვა უფლებების რეალიზაციისას; ადგენდეს ტურისტთა დაზღვევისა და უსაფრთხოდ მოგზაურობის პირობებს; ტურისტული პროდუქტის ფორმირებისა და რეალიზაციის წესებს; განსაზღვრავდეს საქართველოს ტურისტული რესურსების რაციონალური გამოყენების წესს; ახდენდეს ტურისტული საწარმოებისა და ტურისტული ინფრასტრუქტურის განვითარების სტიმულირებას; ხელს უწყობდეს ტურისტულ საქმიანობას და ქმნიდეს ხელსაყრელ პირობებს მისი განვითარებისთვის; განსაზღვრავდეს და მხარს უჭერდეს ტურიზმის პრიორიტეტულ მიმართულებებს; აყალიბებდეს შეხედულებას საქართველოზე, როგორც ტურიზმისათვის მიმზიდველ ქვეყანაზე; ახორციელებდეს ქვეყნის ტერიტორიაზე მყოფი ტურისტული საქმიანობის მონაწილეებისა და მათი გაერთიანებების მხარდაჭერასა და დაცვას.
8. ეკონომიკა სულ უფრო დამოკიდებული ხდება ტექნოლოგიებზე. ინტერნეტ-ტექნოლოგიები აფართოებს, როგორც სოციალურ-ეკონომიკურ სარგებელს, ისე საფრთხეებს, იწვევს სოციალურ ცვლილებებს, ზრდის საზოგადოებრივ გაურკვევლობას, წარმოაჩენს სახელმწიფოს კიბერ საფრთხეებსა და მოწვევად ადგილებს. სამეცნიერო ნაშრომში ნაჩვენებია ინტეგრირებული კიბერგარემოს ფორმირების საფუძველი და მოსალოდნელი ტენდენციები. აღნიშნულია კიბერთავდასხმების ზრდისა და ინტერნეტ-ეკონომიკის ზრდის ტემპის შემცირების კავშირი. ნაჩვენებია, კიბერთავდასხმების მზარდი საფრთხე, რომელიც მსოფლიო ეკონომიკას დიდ ზიანს აყენებს. კვლევების საფუძველზე დადგენილია საქართველოს კიბერგარემოს გამოწვევები. კვლევით ნაშრომში აღნიშნულია, რომ ქვეყანაში არ ხდება ელექტრონული ბიზნეს სივრცის ათვისება და ვერ ყალიბდება მძლავრი ელექტრონული მმართველობითი სისტემა, სტატიაში გამოკვეთილია კიბერიერიშიტანილი სფეროები, სახელმწიფოს კიბერდაცვისათვის საჭირო ღონისძიებები და პრევენციის მექანიზმები. დასკვნის სახით ჩამოყალიბებულია ქვეყნის კეთილდღეობისათვის საჭირო რეკომენდაციები და კონკრეტულ

ღონისძიებათა სისტემა.

9. დაზვერვის საწყისები მომდინარეობს უძველესი დროიდან. გვიან შუასაუკუნეებში ხმელთაშუა ზღვისპირეთის სავაჭრო ქალაქებში ჩაისახა ეკონომიკური დაზვერვა. მოგვიანებით განვითარდა სამრეწველო შპიონაჟიც. ბიზნეს-დაზვერვის თანამედროვე სახის ჩამოყალიბება დაიწყო გასული საუკუნის 80-ან წლებში. 90-იანი წლების დასაწყისისთვის კი უკვე ჩამოყალიბდა კონკურენტული დაზვერვის პროფესიონალური საერთაშორისო და ეროვნული საზოგადოებები. ამჟამად მოწინავე მეთოდებით შეიარაღებული ბიზნეს-დაზვერვა არ შემოიფარგლება მხოლოდ კონკურენტთა შესწავლით. იგი იკვლევს მთელ ბიზნეს-გარემოს, რომელშიც ფუნქციონირებს ბიზნეს-ობიექტი. კერძოდ, შეისწავლება პოლიტიკური და სამართლებრივი ვითარება ქვეყანაში. იმ პერსონალიათა საკადრო გადაადგილებები, ვისმა საქმიანობამაც შეიძლება მოახდინოს გავლენა კომპანიაზე. დღეს კონკურენტული ბიზნეს-დაზვერვის წარმატებები იმდენად შთამბეჭდავია, რომ სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურებიც ხშირად იყენებენ მათ მიერ აპრობირებულ მოწინავე მეთოდებს საკუთარ საქმიანობაში;

10. სტატიაში „ქართული საადგილმამულო ბანკის ფუნქციები და მიზანი“ არნიშნულია, რომ საადგილმამულო ბანკის დაარსება XIX საუკუნის საქართველოს საზოგადოებრივ ცხოვრებაში პროგრესული მოვლენა იყო, რომელმაც დადებითი როლი შეასრულა ეკონომიკური ურთიერთობების წინსვლაში, საბაზრო მეურნეობისა და ვაჭრობის განვითარებაში. ასევე განათლების სისტემის რეფორმირებაში. შეფასებულია ილია ჭავჭავაძის როლი ბანკის დაარსებასა და განვითარებაში, რომელიც ყოველთვის იცავდა ბიზნესის კანონებსა და კონკურენციის მოთხოვნებს. მოყვანილი მასალებიდან ჩანს თუ რამდენად მრავალმხრივი იყო ქართული სათავადაზნაურო ბანკის საქმიანობა. შეიძლება ითვქას, რომ მას უყურადღებოდ არ დაუტოვებია საზოგადოებრივი ცხოვრების არც ერთი სფერო, რომლის განვითარებაში საკუთარი წვლილი არ შეეცანოს.

თავადაზნაურთა საგანგებო კრებაზე წარმოთქმულ საპროგრამო სიტყვაში ილიამ საუკეთესოდ ჩამოაყალიბა საკუთარი პოზიცია ქართული საადგილმამულო ბანკის მიზნებზე და ამოცანებზე. ამასთან განსაზღვრა ბანკის საქმიანობის ძირითადი მიმართულებები, რომელთა შორის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი იყო განათლებისათვის ზრუნვა იმ დროინდელ საქართველოში და თანაც არ უნდა დაკარგულიყო საადგილმამულო ბანკის კომერციული ფუნქცია. უფრო ზუსტად მთავარი უნდა ყოფილიყო მისი ბიზნეს-ფუნქცია, ანუ ბანკი უნდა გადაქცეულიყო ბიზნესის განვითარების ხელშემწყობად. მას უნდა ჰქონოდა მიზანი ხელი შეეწყო ბიზნესის განვითარებისათვის და იმავედროულად ყოფილიყო ეროვნული ფასეულობების დაცვის სადარაჯოზე.

11. თანამედროვე პირობებში წარმატებული კომპანიები აქტიურად მიმართავენ ბიზნეს-დაზვერვის მეთოდებს, რომელიც კონკურენტული ბრძოლის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ბერკეტია. დაზვერვის საწყისები მომდინარეობს უძველესი დროიდან. ამჟამად, მოწინავე მეთოდებით შეიარაღებული ბიზნეს-დაზვერვა კონკურენტების შესწავლასთან ერთად იკვლევს მთელ ბიზნეს-გარემოს, ასევე

პოლიტიკურ და სამართლებრივ ვითარებას ქვეყანაში.

12. კაპიტალური დანახარჯების ბიუჯეტი არის საწარმოს გრძელვადიანი აქტივების მართვის გეგმა. კაპიტალდაბანდების ბიუჯეტირება კი არის პროცესი გრძელვადიანი ალტერნატიული ინვესტიციების ანალიზისა და გადაწყვეტილების მიღებისა თუ რომელი აქტივები შევიდინოთ ან გავყიდოთ. ამ გადაწყვეტილებების შედეგად შესაძლოა მოხდეს ახალი პროდუქციის შექმნა, ახალი დანადგარის ან შენობის ყიდვა, ანდა მთლიანად ახალი კომპანიის შექმნა. მთავარი ამოცანა ამ გადაწყვეტილებებისა არის ის რომ ინვესტირებიდან მივიღოდ სასურველი ოდენობის უკუგება.

განსაზღვრულობის პირობებში საინვესტიციო პროექტიდან მოსალოდნელი ფულადი ნაკადების შეფასების ყველაზე უკეთეს მეთოდ წარმოადგენს - წმინდა მიმდინარე ღირებულების მეთოდი (NPV). თუმცა რეალობაში არსებობენ რისკები, რომლებიც თან ახლავს მომავალში ამ ფულადი ნაკადების მიღებას. ამ ნაშრომში განხილულია ის მეთოდები, რომლის მეშვეობითაც შესაზღვრელია საინვესტიციო პროექტის შეფასება რისკის და განუსაზღვრელობის პირობებში.

ნაშრომში ნაჩვენებია თუ როგორ მცირდება პროექტის ანალიზში საინვესტიციო გარემოს განსაზღვრულობა მასში რისკების ჩართვით. მოკლედ არის განხილული რისკები და განუსაზღვრელობა და ორი მეთოდი: პირველი რისკებით კორექტირებული დისკონტირების განაკვეთის (RADR) მეთოდი, რომელიც იყენებს კაპიტ.და რეალური ექვივალენტიალის ღირებულებას (ხარჯებს). კიდევ ერთი გზა, რათა დადგინდეს RADR არის კაპიტალური აქტივების შეფასების მოდელი (CAPM). იგი ახდენს შეფასებას რისკის პრემიის გამოყენებით.

საკვანძო სიტყვები: რისკი, განუსაზღვრელობა, მოსალოდნელი ღირებულება, რისკის პრემია RADR; CAPM

13. სტატიაში აღნიშნულია, რომ ორგანიზაციის წარმატებული და ეფექტიანი ფუნქციონირებისათვის აუცილებელია სწორად იქნას განსაზღვრული ორგანიზაციის სტრატეგიული მიზნები და ამოცანები, რომ მნიშვნელოვანი ფუნქცია ეკისრება იმ მენეჯერებს, რომლებიც ადგენენ და ანხორციელებენ კომპანიის სტრატეგიულ მენეჯმენტს და მართვას. ასევე გასათვალისწინებელია ადამიანური რესურსების მენეჯმენტი. ამ რესურსების სათანადო გამოყენება იძლევა ორგანიზაციის წარმატებულ ფუნქციონირების შესაძლებლობას.

14. დაახლოებით ოთხი წელია, რაც მთელ მსოფლიოში ღვინის ტურიზმის ბუმი დაიწყო. ღვინის მწარმოებელ ნებისმიერ ქვეყანაში ცდილობენ, რომ საკუთარ ღვინის ქარხნებსა თუ პატარა მარნებში მოაწყონ ისეთი ინფრასტრუქტურა, სადაც ტურისტებს ღვინის გარდა სხვა მნიშვნელოვან მომსახურებასაც შესთავაზებენ (გართობა, ღვინოსთან დაკავშირებულ პროცესებში ჩაბმა, რთველში მონაწილეობა, ღვინის დაწურვა, კერძების დეგუსტაცია და სხვ.). ამ კუთხით საქართველოს უპირატესობა უცხოელი ღვინის ექსპერტების აზრით ისაა, რომ საქართველოში შემორჩენილია ტრადიციული მეღვინეობა, არსებობს ქვეყრის კულტურა და ის, რომ ღვინის კულტურა საქართველოში მოსახლეობის ყოველდღიურ ცხოვრებასთანაა

შერწყმული.

განსხვავებულობა, რომელიც ქართულ ღვინოსა და მეღვინეობას გააჩნია, აშკარაა და უცხოელები ამას ყოველთვის დიდ ყურადღებას აქცევენ. განსახვავებული ნიშის პოვნა კი კონკურენტულ უპირატესობასაც ნიშნავს. მთავარია, ხელისუფლებამ ეს უპირატესობა ხელიდან არ გაუშვას და დაინტერესებულ დამწვებ ფერმერსა თუ გლეხს შესთავაზოს ხელშეწყობის ისეთი პროგრამა, რაც არაერთია აგრარულ სექტორში. ჩვენ მსოფლიო კონკურენციაში გარკვეული უპირატესობები უკვე გაგვაჩნია, რადგან აღარ არის საკამათო, რომ ღვინის ტრადიციული კულტურა საქართველოდან დააიწყო და ქვევრის მისტიკაც თავის როლს თამაშობს. საქართველოში უკვე არსებობენ ინფრასტრუქტურულად განვითარებული კომპანიები, თუმცა ეს მხოლოდ მცირე ნაწილია იმისა, რისი შესაძლებლობა და პოტენციალიც არსებობს.

15. როგორც ცნობილია, განაწილება არის ერთობლივი ეროვნული პროდუქტის კვლავწარმოების პროცესის აუცილებელი ფაზა, წარმოებასა და მოხმარებას შორის არსებული დამაკავშირებელი რგოლი, რომლის სოციალურ-ეკონომიკური არსი საზოგადოებაში გაბატონებული წარმოების წესითაა განპირობებული. ყველა ცივილიზებულ საზოგადოებაში იგი სამართლებრივ-ეკონომიკური ურთიერთობების ფუნქციონირების მექანიზმია.

განაწილება მთელ სამყაროში ქაოსურია და არავითარ კანონზომიერებას არ ექვემდებარება, მაგრამ საფუძვლიანი განხილვისას დასტურდება, რომ ეს ასე არ არის. ბუნებაშიც შეიძლება ზედაპირული მოვლენების მიღმა განაწილების კანონზომიერება ვიპოვოთ. მთლიანობაში ყოველივე ისეა განაწილებული, რომ საბოლოო ჯამში რაღაც კანონზომიერებასა და წესრიგს ექვემდებარება. ადამიანის ბუნება და განვითარების პროცესი წარმოქმნის დოვლათის განაწილების ობიექტურობის ტენდენციას, რომელიც მთელი საზოგადოების სრულყოფის თანდათანობითი, ხანგრძლივი და მუდმივი პროცესია, რომელიც სათანადო პირობების მომწიფებას ემყარება.

გლობალური თვალთახედვით, განაწილების ფაქტორები უნდა განვიხილოთ საერთო-საკაცობრიო ფასეულობებთან - სამართლიანობასთან, ჭეშმარიტებასთან და ზნეობრიობასთან მიმართებით. ამ დროს თვალნათლივ გამოჩნდება, თუ რამდენად ობიექტური და ჰუმანურია განაწილების ფაქტორივი სისტემა ან რამდენად გადახრილია მათგან და უპირისპირდება მათ.

თუ განვიხილავთ რომელიმე კონკრეტულ ისტორიულ პერიოდს და ვნახავთ, თუ რამდენად ნორმალური და კანონზომიერია განაწილების ესა თუ ის ფაქტორი, ნათელი გახდება ამ პერიოდში მოქმედი ფაქტორების მიმართება საერთო-საკაცობრიო ფასეულობებთან. ამგვარად, დადგინდება განაწილების არსი და პროგრესულობის დონე კონკრეტულ ისტორიულ პერიოდში.

16. ჰარმონიული ურთიერთობის შენარჩუნება ადამიანსა და ბუნებას შორის არის ის მთავრი ამოცანა, რომელიც თამნამედროვე თაობის წინაშე დგას, ბიოსფეროს შეუძლია არსებობა ადამიანის გარეშე, მაგრამ ადამიანს არ შეუძლია არსებობა ბიოსფეროს გარეშე.

ეკოტურიზმი ბუნების მოყვარულთა ტურიზმია, რომელიც ითვალისწინებს ეკოლოგიურად დაუზიანებელ ადგილებში მოგზაურობას დასვენებისა და შემეცნებითი მიზნით.

17. გარემოს ხარისხის მართვითი მეთოდები შეიძლება დაიყოს სამ ჯგუფად: ადმინისტრაციული, ეკოლოგიური და საბაზრო მეთოდები. გარემოს ხარისხის რეგულირების თითოეულ მეთოდს აქვს თავისი ეფექტიანად გამოყენების სფერო- მას შეუძლია ზოგიერთი პრობლემა ეფექტიანად გადაჭრას, მაგრამ რიგ შემთხვევაში მისი გამოყენება არამიზანშეწონილია, ამიტომ აუცილებელია გარემომცველი ბუნებრივი გარემოს ხარისხის რეგულირების მეთოდებისა და ინსტრუმენტების რაციონალური შეხამება.

18.

19. მმართველობის ანგარიშგება მოიცავს ფინანსური ანგარიშგების შედგენის პროცესთან დაკავშირებული შიდა კონტროლისა და რისკების მართვის სისტემების მიმოხილვას; ფინანსური კონტროლი მნიშვნელოვანია ნებისმიერი ორგანიზაციისთვის. ფინანსური კონტროლის მიზანია გონივრული რწმუნების მიღება იმის თაობაზე, შეიცავს თუ არა ფინანსური ანგარიშგება რაიმე არსებით უზუსტობას და დასკვნის გამოტანა, მომზადდა თუ არა ფინანსური ანგარიშგება კანონით დადგენილი მოთხოვნების და ფინანსური ანგარიშგების სტანდარტების შესაბამისად.

21. კორპორატიული კულტურის ფორმირება საერთაშორისო კომპანიებში საერთო ფასეულობები ორგანიზაციული კულტურის საფუძვლად გვევლინება და განსაზღვრავს, თუ რა არის მთავარი მისი სუბიექტების აზრით. კოლექტივის ნებისმიერ წევრს შეუძლია ჩამოთვალოს და განმარტოს საერთო ფასეულობები, რადგან ის საყოველთაოდ არის აღიარებული და მიღებული. საერთო ფასეულობებს განეკუთვნება: საკვანძო აქტივები ან ჩვევები; პრაქტიკულ ქმედებებზე კონცენტრაცია; საქმიანობის შედეგები; ფუნქციური მიმართულებისადმი ყურადღება; მენეჯმენტის სტილი; საერთო მიზანი.

ორგანიზაციული კულტურა სხვებისგან რომ განსხვავდებოდეს, მან უნდა გამოიმუშაოს მისთვის დამახასიათებელი ქცევის ნორმები, რომლებიც გავლენას მოახდენს ორგანიზაციის ყველა წევრის გადაწყვეტილებაზე. განვითარებული და კარგად ჩამოყალიბებული ქცევის ნორმები ეფექტურ გავლენას ახდენს კომპანიაში მიმდინარე პროცესებზე. ქცევის ნორმებს გააჩნია ორი მახასიათებელი: ინტენსიურობა ანუ მოსალოდნელ შედეგთან თანხმობის ან უთანხმოების დონე და კონსენსუსი ანუ ქცევის ნორმის კოლექტივის მიერ აღიარება. ქცევის ნორმები ახდენს საერთო ფასეულობების შესაბამისი ქმედებების სტიმულირებას.

დამფუძნებელი და ორიგინალური მისია მიუთითებს კომპანიის წარმოშობის ორიგინალურ სათავეებზე. ეს შეიძლება იყოს როგორც ძლიერი პიროვნება _ კომპანიის დამფუძნებელი, ასევე მისი მართვის სტილი და დაფუძნებისას ჩამოყალიბებული მისია;

მიბაძვის თანამედროვე პერსონაჟი. ფასეულობების და ნორმების გადაცემას, პერსონალიზაციას და განმტკიცებას ხელს უწყობენ თანამედროვე გმირები და პერსონაჟები,

რომლებიც შეიძლება მიზანმიმართულად იქცნენ;

ხელმძღვანელობის მიერ კულტურის ძირითადი პრინციპების ფორმულირების შემდეგ იწყება მათი განმტკიცება. ამისთვის უმთავრესია იმ თანამშრომლების აყვანა სამუშაოზე, რომელთა პიროვნული თვისებები, მრწამსი, უნარები შეესაბამება ორგანიზაციაში დამკვიდრებულ შეხედულებებს. შემდეგ ეტაპზე ახალბედებს გააცნობენ კომპანიაში დამკვიდრებულ როგორც ფორმალურ, ასევე არაფორმალურ წესებს. პირველ შემთხვევაში ამას აკეთებენ ხელმძღვანელები და გამოცდილი თანამშრომლები, ხოლო მეორე ამოცანას თავს წარმატებით ართმევენ კოლეგებიც. ახალწვეულებს აგრეთვე გააცნობენ კომპანიის ისტორიას, მათ შორის ლეგენდების მეშვეობითაც და განაწყობენ არსებული კულტურის მოთხოვნების დასაცავად, რისთვისაც ხდება იმ თანამშრომელთა წახალისება, ვინც სანიმუშოდ იცავს მას, ხოლო ვინც სისტემატურად არღვევს, ისჯებიან.

ახალი თანამშრომლების მიღებისას მენეჯერებმა ორიენტაცია უნდა აიღონ არა მარტო მაღალ პროფესიულ უნარებზე და საუკეთესო სამსახურებრივ გამოცდილებაზე, არამედ კანდიდატის პიროვნულ თვისებებზეც. სხვა სიტყვებით რომ ითქვას, მაღალია იმ კანდიდატების სამუშაოზე აყვანის შანსები, რომელთა ფასეულობათა სისტემა, სამუშაოსადმი დამოკიდებულება და პიროვნული თვისებები შეესაბამება ორგანიზაციულ კულტურას. მეორე მხრიდან რომ შევხედოთ ვითარებას, კანდიდატებიც ცდილობენ, იმ კომპანიაში მოეწყონ სამუშაოდ, სადაც, მათი აზრით, უფრო სიამოვნებით და ნაყოფიერად იმრომბენ. ის თანამშრომლები, რომლებიც ვერ შეეწყობიან კომპანიას, როგორც წესი, სწრაფად თავისუფლდებიან დაკავებული თანამდებობებიდან, ხოლო საწინააღმდეგო შემთხვევებში, ანუ როდესაც მუშაკთათვის მისაღებია ორგანიზაციაში დამკვიდრებული ატმოსფერო, ისინი ხანგრძლივი ვადით რჩებიან სამუშაოზე. რაც უფრო დიდხანს მუშაობს ადამიანი კომპანიაში, მით უფრო ძლიერია მასზე ორგანიზაციული კულტურის ზემოქმედება და მით უფრო მყარად და სრულად ითვისებს მას.

გლობალიზაციის პირობებში მსხვილი ტრანსნაციონალური კომპანიების ორგანიზაციული კულტურა, როგორც წესი, რამდენიმე სუბკულტურისგან შედგება. ფასეულობები, ფილოსოფია და მუშაობის მეთოდები ხშირად ფრიად განსხვავდება განყოფილებების, გეოგრაფიული რეგიონების და ფუნქციონალური ერთეულების მიხედვით. განყოფილებათა სუბკულტურები შესაძლოა არ იყოს ერთმანეთის შესაბამისი, უფრო მეტიც, კონფლიქტურ დამოკიდებულებაში აღმოჩნდნენ ერთმანეთთან, თუკი მათთვის დამახასიათებელია ხელმძღვანელობის სხვადასხვა სტილი, ფილოსოფია და მუშაობის მეთოდები. გლობალური და ტრანსნაციონალური კომპანიები მეტნაკლებად მულტიკულტურულები არიან, რაც მათში დასაქმებულებს შორის არსებული ფსიქოლოგიური, ტრადიციული და ენობრივი განსხვავებებით აიხსნება. მიუხედავად ზემოთ თქმულისა, გლობალური და ტრანსნაციონალური კომპანიების სუბკულტურებს შორის თანამშრომლობა არ არის გამორიცხული.

ყოველი ორგანიზაციის მენეჯერებმა უნდა გაითვალისწინონ, რომ ორგანიზაციული კულტურა დიდ გავლენას ახდენს სტრატეგიის რეალიზებაზე. თუ კულტურის ელემენტები შეესაბამება სტრატეგიას და მის მიზნებს, მაშინ ორგანიზაციული კულტურა დადებით

გავლენას ახდენს სტრატეგიის რეალიზებაზე, საწინააღმდეგო შემთხვევაში კი აფერხებს მას. მყარი და სტრატეგიასთან შეხამებული ორგანიზაციული კულტურა ძლიერი იარაღია სტრატეგიის წარმატებული რეალიზების საქმეში. მაგალითად, მომჭირნეობის და ეკონომიის კულტურა, რომელიც მხარდაჭერილია კომპანიის ყველა თანამშრომლის მიერ, ხელს უწყობს დანახარჯების მიხედვით ლიდერობის სტრატეგიის განხორციელებას. ის კულტურა კი, რომლის მთავარი ელემენტებია შემოქმედებითობა, ნოვატორობა, მობილობა, ახალი საქონლის შემუშავებას და შესაბამისად, ინოვაციური სტრატეგიის რეალიზებას განაპირობებს.

22. მოხსენებებში განხილულ იქნა სახელმწიფოს როლი სამრეწველო საწარმოს რესტრუქტურისაციის პროცესში (საქართველოს მრეწველობის მაგალითზე)- საქართველოს სამრეწველო წარმოების რესტრუქტურისაციის საკითხები წარმოდგენილ იქნა ქვეყნის ინდუსტრიული განვითარების სფეროში წარმოებული სახელმწიფო პოლიტიკის შესაბამისად. ამასთან აღინიშნა, რომ სამრეწველო საწარმოს კრიზისული მდგომარეობიდან გამოყვანის ერთ-ერთი, საყოველთაოდ აღიარებული მეთოდია მისი რესტრუქტურისაცია, რომელიც მთლიანობაში ნიშნავს: მართვის სრუქტურისა და ფუნქციების სრულყოფას, საქმიანობის ტექნიკურ-ეკონომიკურ ასპექტებში ჩამორჩენის დაძლევას, ფინანსურ-ეკონომიკური პოლიტიკის სრულყოფასა და წარმოების ეფექტიანობის ამაღლების უზრუნველყოფას. კონკრეტული თვალსაზრისით, რესტრუქტურისაცია საბოლოო ჯამში უზრუნველყოფს ფირმის მიზნებისა და სტრატეგიის ძირეულ ცვლილებებს, ასევე მათი რეალიზაციის ხერხებისა და ბიზნეს –პროცესების განახლებას ე. წ. ორგანიზაციული სტრუქტურის რეიჟინერინგს.

24. კლასტერიზაცია, როგორც ქართული ბიზნესის განვითარების სტრატეგია (უაღკოპოლო სასმელებისა და მინერალური წყლების წარმოების მაგალითზე)

ქვეყნის კონკურენტუნარიანობის ამაღლება განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია დღევანდელი გლობალიზებული მსოფლიოს პირობებში. ამ შეჯიბრებაში იმარჯვებენ ის ქვეყნები, რომლებიც მეწარმეებს ეკონომიკური საქმიანობის განხორციელებისათვის საუკეთესო პირობებს სთავაზობენ.

გლობალურ ეკონომიკაში საქართველოს კონკურენტუნარიანობის ასამაღლებელი ერთ-ერთი უმთავრესი ინსტრუმენტი ქვეყნის ეკონომიკის კლასტერული განვითარების სტრატეგიაა. სათანადო კვლევებით დადგენილია, რომ საქართველოში იდეალური პირობებია უაღკოპოლო მინერალური სასმელების, ნატურალური სასმელი წყლის მოპოვება-წარმოებისა და რეკრეაციული ტურიზმის კლასტერიზაციისათვის.

საქართველოში წარმატებით განვითარდება წყლის (მინერალური და სასმელი), ტურისტულ-გამაჯანსაღებელი და ტურისტულ-საკურორტო კლასტერები. საქართველოს რეგიონების კონკურენტუნარიანი განვითარებისათვის, ოპტიმალურია კლასტერული მიდგომა, ხოლო კლასტერების ჩამოყალიბების მოტივების სპექტრი-შეუზღუდავი.

25. კიდევ ერთხელ შრომითი საქმიანობის მოტივირებისა და სტიმულირების

საკითხებისათვის .

მსოფლიო დღეს უფრო სწრაფად იცვლება, ვიდრე ეს ხდებოდა ოდესმე. მნიშვნელოვნად ვითარდება ცხოვრების ყველა სფერო, სწრაფად იცვლება ადამიანი და მისი საჭიროებები, ცოდნა, უნარები, მიდგომები, რწმენა და ფასეულობები. ამ ცვლილებების ერთობლიობა ცვლის ადამიანის კარიერულ შესაძლებლობებს: წარმოიქმნება ახალი პროფესიები, იცვლება სამუშაოს ხასიათი და შესაბამისად იზრდება მოთხოვნა მოტივირებულ პროფესიონალ თანამშრომლებზე.

გლობალური შრომის ბაზარი თანდათანობით იზრდება და ივსება მილიონობით განათლებული, მოტივირებული და ამბიციური ადამიანებით. იდეოლოგიური დაპირისპირების აღმოფხვრის თუ შესუსტების შემდეგ, დასაქმების მსურველთა სოციალური, პოლიტიკური, ეკონომიკური და კულტურული აქტივობა გასცდა ერთი სახელმწიფოს ფარგლებს და გლობალიზაციის ნისნები შეიძინა:

ინფორმაციული ტექნოლოგიების რევოლუციამ ძირფესვიანად შეცვალა დასაქმების ფორმები, შესაძლებლობები და შინაარსი.

მგვარად, მსოფლიოში მიმდინარე გლობალიზაციის პროცესებმა, სწრაფმა ტექნოლოგიურმა განვითარებამ, ადამიანური რესურსის გაძლიერებულმა ინდივიდუალიზმმა, პოლიტიკურმა და დემოგრაფიულმა ცვლილებებმა გავლენა იქონიეს შრომის ბაზრის ისეთ მდგენელებზე, როგორცაა სამუშაოსა და დასაქმების ხასიათი, ორგანიზაციული მენეჯმენტი, რაც თავის მხრივ გულისხმობს მშრომელთა მოტივირებისა და სტიმულირების ინსტრუმენტების ახლებურ გააზრებასა და სისტემატიზაციას.

26. მისტიკა, როგორც კულტურული ტურიზმის პროდუქტი (საქართველოს არქეოლოგიის მაგალითზე)

საქართველოს ტურიზმის განვითარებაში მითებისა და ლეგენდების, როგორც არამატერიალური ტურისტული რესურსის გამოყენებას დიდი პერსპექტივა აქვს. მსოფლიო გამოცდილება და ფსიქოლოგიური კვლევები ადასტურებს, რომ მითებისა და ლეგენდების, როგორც ტურისტული რესურსის, გამოყენება ზრდის როგორც საერთაშორისო, ასევე შიდა ტურისტების დაინტერესებასა და მოტივაციას ესტუმრონ ამათუიმ დესტინაციას. ცნობილია, რომ საქართველო ბუნებრივ, კულტურულ და ისტორიულ რესურსებთან ერთად, განსაკუთრებით მდიდარია მითების, ლეგენდებისა და მისტიკური მრავალფეროვნებით, რომლის ათვისებაც საშუალებას მოგვცემს ჩვენი ქვეყანა ტურისტებისათვის უფრო მიმზიდველი და საინტერესო გახდეს.

საქართველო გამოირჩევა მითებისა და ლეგენდების მრავალფეროვნებით. ალბათ ხშირად გინახავთ, ადგილობრივ მოსახლეობასთან, განსაკუთრებით კი ასაკოვან ადამიანებთან, თავშეყრილი ტურისტები, რომლებიც ენის ბარიერის მიუხედავად ცდილობენ შეიტყონ უცნაური, საინტერესო ამბავი, სამოგზაურო ადგილთან დაკავშირებით. ეს ყველაფერი კიდევ ერთი მაგალითია იმის, რომ ტურისტებს სჭირდებათ მოკლე, დასამახსოვრებელი, საინტერესო, თუნდაც ცოტა უცნაური ისტორიებიც კი. ხშირ შემთხვევაში, ეს ყველაფერი მათ ეხმარება ემოციური კავშირის დანახვასა და დამყარებაში სამოგზაურო ადგილთან.

საქართველოს არქეოლოგია კულტურული ტურიზმის უმნიშვნელოვანესი მონაპოვარია. საინტერესოა და მისტიკასთან არის დაკავშირებული გრაკლიანისა და ვანის არქეოლოგიური გათხრები.

გრაკლიანის განვითარება საქართველოს მთავრობის, კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროსა და კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნული სააგენტოს მთავარი პრიორიტეტია. მიმდინარეობს არქეოლოგიური კვლევითი სამუშაოები და ტურისტული ინფრასტრუქტურის მოწყობა ძეგლზე. ეს არის შეუქცევადი პროცესი, იმ მიზნით, რომ ადგილზე მოეწყოს ღია გზისპირა სამუზეუმო სივრცე და უძველესი კულტურის წარმოსახენი თანამედროვე და მოწესრიგებული გარემო.

ამ დროისთვის, მიმდინარეობს მუშაობა, რომ მაქსიმალურად მაღალპროფესიულ დონეზე მოხდეს ახლადგამოვლენილი წარწერის გაშიფვრა, რომ ქართველ მეცნიერთა მიღწევა საერთაშორისო სამეცნიერო დონეზე დადასტურდეს და გამყარდეს.

ეროვნული მნიშვნელობის გრაკლიანის გორა ცხადად გამოხატავს სახელმწიფო პოლიტიკას ძეგლთა დაცვის სფეროში. გზის მშენებლობის პროცესში გამოვლენილი გრაკლიანის არქეოლოგიური ძეგლი, როგორც სპეცილისტები ვარაუდობენ, კიდევ არაერთ საინტერესო აღმოჩენას გვპირდება, რომლის კვლევისა და განვითარებისთვის სახელმწიფოს მხრიდან 2014-2015 წლებში გამოყოფილი ბიუჯეტი ჯამში 430 000 ლარს შეადგენდა. 2014 წელს 10 000 ლარი პროექტებისთვის და 50 ათასი არქეოლოგიური კვლევისთვის გამოიყო; 2015 წელს კი ბიუჯეტი გაიზარდა - 100 000 ლარი არქეოლოგიურ კვლევაზე, ხოლო 270 000 ლარი ტურისტული ინფრასტრუქტურისა და სამუზეუმო სივრცის მშენებლობაზე დაიხარჯა.

2016 წლის ბიუჯეტში გათვალისწინებული იყო 400 000 ლარი, რომელიც კულტურული მემკვიდრეობის დაცვისა და გადარჩენის 2016 წლის პროგრამის ფარგლებში, გაწერილი გეგმის მიხედვით, გრაკლიანის ფართომასშტაბიანი არქეოლოგიური კვლევის გაგრძელებასა და ტურისტული ინფრასტრუქტურის მოწესრიგებას მოხმარდა.

ანტიკურ ხანაში ვანის ტერიტორიაზე მდებარეობდა ძველი კოლხეთის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ქალაქი, რომელმაც აყვავებას მიაღწია ძვ.წ. III-I სს-ში. 1947 წლიდან მიმდინარეობდა სისტემატური გათხრები.

ვანში აღმოჩენილი მდიდრული სამარხების ინვენტარის საფუძველზე 1987 წელს მუზეუმში გაიხსნა ოქროს ფონდი, რომელშიც ინახება ოქრომჭედლობის უნიკალური ნიმუშები ვანის ნაქალაქარიდან. Vანის არქეოლოგიური მუზეუმის სტაციონარული ექსპოზიცია ასახავს ვანის ტერიტორიაზე არსებული კულტურის განვითარების პერიოდს ძვ.წ. VIII ს-დან I ს-ის ჩათვლით (ბრინჯაოს ქანდაკებები, მათი ცალკეული ფრაგმენტები, ოქროს, ვერცხლისა და ბრინჯაოს ნაკეთობანი, ნუმიზმატიკის ნიმუშები და სხვ.).

ტურიზმი ერთ-ერთი უდიდესი ინდუსტრიაა მსოფლიოში, რომლის განვითარებასაც ამა თუ იმ ქვეყანაში დიდწილად განაპირობებს შიდა სტაბილურობა, უსაფრთხო გარემო და ეკონომიკური განვითარების მისაღები დონე. ტურიზმის ინდუსტრიას შეუძლია ხელი შეუწყოს მშვიდობისა და განვითარების გამყარებას განვითარებად

ქვეყნებში, სამუშაო ადგილების შექმნის, შემოსავლების ზრდის, ეკონომიკის დივერსიფიკაციის, გარემოს დაცვისა და კულტურათა დაახლოების გზით. ტურიზმის განვითარებას მნიშვნელოვნად ასტიმულირებს სახელმწიფოს მიერ ამ მიმართულებით ეროვნული სტრატეგიის შემუშავება და გონივრული კანონმდებლობის დანერგვა.

ტურიზმის განვითარება უზრუნველყოფს სხვადასხვა სახის უპირატესობებს: - განვითარების საშუალებას აძლევს ისეთ ქვეყნებს, რომელთაც არ გააჩნიათ ნედლეული, თუმცა საკუთარ კონკურენტულ უპირატესობას აფუძნებენ თავიანთ კულტურაზე, ისტორიულ ძეგლებზე, არქეოლოგიაზე, ნაკრძალებსა და ბუნებრივ პირობებზე.

ორიენტირება ტურიზმის განვითარებაზე მოითხოვს ისეთი ღონისძიებების გატარებას, რომლებიც უზრუნველყოფს ისტორიული, რელიგიური და არქეოლოგიური ძეგლების დაცვასა და მოფრთხილებას, ადგილობრივი ფოლკლორის, ტრადიციების, ხელოვნებისა და სამხარეულოს დაცვასა და შენარჩუნებას.

27. სამკურნალო ტურიზმი, როგორც პროდუქტი ტურიზმის მდგრადი განვითარებისთვის მსოფლიოს მოსახლეობის ცხოვრების დონის ამაღლებამ, მოსახლეობის დემოგრაფიულმა დაბერებამ და საერთაშორისო სავაჭრო მომსახურების სფეროს ლიბერალიზაციამ თუ გლობალიზაციამ, განსაკუთრებით ბოლო ორ ათწლეულში, კატალიზატორის როლი შეასრულა სამკურნალო ტურიზმის განვითარების სფეროში. სამკურნალო ტურიზმზე მოთხოვნის გაზრდა, პროპორციულად ზრდის ქვეყანა-ორგანიზატორის ეკონომიკურ მახასიათებლებს: ინვესტიციების მოზიდვის ინტენსივობას, შემოსავლებს, დასაქმებას და ექსპორტს.

„დღეს ადამიანების უმრავლესობას ფულზე მეტად, ჯანმრთელობის მოთხოვნა აქვს“ - წერს პოლ ზეინ პილზნერი, ეკონომისტი და ანალიტიკოსი, აშშ პრეზიდენტის ეკონომიკური მრჩეველი. ამიტომაც სამედიცინო მომსახურება დღითიდღე აქტუალური ხდება მთელ მსოფლიოში.

გლობალური ველნეს ინსტიტუტისა (The Global Wellness Institute™ (GWI) და ამერიკული კვლევითი ორგანიზაცია SRI International-ის მონაცემებით მსოფლიო სპა ინდუსტრია ექვსი წლის მანძილზე 60 მილიარდი აშშ. დოლარიდან (2007 წ.), გაიზარდა 94 მილიარდამდე (2013 წ.). SRI International -ის შეფასებით ამავე პერიოდში სპა ცენტრების რაოდენობამ 27%-ით მოიმატა და 2007 წელს არსებული 71762-დან 2013 წელს 105591-ს მიაღწია.

საქართველოში აღრიცხულია თერმული და მინერალური წყლების 2400 წყარო დებიტით 120-დან 130.000 მ (საიდანაც, 60 წყარო გაზიანია, რასაც ხაზი უნდა გაესვას). თუმცა ამ წყლების ამოტუმბვის ხერხების სისწორე ნამდვილად გადასახედა. მაგალითად, გადამოწმდა ბორჯომის წყაროების ექსპლუატაცია, რომ მეთოდი მიახლოვებოდა საერთაშორისო კრიტერიუმებს.

საბჭოთა რეჟიმის უკანასკნელი წლების განმავლობაში, 4-5 მილიონი ვიზიტორიდან 1 მილიონი სამკურნალოდ ან უბრალოდ დასასვენებლად ჩამოდიოდა საქართველოში. შედარებისათვის, საფრანგეთის ყველა ბალნეოლოგიური კურორტი იმ ეპოქაში და ახლაც ოდნავ ნაკლებ ვიზიტორს სტუმრობს. დღეისათვის,

სამკურნალოდ ჩამოსულთა რაოდენობა საქართველოს სამ უმთავრეს კურორტზე ათიათასს არ აღემატება.

სამედიცინო და სამეცნიერო ასპექტების მხრივ საქართველოში მკურნალობის 14 მიმართულებაა (საფრანგეთში 13). ფიზიოთერაპიული და ბალნეოლოგიური კვლევების სამეცნიერო ინსტიტუტე ჩამოყალიბდა 1927 წელს. ათი წლის განმავლობაში ეს კვლევები შეჩერებული იყო, განახლდა 2000 წლიდან.

მინერალური წყაროების მაღალი ბალნეო-თერაპიული თვისებების შერწყმა ბუნების განსაკუთრებულ სილამაზესთან და მრავალფეროვნებასთან, ხელსაყრელი კლიმატური პირობები საშუალებას იძლევა საქართველოში განვითარდეს ბალნეოლოგიური კურორტები, როგორცაა ბორჯომი, წყალტუბო, საირმე, ნუნისი და სხვა.

საქართველოში ისხმებოდა რამოდენიმე ასეული მილიონი ბოთლი "ბორჯომი" და ყოფილი საბჭოთა კავშირის ყველა რესპუბლიკასა და მსოფლიოს რამოდენიმე ათეულ სახელმწიფოში იგზავნებოდა. ცალკეული გაანგარიშებით, მინერალური წყლის "ბორჯომის" დებიტის ათვისების შემთხვევაში, შესაძლებელია ჩამოესხას 1 500 მილიონი ბოთლი. ეს უზრუნველყოფდა 18-19 ათასი სამუშაო ადგილის შექმნას და 100-120 მილიონი დოლარის შემოსვლას ქვეყნის ბიუჯეტში.

საფრანგეთის ტურზმის დეპარტამენტის კონსულტანტმა თერმალიზმის საკითხებში ბატონმა მარკ პეპიმ გამოაქვეყნა ანგარიში „ბალნეოლოგია და რეკრეაციული ტურიზმი საქართველოში“. ამ დოკუმენტში ის აღნიშნავს, რომ „პირველ რიგში, ყურადღება უნდა გამახვილდეს თბილისზე, რადგან მას დედაქალაქის სტატუსი აქვს. ...იშვიათია დედაქალაქი, რომელსაც აქვს სამკურნალო წყლები. ერთი ასეთი ბუდაპეშტია, რომელიც მნიშვნელოვანი კურორტია. შემდეგ ნაკლებად ცნობილი პროვანსი და ნანსია“. სახელწოდება - თბილისი, სწორედ, მინერალურ წყლებთანაა დაკავშირებული. ეს ფაქტი დამატებითი ინსტრუმენტია, ამ ქალაქის, როგორც სპაცენტრის პოზიციონირებისა და ბრენდინგისათვის.

მთელ მსოფლიოში ყოველწლიურად იზრდება უცხოეთში წასული პაციენტების ნაკადი და ამას განაპირობებს რამდენიმე მიზეზი. საქართველოს შემთხვევაში ძირითადი მიზეზი არის უფრო მაღალი ხარისხის სამედიცინო მომსახურების ან ისეთი მომსახურების მიღების სურვილი, რომელიც საქართველოში არ ტარდება, ან არასაკმარისად არის განვითარებული. მართალია, დღეს საქართველო არ მოიაზრება სამედიცინო ტურიზმის თვალსაზრით მსოფლიოს ლიდერ ქვეყნებს შორის, მაგრამ მას აქვს კარგი შანსი, სწრაფად განავითაროს სამედიცინო ტურიზმი მცირე რეგიონული მასშტაბით.

ამ კუთხით მნიშვნელოვანი იქნება ინდოეთის, კარიბის ზღვის ქვეყნების, ისრაელისა და

განსაკუთრებით, თურქეთის გამოცდილების გაზიარება. ამ შემთხვევაში, სამედიცინო ტურიზმი შეიძლება იქცეს ჩვენი ჯანდაცვის ეკონომიკის ზრდის ერთ-ერთ სერიოზულ საშუალებად.

ბალნეოლოგიურ კურორტებს, როგორცაა ვიში, კარლოვი-ვარი და ბადენ-ბადენი დიდი მოგება მოაქვს ქვეყნის ეკონომიკისათვის, ამ თვალსაზრისით მომავალში საქართველოც არ იქნება გამონაკლისი. ბალნეო კურორტების განვითარება ჩვენს ქვეყანაში მნიშვნელოვანია, რადგან სამედიცინო რესურსები (წყაროები) მართლაც

უნიკალური გაგვანია, მთავარია ინვესტიციების მოზიდვა, რეკლამა, კარგად შეფუთული პროდუქტი და მკურნალობის პარალელურად მიმზიდველი გარემოს შექმნა.

სპა ინდუსტრიის ძლიერ მხარედ, ასევე, შეგვიძლია ჩავთვალოთ, საქართველოს, როგორც წარმატებული საკურორტო ქვეყანის იმიჯი, რომელიც დღემდე შენარჩუნებულია ყოფილი საბჭოთა ქვეყნების მოსახლეობაში. ამიტომ რუსეთში, ყაზახეთში, უკრაინში, აზერბაიჯანში, სომხეთსა და სხვა მეზობელ ქვეყნებში შედარებით ადვილია საქართველოს, როგორც „სპა და ველნეს მიმართულების“ პოზიციონირება.

დასკვნის სახით შეიძლება ითქვას, რომ მიუხედავად ბევრი პრობლემისა საქართველოს სამკურნალო ტურიზმი განვითარების გზას ადგას. ამას ადასტურებს უკანასკნელ 3-5 წელიწადში ამ სექტორში განხორციელებული ინვესტიციები და მათით შექმნილი ახალი, ან მოდერნიზებული ძველი ცენტრები. მაგალითად გამოდგება ლოპოტას ტბა, ყვარლის ედემი, კოჯრის სამედიცინო კურორტი „ბიოლი“, სპა და გამაჯანსაღებელი ცენტრი „სამრაან“ და თუნდაც, რეკონსტრუირებული წყალტუბო სპა რეზორტი და კურორტი საირმე.

28. პიარი (Public Relations, PR) მცირე ინოვაციური საწარმოსათვის წარმოადგენს საზოგადოებასთან ურთიერთობის სისტემას, რომელიც გულისხმობს მრავალჯერად საქმიანობას ინოვაციურ მცირე ორგანიზაციას (ფირმას) და საზოგადოებას შორის.

იმიჯი – ეს არის ინოვაციური მცირე ორგანიზაციის, მისი საქონლის ერთობლივი ემოციურ-ფუნქციური მახასიათებლები, რომლებიც მას მიზნობრივ სეგმენტში გამოარჩევს. იმიჯისერთ-ერთისახეა: კორპორაციული იმიჯი.

კორპორაციული იმიჯის მართვის ნებისმიერი მოდელის განუყოფელი ელემენტია მისი მკაფიოდ დასაბუთებული სტრუქტურა, რომელსაც გააჩნია იერარქიული წყობა.

კორპორაციული სტილი განმარტებულია – როგორც მუდმივი ელემენტების (სიტყვათა, გრაფიკული, ფერთა და სხვა) ნაკრები, რომლებიც ერთობლიობაში უზრუნველყოფს ინოვაციური ფირმის საქონლის ვიზუალურ და ვერბალურ ერთიანობას, მისგან გამომავალ ყველა ინფორმაციას, მის გარე და შიდა დიზაინს. აღნიშნულია, რომ კორპორაციული სტილის ამოცანაა ფირმის

კონკურენტუნარიანობის უზრუნველყოფა, მისი ინდივიდუალობის, განმასხვავებელი თვისებრივი მახასიათებლების ხაზგასმა.

კორპორაციული ძლიერი იმიჯი აუცილებელი პირობა ხდება ინოვაციური მცირე ფირმისათვის მდგრადი და ხანგრძლივი წარმატების, განსაზღვრული საბაზრო ძალის მისაღწევად, იგი იცავს ორგანიზაციას კონკურენტების თავდასხმისაგან, აიოლებს რესურსების, მ.შ. ფინანსური, ინფორმაციული და ადამიანური რესურსების მისაწვდომობას.

32. ნაშრომში განხილულია საქონლის კონკურენტუნარიანობის უზრუნველყოფი მნიშვნელოვანი ფაქტორები, მოცემულია მათი გამოყენების კონკრეტული სქემა და ღონისძიებათა კომპლექსი, წარმოდგენილია კონკურენტუნარიანობის გაანგარიშების

მათემატიკური აპარატი, საქონლის ინოვაციურობისა და კონკურენტუნარიანობის ინტეგრალური ინდექსის გამოყენებით.

ბ) უცხოეთში

№	მომხსენებელი/ მომხსენებლები	მომხსენების სათაური	ფორუმის ჩატარების დრო და ადგილი
1	M. Metreveli, I GogoriSvili	"Defining company mission and social responsibility in business engineering"	The 4th Business Systems Laboratory International Symposium: "Governing Business Systems: Theories and Challenges for Systems Thinking in Practice", Vilnius, Lithuania, August 24-26, 2016
2	M. Metreveli, I GogoriSvili	„Tourist production and regional development“	The 9th International Conference for Entrepreneurship, Innovation and Regional Development, RESPONSIBLE ENTREPRENEURSHIP VISION, DEVELOPMENT AND ETHICS, Bucharest, Romania, June 23-24, 2016
3	M. Metreveli, I GogoriSvili	"Major Trends of the Tourism development State Policy of Georgia", 24th Scientific Conference on Economic Policy Economic Policy in the EU Member States – 2016	Jäneda, Estonia, 30 June -2 July, 2016

		(Jäneda, Estonia)	
4	Ketevan Kokrashvili, Anzor Abralava, Rusudan Kutateladze, Nino Pailodze, Ketevan Kutateladze	Global Processes and Georgian Economic Policy	International Science Index Vol: 18. Dubai UAE Jan 28-29, 2016, 18 (1) Part XXV
5	Evgeni Baratashvili, Anzor Abralava, Rusudan Kutateladze, Nino Pailodze, Irma Makharashvili	The Features of the Synergistic Approach in Marketing Management to Regional Level	18th International Conference on Economics, Management of Business, Innovation and Technology. International Science Index Vol: London, United Kingdom, May 23-25, 2016.
6	Nino Pailodze, Malkhaz Sulashvili, Tea Khutsishvili, Irma Makharashvili, Aleksandre Kekenadze, Tsiuri Phkhakadze	The Decision-Making Mechanisms of Tax Regulations	18th International Conference on Economics, Management of Business, Innovation and Technology. International Science Index Vol: London, United Kingdom, May 23-25, 2016.
7	Kutateladze R., Tchanturia N., Kipiani M., Beridze T., Gomarteli N.	Gender aspects of migration of a human resource of Georgia	Economic Commission for Europe Conference of European Statisticians Works Session on Demographic Projections Geneva, Switzerland, 2016, 18 - 20 April
8	Nozadze M., Beridze T., Tchanturia N., Goderdzishvili B.	WAYS TO IMPROVE FISCAL POLICY IN GEORGIA	20 th International Scientific Conference, Economics and Management 2016 (ICEM-2016). 2016,19-20 May Brno University of Technology, Brno, Czech Republic.
9	Maka Piranashvili, Lamara Kadagidze, Nodar Grdzlishvili	Mount Khvamli - a Cultural-Mystical Product for	9th International Conference for Cultural Tourism in Europe

		the Development of Sustainable Tourism in Georgia	INTANGIBLE HERITAGE: INCOMPARABLE ASSET FOR SUSTAINABLE AND RESPONSIBLE TOURISM DEVELOPMENT, 23 - 24 September 2016, Guimaraes, Portugal
10	Anzor abralava , Ketevan Kokrashvili, Anzor Abralava, Rusudan Kutateladze, Nino Pailodze, Ketevan Kutateladze	Global Processes and Georgian Economic Policy	International Science Index Vol: 18. Dubai UAE Jan 28-29, 2016, 18 (1) Part XXV
11	Aanzor Abralava , Evgeni Baratashvili, Rusudan Kutateladze, Nino Pailodze, Irma Makharashvili	The Features of the Synergistic Approach in Marketing Management to Regional Level	18th International Conference on Economics, Management of Business, Innovation and Technology. International Science Index Vol: London, United Kingdom, May 23-25, 2016.

მოსხენებათა ანოტაცია ქართულ ენაზე

1. ნაშრომი ეფუძნება გრაფიკის ადაპტაციის სადაზღვეო სტიმულირების მექანიზმებს. მასში განხილულია განვითარებად ქვეყნებში კომპანიის სოციალური პასუხისმგებლობის ტენდენციებს, ინტელექტუალური პროდუქტისა და მომსახურების შესაძლებლობების განხილვის საშუალებებით
2. საქართველოს ტურისტულ ბაზარზე დომინირებს ტურისტული მომსახურების ექსპორტი – შემომყვანი ტურიზმი. შიდა ტურიზმი, რომელიც უნდა წარმოადგენდეს ეროვნული ტურისტული ინდუსტრიის განვითარების საფუძველს და რომლის მოცულობაც რამდენჯერმე უნდა აღემატებოდეს საერთაშორისო ტურიზმისას, ვითარდება არათანმიმდევრულად, არაგეგმაზომიერად და არამდგრადი ხასიათით გამოირჩევა. ნაშრომის კვლევის მიზანია საქართველოს რეგიონების ტურისტული რესურსებისა და საშუალებების აღწერა-დახასიათება და რეგიონების ეკონომიკურ განვითარებაში მათი როლის წარმოჩენა. კვლევის მეთოდებად გამოყენებულია საქართველოს რეგიონებში ტურისტული საწარმოებისა და ზოგადად, ტურიზმის განვითარების შედეგების შეფასებისადმი სისტემური მიდგომა, ინდუქციის, დედუქციისა და სტატისტიკის მეთოდები. ნაშრომში მოცემულია საქართველოს რეგიონების ტერიტორიებზე არსებული კულტურული მემკვიდრეობა, რომელიც წარმოადგენს ტურისტული მარშრუტების ძირითად დესტინაციებს. ასევე, განხილულია საქართველოს რეგიონებში ტურისტული პროდუქტის საწარმოებისა და ინფრასტრუქტურის განვითარების შესაძლებლობები. აღნიშნული რესურსებისა და შესაძლებლობების სტატისტიკური მონაცემების გაანალიზების საფუძველზე შემუშავებულია საქართველოს რეგიონებში ტურიზმის

- განვითარების პოლიტიკის როლის ამაღლების აუცილებლობის მნიშვნელობა ადგილობრივი თემებისა და დასახლებების მოსახლეობის პროცესებში ჩართულობის დამკვიდრებისათვის.
3. ნაშრომში წარმოდგენილია საქართველოში ტურიზმის განვითარების პოლიტიკის სტრატეგიული მოდელი და მისი სრულყოფის მიმართულებები. კვლევის მიზანია ქვეყანაში ტურიზმის განვითარების პოლიტიკის შემადგენელთა განხილვა - მათ შორის, ტურიზმის განვითარების პოლიტიკის ძირითადი მიზანი, რომელიც მდგრადი განვითარების ხელშეწყობას უზრუნველყოფს და ტურიზმის განვითარების პოლიტიკის ინსტრუმენტარიუმი, რომლის დეფიციტი სერიოზულად აფერხებს ზრდისა და განვითარების პროცესებს. ნაშრომში გამოყენებულია ზემოაღნიშნულ საკითხებთან დაკავშირებული უცხოელ და ქართველ მეცნიერთა შრომები. კვლევის მასალების საფუძველზე კი შემუშავებულია ტურიზმის განვითარების სტრატეგიის ძირითადი მიმართულებები, რომელთა მიღწევა დაგვაახლოებს დარგის განვითარების ძირითადი მიზნის რეალიზაციის პროცესთან.
 4. საერთაშორისო ეკონომიკურ ურთიერთობათა განვითარების თანამედროვე ტენდენციების პირობებში, როცა სახელმწიფოთა ინტეგრაცია და ურთიერთდამოკიდებულება სწრაფად იზრდება, უაღრესად აქტუალური გახდა ქვეყნის იმ წესების შესწავლა, რომლებსაც ისინი კონფლიქტებისა და უთანხმოებათა შემთხვევებში მისდევენ. უთანხმოებათა საბაბი საერთაშორისო ბაზრებზე ხშირად ხდება ცალკეულ სახელმწიფოთა საგარეო ეკონომიკური პოლიტიკა, რადგან ამ ბაზრის მონაწილეები წარმოებისა და ექსპორტის მოცულობებსა და სტრუქტურას, აგრეთვე, შრომის საერთაშორისო დანაწილების დონეს ერთმანეთს შორის კონკურენციის საფუძველზე განსაზღვრავენ.
 5. თანამედროვე ეკონომიკაში მიმდინარე ხარისხობრივი ცვლილებები იმის ჩვენებას იძლევა, რომ არაერთი წყაროს მნიშვნელოვანი ნაწილი გადაჯგუფებულია. ისინი დიდ გავლენას ახდენენ და განსაზღვრავენ კიდევ ეკონომიკურ განვითარებას. ეკონომიკური ზრდის ტრადიციული რესურსების კლებადი შესაძლებლობები უკავშირდება როგორც მათი გამოყენების ფიზიკურ შესაძლებლობებს და ზღვართან მიახლოებას, ისე დაქვეითებულ ეფექტიანობას და იმავდროულად ბუნებათდაცვის ღონისძიებებზე დანახარჯების გაზრდას. ეს ნიშნავს, რომ ეკონომიკური ზრდის მოდელში წამყვანი უნდა გახდეს ახალი ტექნოლოგიების, კერძოდ, პროდუქტებისა და მომსახურების ინოვაციური პროცესების სისტემა.
 6. ბიუჯეტის შემოსავლების მთავარი წყაროა ეროვნული შემოსავალი. ეროვნული შემოსავლის განაწილების, გადანაწილების და ბიუჯეტის შემოსავლების შექმნის ძირითად მეთოდად სახელმწიფო გადასახადებს, სესხებს და ემისიას იყენებს. გადასახადები წარმოადგენს ეროვნული შემოსავლის გადანაწილების მთავარ იარაღს, რომლის მეშვეობითაც ნებისმიერ ქვეყნის ნაერთ ბიუჯეტში თავს იყრის შემოსავლების მნიშვნელოვანი ნაწილი. საგადასახადო სისტემები ბიუჯეტის შევსების ფისკალური ფუნქციის გარდა წარმატებით ასორციელებენ ეკონომიკური და სოციალური განვითარებისა და საგარეო ეკონომიკური ურთიერთობების მარეგულირებელ ფუნქციებს.
 7. საქართველოს ადამიანური რესურსების მიგარაციის გენდერული ასპექტები. შრომითი მიგრაცია-ეს არის პროცესი, რომელიც მეტად არაერთმნიშვნელოვნად აისახება ჩვენი

ქვეყნის მდგომარეობაზე. მიუხედავად იმისა, რომ მიგრანტების მიერ განხორციელებულმა ფულადმა გზავნილებმა საგრძნობლად შეუმსუბუქა ყოფა მოსახლეობის თითქმის მეოთხედს, გლობალურად, შრომითი მიგრაციების უარყოფითი გავლენა ქვეყნის სოციალურ მდგომარეობაზე აშკარაა: დღეს ცხადი ხდება, რომ მიგრაციულ პროცესებში უფრო აქტიურად მონაწილეობენ ქალები, რომელთა საშუალო ასაკი უდრის აქტიურ რეპროდუქციულ ასაკს და მერყეობს 36,6-34,8 წლებს შორის. ამ ასაკში ქალის ჩვეულ სოციუმს მოწყვეტა და ცხოვრების რადიკალური შეცვლა-ოჯახის ეკონომიკური მდგომარეობის გამოსასწორებლად უცხო ქვეყანაში მიგრირება, როგორც მინიმუმ აფერხებს მისი რეპროდუქციული განწყობისა და გეგმების რეალიზებას, რაც სავალალოდ აისახება ისედაც დეპოპულაციის ზღვარზე მყოფ საქართველოს მოსახლეობის დემოგრაფიულ პორტრეტზე.

მიგრაცია იწვევს მიგრანტების გენდერული როლების, ურთიერთობებისა და იდეოლოგიის შეცვლას როგორც ლოკალურად, ისე გლობალურად.

წინამდებარე ნაშრომში სხვ საკითხებთან ერთად, გაანალიზებული და შეფასებულია ისეთი საკითხები, როგორცაა:

- გენდერის გავლენა მიგრაციის სქესობრივ სტრუქტურაზე, მის სოციალურ-ეკონომიკურ შედეგებზე;
- ემიგრანტთა წარმატებული რეინტეგრაციის შანსი საკუთარ ოჯახებსა და სოციუმში 3, 5, 10 და მეტი წლით შრომით ემიგრაციაში ყოფნის შემდეგ;
- სახელმწიფო სტრუქტურებისა და შესაბამისი ორგანიზაციების მცდელობა და ქმედითი ხელშეწყობა თანამემამულეთა დაბრუნებადობის უზრუნველსაყოფად;
- ვიზალიბერალიზაციის მოსალოდნელი როლი და მნიშვნელობა წარმატებული რეინტეგრაციის განხორციელების საქმეში.

8. ფისკალური პოლიტიკის გაუმჯობესების გზები საქართველოში. იმ ძირითად პრობლემებს შორის, რომელიც საქართველოს უახლოეს მომავალში აქვს გადასაწყვეტი, ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი ეკონომიკის სტაბილურობის მიღწევაა, რომლის საფუძველსაც ფისკალური პოლიტიკა და მისი მიმართულებების სწორად განსაზღვრა წარმოადგენს.

ფისკალური პოლიტიკის როლსა და მნიშვნელობას ეკონომიკის სახელმწიფო რეგულირების სისტემაში განსაზღვრავს ის, რომ იგი გამოიყენება არა მარტო სახელმწიფოს არსებობის ფინანსური უზრუნველყოფის (ფისკალური ფუნქცია) ან კიდევ ეკონომიკური განვითარების სტაბილიზაციის მიზნით (ეკონომიკური ფუნქცია), არამედ სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსავლებისა და ხარჯების განაწილების მიზნით და ასეთ პოლიტიკას ფისკალურთან და ეკონომიკურთან ერთად გააჩნია წმინდა სოციალური დატვირთვაც. საბიუჯეტო ხარჯების ფორმირებით სახელმწიფო უზრუნველყოფს არა მხოლოდ მის წინაშე მდგარი ნებისმიერი სოციალურ-ეკონომიკური თუ პოლიტიკური ღონისძიებების დაფინანსებას, სახელმწიფო ხარჯებით იგი უშუალოდ მონაწილეობს მოქალაქეთა კანონიერი შემოსავლების ფორმირების პროცესშიც.

ეკონომიკური განვითარების სხვადასხვა დონეზე მყოფი სახელმწიფოებისათვის

ფისკალურ გადაწყვეტილებებს აქვთ განსხვავებული მიზანი: ეკონომიკურად განვითარებულ ქვეყნებში ეს პოლიტიკა მიმართულია ეკონომიკური ზრდის ტემპების უზრუნველყოფისაკენ, ხოლო გარდამავალი ეკონომიკის მქონე ქვეყნებში, მათ შორის საქართველოში, ფისკალური პოლიტიკა მოწოდებულია პასუხობდეს საბაზრო ეკონომიკაზე სრულყოფილი გადასვლისათვის და ეკონომიკური სტაბილურობისათვის პირობების მომზადებას.

ფისკალური პოლიტიკის ეფექტიანობა და მისი მიმართულებები გულისხმობს, უპირველესად, ფინანსური რესურსების ეფექტიან მობილიზაციას და მათ რაციონალურ გამოყენებას, რაც ეკონომიკური ზრდის მაღალ ტემპებში ვლინდება.

ნებისმიერი ქვეყნის ფისკალური პოლიტიკის სრულყოფის მიმართულებების განსაზღვრის მიზნით აუცილებელია შესწავლილი და გაანალიზებული იქნეს ხელისუფლების ყველა დონის ბიუჯეტების შემოსავლების, ხარჯე ბისა და დეფიციტის მდგომარეობა და ასევე ეკონომიკური ზრდის მაჩვენებლები ნებისმიერი ქვეყნის ჩამოყალიბებული ტენდენციები. ამის საფუძველზე კი შესაძლებელია კომპლექსურ დონისძიებათა შემუშავება და მათი ამოქმედების მექანიზმების განსაზღვრა, მათ შორის ქვეყანაში ფინანსური ბაზრის განვითარებისათვის უკეთესი პირობების შექმნა, საბაზრო ეკონომიკის შესაბამისი ინსტიტუტების განვითარება, სამეწარმეო და საინვესტიციო გარემოს გაუმჯობესება, საბიუჯეტო-საგადასახადო სისტემის სრულყოფა, საკუთრების უფლებების განმტკიცება.

საქართველოში ბოლო წლების განმავლობაში მართლაც გაუმჯობესდა ბიზნეს-გარემო, გამარტივდა საგადასახადო ადმინისტრირებასთან დაკავშირებული პროცედურები, გაუმჯობესდა საბიუჯეტო პოლიტიკა, შემცირდა კორუფციისა და კონტრაბანდის მასშტაბები, მაგრამ, ბოლო ორი წლის დამოუკიდებელი კვლევების მიხედვით, ჩვენს ქვეყანაში საკუთრების უფლების დაუცველობა წარმოადგენს ეკონომიკური პოლიტიკის და, მათ შორის, ფისკალური პოლიტიკის შემაფერხებელ გარემოებას. გატარებული რეფორმების მიუხედავად, საქართველოს ფისკალური პოლიტიკა შემდგომ განვითარებას და ოპტიმიზაციას საჭიროებს.

9. ხვამლის მთა – კულტურულ-მისტიკური პროდუქტი საქართველოში მდგრადი ტურიზმის გასავითარებლად. მითები და ლეგენდები ოდითგანვე და დღესაც იწვევს ინტერესს საზოგადოებაში. ეს ინტერესი განპირობებულია იმით, რომ ადამიანებს გააჩნია ქვეცნობიერი სურვილი გაეცნონ რაიმე უნიკალურს, საინტერესოს, ახალსა და უცნაურს. სწორედ ამიტომ მსოფლიოს მრავალმა ქვეყანამ დაიწყო ამ ინტერესის გამოყენება და ტურისტებს შესთავაზა არამატერიალური ტურისტული რესურსი მითების, ლეგენდებისა და მისტიკის სახით. ცნობილი და საინტერესო მაგალითია შოტლანდიაში არსებული ლოსნესის ტბა, რომელიც ლოსნესის ურჩხულის ლეგენდის წყალობით, ერთ-ერთი ცნობადი და მონახულებადი ტურისტული დესტინაციაა. ლეგენდამ ლოსნესის ურჩხულზე ძალიან დიდი გამოხმაურება გამოიწვია მეცნიერებში, ჟურნალისტებში, კინორეჟისორებშიც კი, რამაც თავის მხრივ ინფორმაციის გაერცვლებასა და ტურისტების დაინტერესებას შეუწყო ხელი. გაზრდილმა ტურისტულმა ნაკადებმა კი ადგილის ცნობადობის გაზრდას, ასევე ტბის შემოგარენში სხვადასხვა ბიზნესის განვითარებას, ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესებასა და ეკონომიკური შემოსავლების ზრდას შეუწყო ხელი. ლოსნესის ტბის სტუმრები წელიწადში დაახლოებით 50 მილიონ

ფუნტს ხარჯავენ ისეთ ტურისტულ სერვისებში, როგორცაა: ნავით გასეირნება, განთავსება, კვება და სხვა.

საინტერესო მაგალითია, ასევე ინგლისში მდებარე უძველესი ტურისტული ადგილი სტოუნჰენჯი – „Stonehenge“, რომელიც არა მხოლოდ საკუთარი უძველესი ისტორიითა და თანამედროვე პერიოდში სილამაზით იზიდავს ტურისტებს, არამედ ლეგენდებით, მითებითა და მისტიკით, რომელიც ამ ადგილის შესახებ არსებობს. ერთ-ერთი მათგანის თანახმად, „Stonehenge“-ის ქვები გიგანტების გაქვავებულ ცეკვას წარმოადგენს მზის ღვთაების მიმართ და სწორედ ცეკვით აიხსნება ქვების წრეზე განლაგებაც. ეს ლეგენდა განსაკუთრებით ბევრ ტურისტზე ახდენს გავლენას და ბევრ მათგანს სჯერა კიდევ. საინტერესოა, რომ „Stonehenge“-ს წელიწადში დაახლოებით მილიონი ტურისტი სტუმრობს და მიღებული შემოსავლები წელიწადში საშუალოდ 10 მილიონ დოლარს შეადგენს.

რუმინეთი, კერძოდ ტრანსილვანია ცნობილია დრაკულას სასახლითა და მრავალი მისტიკური თქმულებით. ასევე რუმინეთის ქალაქ სიბიუში, რომელიც ძალიან ბევრ ტურისტს იზიდავს, არის პატარა ლამაზი ხიდი, რომელსაც „ტყუილების ხიდს“ უწოდებენ. ლეგენდის თანახმად, თუ ადამიანი ტყუილს იტყვის ხიდზე, ხიდი ახმაურდება და ტყუილის მთქმელი ადამიანი დაისჯება. ტურისტების სიმრავლემ ხიდის სიახლოვეს სხვადასხვა სახის ბიზნესის განვითარებასაც შეუწყო ხელი.

მითებისა და ლეგენდების გამოყენებას ტურიზმის სფეროში კიდევ ერთი საინტერესო ასპექტი გააჩნია. ფსიქოლოგები ამტკიცებენ, რომ ადამიანი მარტივად იმახსოვრებს უცნაურ, მისტიურ და გამორჩეულ ამბავს, რომელიც იწვევს მათში ემოციებს და აქვს სურვილი ის სხვებსაც გაუზიაროს. ამიტომ თუ ჩვენ შევძლებთ მითებისა და ლეგენდების ტურისტებამდე საინტერესოდ მიტანას, ისინი ამას უფრო მარტივად დაიმახსოვრებენ და ეცდებიან ის სამეგობრო ან სანაცნობო წრეს გაუზიარონ. ამრიგად მითებისა და ლეგენდების გამოყენების საშუალებით ტურისტების მოგზაურობას საქართველოში საინტერესოს გავხდით და ჩვენი ქვეყნის შესახებ ინფორმაციის გავრცელებასაც მეტად შევუწყობთ ხელს.

უამრავი საინტერესო მითი, ლეგენდა თუ მისტიკური თქმულება უკავშირდება „ხვამლის მთას“. ამბობენ, რომ „ხვამლის მთა“ არის მეფეთა უძველესი განძთსაცავი. ასევე, მთის სახელს უკავშირებენ არგონავტების მოგზაურობას და პრომეთესაც. რაც შეეხება ადილობრივ მოსახლეობას, ისინი ხვამლის მთის მიხედვით განსაზღვრავენ ამინდს და პატივს სცემენ, როგორც ამინდისა და ჭექა ქუხილისა ღმერთის სამყოფელს, საიდანაც მოწმენდილ ამინდში შესაძლებელია როგორც შავი ზღვის, ასევე კავკასიონის ქედის დანახვა.

ხვამლის მთა ერთ-ერთი ამოუხსნელი ადგილია, რომელიც ძალიან ბევრ საიდუმლოს ინახავს. იგი დაულაშქრავთ მოგზაურებს, რათა ამოეხსნათ მასში დამარხული საიდუმლო, მაგრამ მიუვალი კლდეები და გამოქვაბულები საიმედოდ ინახავდა მეფეთა საგანძურს და დღემდე მეცნიერთა ინტერესის და კვლევის ობიექტად რჩება, ადგილობრივი მოსახლეობა კი მესხიერებაში შემონახული გადმოცემებით აცოცხლებს შორეულ წარსულს.

რაც შეეხება ხვამლის დაკავშირებას ასტრონომიასთან, ძველ დროში ასტრონომიულ

ცოდნას ფლობდნენ ქურუმები, რომლებიც ყველაფერს საიდუმლოდ ინახავდნენ და მხოლოდ განდობილებს გადასცემდნენ. ისინი ამბობდნენ, რომ ყველაფერი, რაც დედამიწაზე ხდება, ცაზე აისახება. XVII საუკუნის პოლონელი ასტროლოგის, იან გეველის ატლასში ჰიდრას თანავარსკვლავედს თუ მოვკებნით, უცნაურ პარალელს გავაველებთ ხომლთან: გაწოლილ გველეშაპს თასი ზურგზე ადგას, კუდთან კი ყორანის უზის; ჰიდრას ქვემოთ არგოს თანავარსკვლავედია, გვერდით - კენტავრისა, რომელსაც ძველად მხედარი ერქვა. შეიძლება წარმოვიდგინოთ, რომ ეს თასი იგივე გრაალია ან ოქროს საწმისი, ის საკრალური ცოდნა, რომლის დაუფლებასაც ცდილობდნენ ბერძნები, ეს კი ის ყორანია, რომელიც გულ-ღვიძლს უკორტნის კავკასიონის მთაზე მიჯაჭვულ პრომეთეს. ექსპედიციის დროს ხვამლის ციხე-ქვაბულის კედელზე აღმოჩენილი იქნა პიქტოგრამები, ზოდიაქოს ნიშნების გამოსახულებით. ხვამლის თავზე არსებული სალოცავის ძველი ფენების გეგმა, მისი განლაგება მნათობების და ვარსკვლავების მიმართ გვაფიქრებინებს, რომ აქ უძველესი ობსერვატორია იყო.

ხვამლის კლდის ძირში აღმოჩენილია უძველესი დასახლების ნაშთები. აუცილებელია, ჩატარდეს არქეოლოგიური გათხრები, რომელიც ხვამლს ძველი მსოფლიოს ისტორიის ისეთი აღმოჩენების რანგში დააყენებს, როგორცაა ტროა, იერიქონი, გიობექლი თეფე. ყოველივე ეს საქართველოში კულტურულ-მისტიკური ტურიზმის განვითარებას, ქვეყნის იმიჯსა და პოპულარიზაციას შეუწყობს ხელს.

საქართველოს მთიანი რეგიონები დღემდე წარმოადგენს კაცობრიობის კულტურული მემკვიდრეობის საგანძურს, იქნება ეს არქიტექტურის ძეგლები თუ საზოგადოებრივი ცხოვრების მოდელები, ხალხური რეწვა თუ ფოლკლორის უნიკალური ნიმუშები. ამიტომ, ჩვენი ქვეყნის მთიანი რეგიონები საერთოდ და მათ შორის რაჭა-ლეჩხუმის და ქვემო სვანეთის მხარე, შეიძლება ჩავთვალოთ ტურიზმის მდგრადი განვითარების სფეროდ.

რაჭა-ლეჩხუმის და ქვემო სვანეთის რეგიონის მრავალფეროვანი ბუნებრივი რესურსები სათავგადასავლო ტურიზმის განვითარების საშუალებას იძლევა ალპინიზმის, სამთო და ფეხით მოსიარულეთა ტურისტებისათვის ხვამლის მთის გარდა აქ არის, ასხის და სვანეთის მაღალმთიანი გადასასვლელები, რიონსა და ცხენისწყალზე — რაფტინგი; შეიძლება მოეწიოს კემპინგები ნადირობისა და თევზჭერისათვის, ახალგაზრდული ტურიზმის განვითარებისათვის საჭიროა მარშრუტების დამუშავება და ლაშქრობების ორგანიზება, ამასთან, სასტუმროებისა და განთავსების სხვა საშუალებების მშენებლობა, რომლებიც შესაფერისი იქნება ტურისტების დასაბინავებლად.

საქართველოში ჩამოსულ ტურისტებს მდიდარ ბუნებასთან ერთად საშუალება ეძლევათ მონახულონ ისტორიული ძეგლები, რომლითაც მდიდარია რაჭა-ლეჩხუმის და ქვემო სვანეთის რეგიონი. ამ მხარეში არ მოიძებნება ხეობა თუ სოფელი, წარსულის რაიმე ნაშთი რომ არ იყოს დარჩენილი — ეკლესია, სამრეკლო და ციხის ნანგრევები. რაჭა-ლეჩხუმის მუნიციპალიტეტში აღრიცხულია 250-ზე მეტი ეკლესია-მონასტერი და ისტორიულ-კულტურული ძეგლი, ისტორიული ექსპონატებით მდიდარი 3 მხარეთმცოდნეობის მუზეუმი, რომელიც ნათელ წარმოდგენას შეუქმნის აქ მოსულ ტურისტებს საქართველოს და ამ რეგიონის ისტორიის და კულტურის შესახებ. ღსანიშნავია ისიც, რომ უდიდესი წმინდანი მაქსიმე აღმსარებელი ლეჩხუმში განისვენებს და აქვე მდებარეობს მისი სახელობის ტაძარი, სადაც როგორც

- მართლმადიდებელი ქრისტიანები, ასევე კათოლიკე ქრისტიანები ერთად ლოცულობენ.
- რეგიონში ტურიზმის განვითარება ხელს შეუწყობს ბუნებრივი რესურსების რაციონალურ გამოყენებას, დასაქმების სფეროს გაფართოებას, შემოსავლების ზრდას, ინვესტიციების მოზიდვას. ტურიზმის განვითარებისათვის რეგიონში არსებობს ხელშემწყობი პირობები და იგი სრულად უნდა იქნას ათვისებული და გამოყენებული.
10. საერთაშორისო ეკონომიკურ ურთიერთობათა განვითარების თანამედროვე ტენდენციების პირობებში, როცა სახელმწიფოთა ინტეგრაცია და ურთიერთდამოკიდებულება სწრაფად იზრდება, უაღრესად აქტუალური გახდა ქცევის იმ წესების შესწავლა, რომლებსაც ისინი კონფლიქტებისა და უთანხმოებათა შემთხვევებში მისდევენ. უთანხმოებათა საბაბი საერთაშორისო ბაზრებზე ხშირად ხდება ცალკეულ სახელმწიფოთა საგარეო ეკონომიკური პოლიტიკა, რადგან ამ ბაზრის მონაწილეები წარმოებისა და ექსპორტის მოცულობებსა და სტრუქტურას, აგრეთვე, შრომის საერთაშორისო დანაწილების დონეს ერთმანეთს შორის კონკურენციის საფუძველზე განსაზღვრავენ.
11. თანამედროვე ეკონომიკაში მიმდინარე ხარისხობრივი ცვლილებები იმის ჩვენებას იძლევა, რომ არაერთი წყაროს მნიშვნელოვანი ნაწილი გადაჯგუფებულია. ისინი დიდ გავლენას ახდენენ და განსაზღვრავენ კიდევ ეკონომიკურ განვითარებას. ეკონომიკური ზრდის ტრადიციული რესურსების კლებადი შესაძლებლობები უკავშირდება როგორც მათი გამოყენების ფიზიკურ შესაძლებლობებს და ზღვართან მიახლოებას, ისე დაქვეითებულ ეფექტიანობას და იმავედროულად ბუნებათდაცვის ღონისძიებებზე დანახარჯების გაზრდას. ეს ნიშნავს, რომ ეკონომიკური ზრდის მოდელში წამყვანი უნდა გახდეს ახალი ტექნოლოგიების, კერძოდ, პროდუქტებისა და მომსახურების ინოვაციური პროცესების სისტემა

საჯარო მმართველობისა და ელექტრონული ბიზნესის დეპარტამენტი

დეპარტამენტის ხელმძღვანელი: **სრული პროფესორი გენადი იაშვილი**

სამეცნიერო ერთეულის პერსონალური შემადგენლობა:

პროფესორები:

- გიორგი ბაღათურია;
- შოთა დოლონაძე;
- ალექსანდრე ედიბერიძე;
- გენადი იაშვილი;
- ირინე იაშვილი;
- ბესარიონ ფარცვანია;
- ალეკო ცინცაძე;

ოთარ ქონორაძე.

ასოცირებული პროფესორები:

ნუნუ ოვსიანიკოვა;
თამარ რევაზიშვილი;
მიხეილ ქანთარია;
გელა ჭიკაძე;

ასისტენტ პროფესორები:

ოთარ ბაღათურია;
თეონა ბაქანიძე;
ზაზა ქოიავა.

II. 1. პუბლიკაციები:

ა) საქართველოში

სახელმძღვანელოები

№	ავტორი/ავტორები	სახელმძღვანელოს სახელწოდება	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	თ. იაშვილი	კონფლიქტის მენეჯმენტი ორგანიზაციაში	სტუ თბილისი 2016	160 გვ.

1. ნაშრომში განხილულია კონფლიქტის არსი და მისი ზეგავლენა ორგანიზაციის მუშაობის შედეგებზე. ნაჩვენებია თუ როგორი ტიპის კონფლიქტები არსებობს და რა არის თითოეულის გამომწვევი მიზეზი. კონფლიქტი განხილულია ორი განსხვავებული მხრიდან – მენეჯერის და თანამშრომლის პოზიციიდან. ნაშრომში ასევე განხილულია კონფლიქტის მოგვარების რა ხერხები არსებობს პრაქტიკაში. ნაჩვენებია, თუ როგორ არეგულირებს კანონი კონფლიქტს ორგანიზაციაში და თუ როგორ ხდება კონფლიქტის მატერიალური და მორალური ზიანის ანაზღაურება ქართულ რეალობაში.

დამხმარე სახელმძღვანელო გათვალისწინებულია სტუდენტებისთვის, დოქტორანტებისთვის, მასწავლებლებისთვის და მოსახლეობის იმ ფართო ფენებისთვის, რომლებიც მუშაობენ სხვადასხვა წარმოება-დაწესებულებებში რიგით თანამშრომლებად თუ მენეჯერებად

სტატიები

№	ავტორი/ ავტორები	სტატიის სათაური, ჟურნალის/კრებულის დასახელება	ჟურნალის/კრებულის ნომერი	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	გ. იაშვილი, ნ. ბრეგაძე	მმართველობითი გადაწყვეტილებების მიღება მომსახურების სისტემაში	სოციალურ მეცნიერებათა საკითხები IX შრომების კრებული	გამომც. „უნივერსალი“ თბილისი 2016	4 გვ.
2	გ. იაშვილი ბ. შერაზადიშვილი	შრომის შედეგების შეფასების თავისებურებები საჯარო სფეროს ორგანიზაციებში	მეოთხე საერთაშორისო ეკონომიური კონფერენცია	თბილისი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი	5 გვ.
3	გ. ბაღათურია ნ. ხუნაშვილი	პოლიტიკური რეალიზმი და საქართველო	სამეცნიერო ჟურნალი “ხელისუფლება და საზოგადოება” 2 (38) 2016	თბილისი	12 გვ.
4	დ. ბაღათურია ნ. ოვსიანიკოვა	“ინფობოქსი“ - ორგანიზაციის თანამშრომელთა შორის ინფორმაციის გაცვლის ელექტრონული სისტემა	სამეცნიერო ჟურნალი “ხელისუფლება და საზოგადოება” 3 (39) 2016	თბილისი	10 გვ.
5	თ. რევაზიშვილი	ახალი მიზნები მდგრადი განვითარების სფეროში	სამეცნიერო ჟურნალი “ხელისუფლება და საზოგადოება” 4 (40) 2016	თბილისი	7 გვ.

1. ინფრასტრუქტურული საქმიანობის ეფექტურობის განსაზღვრისადმი არსებული მიდგომები მათი ღირსებებითა და ნაკლოვანებებით ფართოდაა წარმოდგენილი ამ პრობლემისადმი მიძღვნილ ლიტერატურაში და ძირითადად დაიყვანება ამ ეფექტურობის შეფასებაზე ან კერძო მაჩვენებლების სისტემის მეშვეობით, ან განმაზოგადებელი მაჩვენებლის საშუალებით, რომელიც ასახავს შედეგისა და მისი (შედეგის) მიღწევისათვის აუცილებელი რესურსების (დანახარჯების) შეფარდებას. მნიშვნელოვანწილად აღნიშნული პრობლემის გადაჭრის შესახებ სხვადასხვა მოსაზრებების არსებობა განპირობებულია მომსახურების გაწევის საქმიანობის სპეციფიკით, ინფრასტრუქტურის მისიის თავისებურებებით.

ცნობილია, რომ საწარმოო პროცესების განხორციელების უზრუნველყოფის ინფრასტრუქტურული საქმიანობის პროდუქტს წარმოადგენენ მომსახურების სხვადასხვაგვარი სახეობები - სარემონტო, საკომუნიკაციო, სატრანსპორტო და სხვა სახეობები, რომლებიც განკუთვნილნი არიან საწარმოო სისტემის მატერიალურ-საგნობრივი ქვესისტემის მომსახურებისათვის, და სარეკრეაციო, სამედიცინო, საზოგადოებრივი კვების სფეროში, პროფესიული მომზადებისა და გადამზადების სფეროში - რომლებიც განკუთვნილნი არიან საწარმოო სისტემის საკადრო ქვესისტემისათვის. ინფრასტრუქტურული საქმიანობის მნიშვნელოვან მიმართულებას წარმოადგენს საინფორმაციო ხასიათის მომსახურების გაწევა, ყოველგვარი უსაფრთხოების უზრუნველყოფა და ასე შემდეგ. მოცემულ ნაშრომში წარმოდგენილია მმართველობითი გადაწყვეტილებების მიღების საკითხები მომსახურების სისტემაში.

2. შესრულებული სამუშაოს შეფასება წარმოადგენს ორგანიზაციის თანამშრომელთა მიერ თავიანთი თანამდებობრივი ვალდებულებების შესრულებისა და ორგანიზაციის მიზნების მიღწევის ეფექტურობის განსაზღვრას. სამუშაოს შესრულების შეფასების მთავარი მიზანია თანამშრომელთა შრომის გაუმჯობესება მუშაობის პროცესში. თუმცა, თანამშრომლების შრომითი ნაყოფიერების მონიტორინგის გარდა, შესრულებული სამუშაოს შეფასება კიდევ რამდენიმე, უადრესად მნიშვნელოვან მიზანს ემსახურება. პირველ რიგში, შეფასების პროცედურა უფრო ნათელს და გასაგებს ხდის თანამშრომლისთვის იმას თუ რა მოლოდინები არსებობს მის მიმართ ორგანიზაციაში. რა ვალდებულებების შესრულებას აკისრებს ხელმძღვანელი და რა სტანდარტები არსებობს მათი შესრულების კუთხით.

თანამედროვე მსოფლიოში განუზომელია ორგანიზაციების ინტერესი შეფასების ინსტრუმენტების, კრიტერიუმების შესახებ. აღსანიშნავია, რომ როდესაც ამა თუ იმ ორგანიზაციის მიერ საერთაშორისო პრაქტიკის გადმოღება ხდება, გასათვალისწინებელია იმ კონკრეტული სახელმწიფოს თავისებურებები რომელშიც ხდება შეფასების სისტემის დანერგვა. სხვადასხვა სახელმწიფო სხვადასხვა გამოწვევის წინაშე შეიძლება დადგეს, თუმცა ზოგადად, ევროპის ქვეყნების მასშტაბით, ტექნიკური ტიპის გამოწვევები ნაკლებად პრობლემურია, ვიდრე მენეჯმენტის პრობლემები.

3. სტატია ეხება თანამედროვე პოლიტიკურ რეალობას საქართველოში, არსებულ პრობლემებსა და მათი რეალურად შეფასების საკითხებს. ამ მიზნით სტატიაში განხილულია ძირითადად ნიკოლო მაკიაველის რეალისტური ხედვები და პოლიტიკური რეალიზმის არსი როგორც ერთ-ერთი საწყისი შესაძლებლობა საქართველოში არსებული საშინაო თუ საგარეო

პოლიტიკური პრობლემების გადაჭრის მიზნით. მასში გაანალიზებულია ძალის ფაქტორი, რომლის გამოყენებითაც სახელმწიფოები გამოდიან საერთაშორისო პოლიტიკურ არენაზე, როგორც სუვერენული და ძლევამოსილი სახელმწიფოები. სწორედ პოლიტიკურ რეალიზმზე დაყრდნობით შესაძლებელია სიტუაციის რეალური შეფასება და სათანადო სტრატეგიების დამუშავება სახელმწიფოს მართვის მიზნით.

4. სტატიაში განხილულია ავტორთა მიერ დამუშავებული ემპირთველობის სისტემის ქვეპროგრამა – „ინფობოქსი“, რომელიც არსებულ მეთოდებსა და სისტემებთან შედარებით უფრო ეფექტიანს ხდის ინფორმაციის გაცვლის პროცესს ისეთ დიდ ორგანიზაციებში, სადაც ინფორმაციის ოპერატიულად გაცვლას თანამშრომელთა შორის (როგორც ვერტიკალურად, ისე ჰორიზონტალურად) გადამწყვეტი მნიშვნელობა ენიჭება ორგანიზაციის ეფექტიანად მართვის თვალსაზრისით. „ინფობოქსის“ უპირატესობა ინფორმაციის მიმოცვლის არსებულ სისტემებთან (მაგ. ელ-ფოსტა) შედარებით, არის მისი სიმარტივე, რაც გულისხმობს:

- userfriendly – მომხმარებლებისთვის ადვილად გასაგები და მარტივი
- cross-browser – პროგრამა არ საჭიროებს ინსტალაციას. მასში სამუშაოდ შეგვიძლია გამოვიყენოთ ნებისმიერი ბროუზერი ნებისმიერ ოპერაციულ სისტემაზე
- სისწრაფე და სხვა თვისებები, რაც განაპირობებს ინფორმაციის გაცვლის პროცესის ეფექტურად და ეფექტიანად მართვას, კერძოდ: ინფორმაციის მიწოდების შესაძლებლობას თანამშრომელთა სხვადასხვა ჯგუფებისთვის სხვადასხვა დროს და სხვადასხვა მიზნის არსებობისას,
- შეტყობინებაზე კომენტარების დაუყოვნებლივ გაკეთებისა და ფაილების მიმაგრების შესაძლებლობას კატერ. „ინფობოქსი“ ფუნქციონირებს როგორც კომპანია პსპ -ს ინტრანეტის ნაწილი, შემდგომში მოხდება მისი კონვერტირება ადამიანური რესურსების მართვის ემპირთველობის ცენტრაიზებულ სისტემაში, რომელიც ამჟამად დამუშავების პროცესშია.

5. 2015 წლის 25-27 სექტემბერს გაეროს გენერალური ასამბლეის საიუბილეო 70-ე სესიის ფარგლებში ჩატარებულ სამიტზე მიღებულ იქნა გლობალური მიზნების მეორე პროგრამა მდგრადი განვითარების სფეროში - ჩვენი სამყაროს ტრანსფორმაცია: „მდგრადი განვითარებისდღის წესრიგი 2030 წლისთვის“. ეს არის 2016-2030 წლებზე გათვლილი უნივერსალური და ამბიციური პროგრამა მთელი კაცობრიობისა და ყველა ქვეყნისთვის, რომელიც შედგება 17 მიზნისა და 169 ამოცანისგან. „მდგრადი განვითარების მიზნებმა“, რომელიც ძალაში შევიდა 2016 წლის 1 სექტემბრიდან, ჩაანაცვლა 2000 წლის სექტემბერს მიღებული „ათასწლეულის განვითარების მიზნები“ (8 მიზანი), რომელსაც ვადა ამოეწურა 2015 წელს. სტატიაში შეჯამებულია ათასწლეულის მიზნების შედეგები, განხილულია მდგრადი განვითარების ახალი მიზნები და გაანალიზებულია მათი მნიშვნელობა კაცობრიობის მომავლისათვის.

II. 2. პუბლიკაციები:

ბ) უცხოეთში

სტატიები

№	ავტორი/ ავტორები	სტატიის სათა- ური, ჟურნა- ლის/კრებულის დასახელება	ჟურნალის/ კრებულის ნომერი	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	გ. იაშვილი ი. მანველიძე	ელექტრონული მთავრობის რეგიონალური პრობლემები აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში	საფრანგეთის ICDGS 2016–ს 18–ე საერთაშორისო კონფერენცია ელექტრონული დემოკრატია, ელექტრონული მთავრობა და ელექტრონული საზოგადოება	პარიზი, საფრანგეთი. 21–22 იანვარი, 2016.	4 გვ.
2	გ. იაშვილი ი. მანველიძე	ელექტრონული მთავრობის, როგორც საჯარო მმართველობის რეფორმირების ელემენტის განვითარება, აჭარის მაგალითზე	18–ე საერთაშორისო კონფერენცია ICCASET 2016	ამსტერდამი, ნიდერლანდები, 12–13 მაისი 2016	3 გვ.

1. თანამედროვე საინფორმაციო საზოგადოების ფორმირების პირობებში ელექტრონული მთავრობა განიხილება როგორც სახელმწიფოს მმართველობის განვითარების და ორგანიზაციის საშუალება. აქედან გამომდინარე მოცემულ ეტაპზე კვლევის ობიექტი რეგიონალური ელექტრონული მთავრობა, მისგან გამომდინარე კვლევის მიზანია აჭარის რეგიონში რეგიონალური ელექტრონული მთავრობის სისტემის დანერგვის ხელშემწყობი და ხელისშემშლელი ფაქტორების შესწავლა; ვაჩვენოთ თუ რამდენად ეფუძნებიან თანამედროვე რეგიონალური მმართველობის სისტემები და სტრუქტურები საინფორმაციო ტექნოლოგიების ეფექტიან გამოყენებას. არის თუ არა პრაქტიკულად კომპიუტერიზებული, ავტომატიზებული და ინტერნეტიზებული მათი დოკუმენტბრუნვა, ინფორმაციის მიღება-დამუშავება და გადაგზავნა გადაწყვეტილებების მიღების, აღსრულებისა და კონტროლის პროცედურები, ურთიერთქმედებები მოსახლეობასთან (მათ შორის არა მხოლოდ არჩევნები, მისაღები გადაწყვეტილების ქვემოდან ინიცირება ან დაინტერესებულ პირთა თანამონაწილეობა გადაწყვეტილების მიღების პროცესში, არამედ ამა თუ იმ საზოგადოებრივი მომსახურების მიწოდება-მიღება სხვადასხვა კერძო საქმიანობის

ლიცენზირება, გადასახადების გადახდა და ადმინისტრირება და ა.შ.), საკუთარ თანამშრომლებთან (საჯარო მოსამსახურეებთან) და ერთმანეთთან (სხვადასხვა დონის და დარგის საჯარო დაწესებულებებს შორის ურთიერთქმედებანი).

დასახული მიზნების მიღწევისათვის საწყის ეტაპზე აუცილებელია შემდეგი ამოცანების გადაჭრა: დაზუსტდეს გაგებით-კატეგორიული აპარატი, რომელიც ახსნის რეგიონალური ელექტრონული მთავრობის დანერგვის და ფუნქციონირების პროცესს, მის სტრუქტურას და ფუნქციებს რეგიონში; გამოვალინოთ ბევრად უფრო გავრცელებული პრობლემები და დაბრკოლებები რეგიონალური ელექტრონული მთავრობის შექმნის და გავითარების გზაზე; შესწავლილ იქნას საკითხთან დაკავშირებული უცხოური გამოცდილება და მათი შესაძლო გამოყენება რეგიონთან მიმართებით.

2. საქართველოში, საზოგადოების განვითარების თანამედროვე ეტაპზე, საჯარო მმართველობის სისტემას მნიშვნელოვანი გავლენა გააჩნია. ამასთან, საინფორმაციო-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიებმა მნიშვნელოვანი გავლენა შეიძლება მოახდინონ სახელმწიფო აპარატის ეფექტურ ფუნქციონირებაზე, მოქალაქეებისა და სხვადასხვა ინსტიტუტების ჩართულობაზე. მნიშვნელოვანია საჯარო სექტორში კორუფციისა და არასაჭირო პროცედურების შემცირება. ამ კონტექსტში, ელექტრონული მთავრობის შექმნა და მისი ეფექტური ფუნქციონირება განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია. მის მთავარ უპირატესობას წარმოადგენს ნდობის ამაღლება საჯარო ხელისუფლებისადმი. ელექტრონული მთავრობა, უპირველეს ყოვლისა, მოიცავს მოქალაქეთათვის მიწოდებული სერვისების ავტომატიზებას. ელექტრონული მთავრობა არის სახელმწიფო მმართველობის ფორმა, რომელიც მიზნად ისახავს მიაწოდოს სერვისები მოქალაქეებსა და ორგანიზაციებს საინფორმაციო - საკომუნიკაციო სისტემების მეშვეობით და უზრუნველყოს სხვადასხვა ინსტიტუტებს შორის კომუნიკაციების ეფექტურობა.

ტექნოლოგიურ ცვლილებებს გააჩნიათ გავლენა საზოგადოების არა მხოლოდ ეკონომიკურ, არამედ სოციალურ ელემენტებზე. ელექტრონული მთავრობა წარმოიშვა დასავლეთის ქვეყნებში, როგორც საინფორმაციო და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების უპრეცედენტო განვითარების შედეგი. იგი მოიცავს როგორც ადგილობრივ მმართველობებს, აგრეთვე ცენტრალურ ხელისუფლებას. მისი ძირითადი ინსტრუმენტებია ციფრული ტექნოლოგიები და გლობალური საკომუნიკაციო სისტემები, რაც იძლევა შესაძლებლობას, რომ შეიქმნას ვებ-საიტები საჯარო ორგანიზაციებისათვის. აგრეთვე, შესაძლებელი ხდება მიწოდებული იქნას ინფორმაცია საზოგადოებისათვის აქტივობების, ბიუჯეტის, ვაკანსიების, სიახლეების და სხვა საკითხების შესახებ. ეს უპრეცედენტოდ ზრდის ჩართულობას საჯარო მართვაში. იმისათვის, რომ გაიზარდოს ნდობა ხელისუფლების მიმართ, დემოკრატიული საზოგადოება (მოქალაქეები, საჯარო ჯგუფები, სამოქალაქო ორგანიზაციები და ბიზნესი) აგრეთვე ჩართული უნდა იყოს გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში.

„აჭარის ელექტრონულმა მთავრობამ“ უნდა გაზარდოს საჯარო სერვისების ხარისხი და ეფექტურობა მოქალაქეებისათვის და მიაწოდოს მათ ინფორმაცია საჯარო ინსტიტუტების აქტივობების შესახებ. აგრეთვე, უნდა გაძლიერდეს თანამშრომლობა საჯარო ინსტიტუტებს შორის. „აჭარის ელექტრონული მთავრობის“ სტრატეგიის დანერგვა დაფუძნებული უნდა იყოს არა მხოლოდ კონცეპტუალურ, არამედ სამართლებრივ საფუძველზე.

III. 1. სამეცნიერო ფორუმების მუშაობაში მონაწილეობა

ა) საქართველოში

№	მომსენებელი/ მომსენებლები	მოსხენების სათაური	ფორუმის ჩატარების დრო და ადგილი
1	შ. დოლონაძე	საქართველოს საჯარო და დიპლომატიური სამსახურების მარეგულირებელი კანონების თანაფარდობა	საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია 26 ნოემბერი, 2016 თბილისი
2	გ. ბაღათურია	საქართველოს სახელმწიფო მმართველობის წინაშე არსებული თანამედროვე გამოწვევები	საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია 26 ნოემბერი, 2016 თბილისი
3	შ. ჭუმბურიძე ო. ქოჩორაძე	მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტი და საფრანგეთის ფინანსური მენეჯმენტი	საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია 26 ნოემბერი, 2016 თბილისი
4	ს. კენტოშვილი ო. ქოჩორაძე	სოციალური და სამოქალაქო პასუხისმგებლობის თანამედროვე განზომილებები საქართველოში	საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია 26 ნოემბერი, 2016 თბილისი
5	კ. ჭიჭინაძე ნ. ოვსიანიკოვა	საქართველოს შეიარაღებული ძალების საკონტრაქტო სამხედრო მოსამსახურეთა კონტრაქტის პირობების გაგლენა კარიერის მართვის პროცესზე	საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია 26 ნოემბერი, 2016 თბილისი
<p>1. საკონფერენციო მოსხენებაში დეტალურად იქნა გაანალიზებული საქართველოს კანონები “საჯარო სამსახურის შესახებ” და დიპლომატიური სამსახურის შესახებ” აღნიშნული კანონები არეგულირებს საჯარო სამსახურის ზოგად და სპეციფიკურ პრობლემებს. კანონები ახალია და ძირითადად პასუხობს დროის მოთხოვნებს, თუმცა მათი თანაფარდობა სრულად ვერ ასახავს იმ პრობლემატიკაც, რომელიც მნიშვნელოვან წილად განაპირობებს</p>			

თანამედროვე საჯარო სამსახურის ორგანიზაციის საკითხებს. კანონების მიერ პრაქტიკულად ვერ იქნა გადაწყვეტილი (თუნდაც საკანონმდებლო დონეზე) ისეთი საკითხი, როგორცაა პლიტიკური, უფრო სწორად პარტიული მიუკერძოებლობა საჯარო სამსახურის სივრცეში.

ბ) უცხოეთში

№	მომხსენებელი/ მომხსენებლები	მომხსენების სათაური	ფორუმის ჩატარების დრო და ადგილი
1	გ. იაშვილი ი. მანველიძე	ელექტრონული მთავრობის რეგიონალური პრობლემები აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში	საფრანგეთის ICDGS 2016–ს 18–ე საერთაშორისო კონფერენცია პარიზი, საფრანგეთი. 21–22 იანვარი, 2016.
2	გ. იაშვილი ი. მანველიძე	ელექტრონული მთავრობის, როგორც საჯარო მმართველობის რეფორმირების ელემენტის განვითარება, აჭარის მაგალითზე	18–ე საერთაშორისო კონფერენცია ICCASET ამსტერდამი, ნიდერლანდები, 12–13 მაისი 2016
<p>1. თანამედროვე საინფორმაციო საზოგადოების ფორმირების პირობებში ელექტრონული მთავრობა განიხილება როგორც სახელმწიფოს მმართველობის განვითარების და ორგანიზაციის საშუალება. აქედან გამომდინარე მოცემულ ეტაპზე კვლევის ობიექტი რეგიონალური ელექტრონული მთავრობა, მისგან გამომდინარე კვლევის მიზანია აჭარის რეგიონში რეგიონალური ელექტრონული მთავრობის სისტემის დანერგვის ხელშემწყობი და ხელისშემშლელი ფაქტორების შესწავლა; ვაჩვენოთ თუ რამდენად ეფუძნებიან თანამედროვე რეგიონალური მმართველობის სისტემები და სტრუქტურები საინფორმაციო ტექნოლოგიების ეფექტიან გამოყენებას. არის თუ არა პრაქტიკულად კომპიუტერიზებული, ავტომატიზებული და ინტერნეტიზებული მათი დოკუმენტბრუნვა, ინფორმაციის მიღება-დამუშავება და გადაგზავნა გადაწყვეტილებების მიღების, აღსრულებისა და კონტროლის პროცედურები, ურთიერთქმედებები მოსახლეობასთან (მათ შორის არა მხოლოდ არჩევნები, მისაღები გადაწყვეტილების ქვემოდან ინიცირება ან დაინტერესებულ პირთა თანამონაწილეობა გადაწყვეტილების მიღების პროცესში, არამედ ამა თუ იმ საზოგადოებრივი მომსახურების მიწოდება-მიღება სხვადასხვა კერძო საქმიანობის ლიცენზირება, გადასახადების გადახდა და ადმინისტრირება და ა.შ.), საკუთარ თანამშრომლებთან (საჯარო მოსამსახურებთან) და ერთმანეთთან (სხვადასხვა დონის და</p>			

დარგის საჯარო დაწესებულებებს შორის ურთიერთქმედებანი).

2. ტექნოლოგიურ ცვლილებებს გააჩნიათ გავლენა საზოგადოების არა მხოლოდ ეკონომიკურ, არამედ სოციალურ ელემენტებზე. ელექტრონული მთავრობა წარმოიშვა დასავლეთის ქვეყნებში, როგორც საინფორმაციო და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების უპრეცედენტო განვითარების შედეგი. იგი მოიცავს როგორც ადგილობრივ მმართველობებს, აგრეთვე ცენტრალურ ხელისუფლებას. მისი ძირითადი ინსტრუმენტებია ციფრული ტექნოლოგიები და გლობალური საკომუნიკაციო სისტემები, რაც იძლევა შესაძლებლობას, რომ შეიქმნას ვებსაიტები საჯარო ორგანიზაციებისათვის. აგრეთვე, შესაძლებელი ხდება მიწოდებული იქნას ინფორმაცია საზოგადოებისათვის აქტივობების, ბიუჯეტის, ვაკანსიების, სიახლეების და სხვა საკითხების შესახებ. ეს უპრეცედენტოდ ზრდის ჩართულობას საჯარო მართვაში. იმისათვის, რომ გაიზარდოს ნდობა ხელისუფლების მიმართ, დემოკრატიული საზოგადოება (მოქალაქეები, საჯარო ჯგუფები, სამოქალაქო ორგანიზაციები და ბიზნესი) აგრეთვე ჩართული უნდა იყოს გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში.

„აჭარის ელექტრონულმა მთავრობამ“ უნდა გაზარდოს საჯარო სერვისების ხარისხი და ეფექტურობა მოქალაქეებისათვის და მიაწოდოს მათ ინფორმაცია საჯარო ინსტიტუტების აქტივობების შესახებ. აგრეთვე, უნდა გაძლიერდეს თანამშრომლობა საჯარო ინსტიტუტებს შორის. „აჭარის ელექტრონული მთავრობის“ სტრატეგიის დანერგვა დაფუძნებული უნდა იყოს არა მხოლოდ კონცეპტუალურ, არამედ სამართლებრივ საფუძველზე.

სხვა მნიშვნელოვანი სამეცნიერო აქტივობა

საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის საჯარო მმართველობისა და ელექტრონული ბიზნესის დეპარტამენტი 2016 წელს აგრძელებდა გეგმაზომიერ სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობას.

კვარტალში ერთხელ დეპარტამენტის პროფესორ-მასწავლებლებისა და დოქტორანტების წინაშე მოხსენებით გამოდიოდნენ პროფესორ-მასწავლებლები სამეცნიერო-კვლევით საქმიანობაში მიღწეული შედეგებით.

2016 წლის 26 ნოემბერს დეპარტამენტის ორგანიზებით ჩატარდა მე-10 საერთაშორისო კონფერენცია “ხელისუფლება და საზოგადოება -2016”, რომლის მუშაობაში მონაწილეობა მიიღეს საქართველოსა და სხვადასხვა ქვეყნების წარმომადგენლებმა – 100-მდე პროფესორმა, ახალგაზრდა მეცნიერმა და მკვლევარმა. (კონფერენციის სამუშაო ენებია – ქართული, ინგლისური, რუსული). კონფერენციაზე მუშაობდა შემდეგი სექციები: „საჯარო მმართველობისა და საჯარო პოლიტიკის თეორია, პრაქტიკა, მეთოდოლოგია“; „ისტორიის პოლიტიკურ-ეკონომიკური და ფილოსოფიური გაკვეთილები“; „საჯარო მმართველობისა და სახელმწიფო მართვის სამართლებრივი საფუძვლები“; „საჯარო მმართველობისა და სახელმწიფო მართვის ეკონომიკური საკითხები“; „პოლიტიკა და კულტურა“; „სახელმწიფო და რელიგია“.

კონფერენციის მასალები გამოქვეყნდა სამეცნიერო ჟურნალებში „ხელისუფლება და საზოგადოება (თეორია, ისტორია, პრაქტიკა)“ და „სკრიპტა მანენტი“, ასევე კონფერენციის ერთ-ერთი ორგანიზატორის - ღია დიპლომატიის ასოციაციის ვებგვერდზე (აღსანიშნავია, რომ ასოციაციის წევრთა შორის ტექნიკური უნივერსიტეტის პროფესორა და სტუდენტები ჭარბობენ).

2016 წელს დეპარტამენტში მომზადებულმა 4 დოქტორანტმა დაიცვა დოქტორის აკადემიური ხარისხი საჯარო მმართველობაში.

დეპარტამენტში ფუნქციონირებს ადგილობრივი თვითმმართველობის კვლევის ლაბორატორია.

ლაბორატორიის უმთავრეს ამოცანაა მეცნიერულად გაანალიზებული და კვლევის თანამედროვე მეთოდების გამოყენებით ადგილობრივი თვითმმართველობის პრობლემების შესწავლა, ანალიზი და ამ პრობლემების გადაჭრის რეკომენდაციების შემუშავება, ასევე მომავალი საჯარო მოხელეების სათანადო ცოდნით აღჭურვა.

კვლევებში ჩაბმულია საჯარო მმართველობის სტუდენტები, მაგისტრები, დოქტორანტები მომზადდა და მზადდება პუბლიკაციები, საკურსო, საბაკალავრო, სამაგისტრო და სადოქტორო ნაშრომები. ადგილობრივი თვითმმართველობის აქტუალურ საკითხებზე. სტუდენტები მოხსენებებით წარსდგენ საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციებზე „ხელისუფლება და საზოგადოება“ (2016 წწ.), ნაშრომები გამოქვეყნებულ იქნა სამეცნიერო ჟურნალში “ხელისუფლება და საზოგადოება”

ლაბორატორია აქტიურადაა ჩაბმული იმ სამუშაოში, რომელიც უკავშირდება დეპარტამენტში სადოქტორო და სამაგისტრო დისერტაციის მზადებას ადგილობრივი თვითმმართველობის პრობლემატიკის ირგვლივ. გამოქვეყნდა 10 სამეცნიერო სტატია, მარტო მიმდინარე წელს ჩატარებულ საერთაშორისო კონფერენციაზე „ხელისუფლება და საზოგადოება - 2016“ აღნიშნულ პრობლემატიკას მიეძღვნა და დოქტორანტთა 5 გამოსვლა.

მიმდინარე ეტაპზე მუშავდება შემდეგი თემები:

1. საარჩევნო სისტემების გავლენა ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნების შედეგებზე;
2. ადგილობრივი თვითმმართველობა, როგორც სამოქალაქო საზოგადოების ჩამოყალიბებისა და განვითარების ინსტიტუციონალური ფაქტორი;
3. ადგილობრივი თვითმმართველობის როლი საჯარო მმართველობაში;
4. ადგილობრივი თვითმმართველობის ეფექტიანად განხორციელება-წარმატებული თვითმმართველობის საფუძველი;
5. ადგილობრივი თვითმმართველობის ადგილი და როლი საჯარო ხელისუფლების სისტემაში;
6. ადგილობრივი თვითმმართველობის ინსტიტუციონალური სისტემის შედარებითი ანალიზი საფრანგეთსა და საქართველოში;
7. ადგილობრივი თვითმმართველობის ეკონომიკური მართვის საკითხები;
8. თვითმმართველობის ეფექტიანი ფუნქციონირების პრობლემები საქართველოში და მათი გადაჭრის გზები;

9. ადგილობრივი დემოკრატიის განვითარება – ეფექტიანი საჯარო მმართველობის საფუძველი საქართველოში;
10. სახელმწიფო მართვის სისტემაში ცენტრალიზაციისა და დეცენტრალიზაციის პრობლემა და მათი გადაჭრის გზები;
11. თვითმმართველობის განსაკუთრებული სტატუსის რეალიზაციის პრობლემები და პერსპექტივები ქალაქ თბილისში;

ამ მიმართულებით დამუშავებულია არსებული სამეცნიერო ლიტერატურა (ქართული და უცხოური წყაროები), გაანალიზებულია არსებული საკანონმდებლო ბაზა; მომზადდა სამეცნიერო სტატიები და საკონფერენციო მოხსენებები. ჩატარდა სადოქტორო პროგრამით გათვალისწინებული სემინარები და კოლოკვიუმები.

პერიოდულად (2 თვეში ერთხელ) ტარდება „მრგვალი მაგიდა“ რომელშიაც მოქმედი მოხელეები და მეცნიერები მონაწილეობდნენ.

ამჟამად დოქტორანტურაში “საჯარო მმართველობის” პროგრამაზე სამ კურსზე სწავლობს 128 სტუდენტი. მიმდინარეობს სადოქტორო დისერტაციების მომზადება საჯარო მმართველობის სპეციალობით, კვლევის თემატიკა მრავალფეროვანია და მოიცავს სახელმწიფო მართვის არა ერთ მნიშვნელოვან პრობლემას.

დეკემბრის ბოლოს დასრულდება დეპარტამენტის მიერ მოამზადებული პროექტი, რომელიც გამიზნულია უფროსკლასელებს შორის სამოქალაქო თვითშეგნებისა და ეროვნულ-პატრიოტული სულისკვეთების დამკვიდრება-გადრმავევისათვის. საგანმანათლებლო პროგრამა ხელს შეუწყობს ქვეყანაში საერთო სამოქალაქო თვითშეგნებისა და სახელმწიფო მმართველობაში მონაწილეობის კულტურის ამაღლებას, რაც დადებითად წაადგება ქვეყნის როგორც პოლიტიკურ, ისე ეკონომიკურ განვითარებას.

მომზადდა საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის სტუდენტთა ჯგუფების მომზადება სახელმწიფო მართვის, სამოქალაქო თვითშეგნებისა და ეროვნულ-პატრიოტული სულისკვეთების დამკვიდრება-გადრმავევის მიმართულების ტრენინგებად, მომავალი წლიდან იხინი ჩაატარებენ შესაბამის სწავლებას საქართველოს სკოლების უფროსკლასელთა შორის. ამგვარად მომზადებულ ტრენინგებსა და შემდეგ უფროსკლასელებს ეცოდინებათ რა არის რეალურად სახელმწიფო მართვა, როგორ უნდა მიიღოს მონაწილეობა სახელმწიფო მართვაში ფართო საზოგადოებრიობამ.

მომზადებულია და წარდგენილია ანალოგიური ფორმის პროექტი, რომელიც განხორციელდება 2017 წელს: “საქართველოს მოსწავლე ახალგაზრდობაში ელექტრონული ბიზნესის ანბანის სწავლება”.

დეპარტამენტში გრძელდება უცხოურ ენებზე შექმნილი სამეცნიერო ნაშრომების ექსპერტიზა. ამ თვალსაზრისით დეპარტამენტი აქტიურად თანამშრომლობს რამდენიმე უცხოურ უნივერსიტეტთან და სამეცნიერო ცენტრთან. განსაკუთრებული თანამშრომლობა აკავშირებს დეპარტამენტს უკრაინის სამეცნიერო ცენტრებთან.

საზღვანსო დს სსბანსო ტექნოლოგიის დეპარტამენტი

დეპარტამენტის ხელმძღვანელი - პროფესორი რატი ბურდიაშვილი;

სამეცნიერო ერთეულის პერსონალური შემადგენლობა:

- გიორგი ცაავა;
- ალეკო ქუთათელაძე;
- რატი ბურდიაშვილი;
- მერაბ ვანიშვილი.
- ვალერი მოსიაშვილი;
- გიორგი ხანთაძე;
- მზევინარ ნოზაძე;
- ლილი გვენეტაძე.
- გიორგი სულაშვილი;

**I. 3. სახელმწიფო გრანტით (რუსთაველის ფონდი) დაფინანსებული
სამეცნიერო-კვლევითი პროექტები (ეხება როგორც უმაღლეს
საგანმანათლებლო, ისე სამეცნიერო-კვლევით დაწესებულებებს**

I. 4.

№	პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მიითებით	დამფინანსებელი ორგანიზაცია	პროექტის ხელმძღვანელი	პროექტის შემსრულებლები
1	TEMPUS-ის პროგრამის Re-THINK-ის (Reform of Education Thru International Knowledge exchange) პროექტი (54417 8-T EM PUS-1-2013-1-PT-TEMPUS-JPCR	ევროკავშირი	პროექტის კოორდინატორი არქიტექტურის, ურბანისტიკის და დიზაინის ფაკულტეტის ასოცირებული პროფესორი, ნინო ჩაჩავა	ბიზნეს-ტექნოლოგიების ფაკულტეტის ასისტენტ-პროფესორი გიორგი სულაშვილი

გარდამავალი (მრავალწლიანი) პროექტის ეტაპის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

1. საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, როგორც პროექტის კონსორციუმის წევრი მონაწილეობს ევროკავშირის მიერ დაფინანსებულ TEMPUS -ის პროგრამის Re-THINK-ის (Reform of Education Thru International Knowledge exchange) პროექტში (544178-T EM PUS-1-2013-1-PT-TEMPUS-JPCR, საგრანტო ხელშეკრულება 2013-5076) ითვალისწინებს ურბანისტიკასა და არქიტექტურის სადოქტორო ინგლისურენოვანი პროგრამების შემუშავებას ორმაგი დიპლომების გაცემის შესაძლებლობით, გაძლიერებული გარემოს დაცვის კომპეტენციებით. გრანტი რეგისტრირებულია ფინანსთა სამინისტროში ნომრით 1024 (25.12.2015).

II. 1. პუბლიკაციები:

ა) საქართველოში

სახელმძღვანელოები

№	ავტორი/ავტორები	სახელმძღვანელოს სახელწოდება	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	გიორგი ცაავა ალექსანდრე სიჭინავა გიორგი ხანთაძე	კორპორაციული ფინანსები (ეკონომიკის მდგრადი განვითარების სტრატეგია) სასწავლო- პრაქტიკული სახელმძღვანელო.	თბილისი, გამომცემლობა „ტექნიკური უნივერსიტეტი“, 2016	726 გვ. (ელექტრონული წიგნი).
2	გიორგი ცაავა	ფულის თეორიის ეკოლოგია და ირვინგ ფიშერის „მიმოქცევაში ფულადი მასის გაანგარიშების ფორმულაში“ კორექტივის შეტანის შესახებ: ლექციის კონსპექტი.	თბილისი, გამომცემლობა „დანი“	2016. – 30

3	გიორგი ცაავა	ფულის ფუნქციების გაფართოების რეალობა: ლექციის კონსპექტი.	თბილისი, გამომცემლობა „დანი“,	2016. – 36 გვ.
4	გიორგი ცაავა	ეკონომიკური ნორმატივების სრულყოფის საკითხები: „ოქროს კვეთას“ პროპორცია ბუნებაში, ფერწერაში, არქიტექტურაში, მშენებლობაში, ეკონომიკაში, ბიზნესში, ფინანსურ და საბანკო მენეჯმენტში (მონოგრაფია)	თბილისი, გამომცემლობა „დანი“	2016. – 126 გვ.
5	მერაბ ვანიშვილი, გაბა ნიქაბაძე, ნინო ვანიშვილი	ფინანსები	თბილისი, გამომცემლობა „საზოგადოება ცოდნა“, 2016	424 გვ.
6	მერაბ ვანიშვილი, ბადრი გეგბაია	მენეჯერული ეკონომიკა: მეთოდური რეკომენდაციები	თბილისი, ბათუმი, გამომცემლობა „კალმოსანი“, 2016	125 გვ.
7	მოსიაშვილი ვ., ჭელიძე მ.	ფინანსები	თბილისი, გამომცემლობა „დანი“	540

ვრცელი ანოტაცია ქართულ ენაზე

1. სასწავლო-პრაქტიკული სახელმძღვანელო „კორპორაციული ფინანსები“ ეხება კორპორაციული ფინანსების თეორიას, მეთოდებს, პრაქტიკას და თანამედროვე კორპორაციული ფინანსების აქტუალურ საკითხებს. მასში გაშუქებულია საკუთარი კაპიტალის ფასეულობის მაქსიმიზაციის ასპექტები, კომპლექსურადაა წარმოდგენილი ტოპ-მენეჯერების მოტივაცია, ფულის დროითი ფასეულობა, კორპორაციული ფასიანი ქაღალდების შეფასება, საინვესტიციო გადაწყვეტილებების მიღების საფუძვლები, საინვესტიციო პროექტების დამუშავებისა და შეფასების ასპექტები, ფინანსური ლევერიჯის თავისებურებები, დივიდენდური პოლიტიკა, ტრანსეროვნული კორპორაციის საქმიანობა,

საერთაშორისო საინვესტიციო პროექტების რისკი და შემოსავლიანობა, ბიზნესის შეფასების მიდგომები და მეთოდები, ანალიტიკური ფინანსური საბუთების სისტემა, სამუშაო კაპიტალის მართვა, მმართველობითი ფინანსური ანალიზი, სავალო ფასიანი ქაღალდებისა და საინვესტიციო პორტფელის ძირითადი მაჩვენებლების განსაზღვრის მეთოდები, საინვესტიციო პორტფელის ფორმირებისა და მართვის სტრატეგია. სალექციო კურსის თეორიული მასალა გამყარებულია ტესტებითა (120) და მრავალრიცხოვანი პრაქტიკული მაგალითებით (82), რომლებიც კორპორაციული ფინანსების ეკონომიკური და საინვესტიციო 4 სტრატეგიის განხილვას, შესწავლასა და განმტკიცებას ემსახურება. წიგნში დანართის სახით წარმოდგენილია საკმაოდ ტევადი (50) პრაქტიკული მაგალითები ფინანსურ მენეჯმენტში.

ავტორები გულითად მადლიერებას გამოხატავენ მოსკოვში “გამომცემლობა იურაიტში“ 2012 წელს გამოცემული სახელმძღვანელოს „კორპორაციული ფინანსური მენეჯმენტის“ ავტორებს (УДК 336, ББК 65 290-93я73, ISBN 978-5-9916-1728-4): მიხეილ ლიმიტოვსკის, ელენე ლობაჩოვას, ვიგენ მინოსიანს, ვიქტორ პალამარჩუკს და განსაკუთრებით პირველ ავტორს ჩვენი სახელმძღვანელოს ჩამოყალიბებასა და შექმნაში მიღებული წვლილისა და გაწეული საქმიანი კონსულტაციებისათვის.

სასწავლო-პრაქტიკული სახელმძღვანელო განკუთვნილია ეკონომიკური პროფილის ბაკალავრიატის, მაგისტრატურისა და დოქტორანტურის სტუდენტებისათვის, ფინანსური მენეჯერების, ფინანსური და აღმასრულებელი დირექტორების, მთავარი ბუღალტრების, კომპანიების ხაზინდარების, აგრეთვე ხელმძღვანელი პორების ფართო წრისა და ფუნქციური მენეჯმენტით დაინტერესებული პირებისათვის, კორპორაციული და სტრატეგიული ფინანსების სფეროში დასაქმების მსურველი სპეციალისტებისათვის.

2. ლექციის კონსპექტში გაანალიზებულია ფულის თეორიების ევოლუცია, როგორცაა: ფულის ლითონური თეორია, სასაქონლო-ლითონური თეორია, ნომინალისტური თეორია, ი. ფიშერის რაოდენობრივი თეორია, კემბრიჯის სკოლის თეორია, ჯ. მ. კეინზის ფულის თეორია, კლასიკური მონეტარული თეორია, კ. მარქსის ფულის რაოდენობრივი თეორია. მნიშვნელოვანი ყურადღებაა გამახვილებული საბანკო დეპოზიტების მულტიპლიკაციურ გაფართოებაზე და იმაზეც, რომ ეროვნული ცენტრალური (სახელმწიფო) ბანკის სამისიო საქმიანობისაგან (ახალი ნაღდი ფულის ემისია) დამოუკიდებლად, ფულადი მასის სიდიდე საკრედიტო სისტემაში კომერციული ბანკების მიერ კრედიტების გაფართოების ხარჯზეც იზრდება. კომერციული ბანკები ახალ უნაღდო ფულად მასას ქმნიან, როდესაც გასცემენ სესხებს და, პირიქით, ფულადი მასა მცირდება, როდესაც კლიენტები აღებულ დავალიანებს ბანკებს უბრუნებენ.

აღინიშნულია, რომ თანამედროვე საბანკო სისტემაში ე.წ. „ფულადი ტუმბოს“ მსგავსი მომსახურება მიმდინარეობს, სადაც თავისუფალი სახსრების მნიშვნელოვანი მოცულობის (საბანკო რესურსების 80 – 90 %-მდე) მოზიდვა და მათი ეკონომიკაში, დაკრედიტების მეშვეობით მსესხებლისაკენ მიმართვა ხორციელდება. ხაზგასმულია, რომ საბანკო სისტემაში მულტიპლიცირების საფუძველზე, თავისთავად, არსებული საკრედიტო რესურსების საკმაოდ მნიშვნელოვანი მოცულობის, მრავალჯერადად გაზრდილი ახალი უნაღდი ფულადი მასის შექმნა არის შესაძლებელი, რომლის გაუთვალისწინებლობა შეიძლება ქვეყანაში ინფლაციური პროცესების გართულების ერთ-ერთი ძირითადი მიზეზიც კი იყოს. განხილულია საბანკო სისტემაში ფულადი რესურსის მულტიპლიცირებით ახალი

უნადლო მნიშვნელოვანი ფულადი მასის შექმნის შესაძლებლობა და აღნიშნულის გათვალისწინებით, ირვინგ ფიშერის „მიმოქცევაში ფულადი მასის გაანგარიშების ფორმულაში“ კორექტივის აუცილებლობის შესახებ ავტორისეული ვარიანტია შეთავაზებული.

3. სტატიაში აღნიშნულია, რომ მსოფლიო ფულის ფუნქციებში საგადასახადო საშუალებების მიმოქცევის კანონზომიერებების თეორიულ გააზრებასთან დაკავშირებული საკითხები საერთაშორისო სავალუტო ურთიერთობების თეორიის მნიშვნელოვან დაბრკოლებად რჩება და თანამედროვე პირობებში ისინი დამატებით შესწავლას და კვლევას საჭიროებენ.

4. „ოქროს კვეთას“ პროპორცია კაცობრიობისათვის უძველესი დროიდან არის ცნობილი. პირველი ლიტერატურული წყარო, რომელშიც ოქროს კვეთა, ანუ მონაკვეთის საშუალო პროპორციულ ნაწილებად დაყოფა არის გადმოცემული, მოცემულია ევკლიდეს ცნობილ „საწყისებში“. სავარაუდოა, რომ ოქროს კვეთა ევკლიდემდეც იყო ცნობილი. კერძოდ, ოქროს კვეთას პროპორციას იყენებდნენ ძველი ეგვიპტელი არქიტექტორები მონუმენტური პირამიდების ასაგებად. ოქროს კვეთა ცნობილი იყო აგრეთვე პითაგორას და მისი მოწაფეებისათვის, რომელთა საცნობი ნიშანი იყო წესიერი ხუთკუთხედის დიაგონალებით შექმნილი ხუთქიმიანი ვარსკლავი. ოქროს კვეთისადმი ინტერესმა ზენიტს შუასაუკუნეებში მიაღწია. მას იყენებდნენ არა მარტო გეომეტრიაში, არამედ პოეზიაში, მუსიკაში, და განსაკუთრებით არქიტექტურაში. აკადემიკოსი გიორგი წერეთელი ნაშრომში „მეტრი და რითმიკა ვეფხისტყაოსანში“ აღნიშნავს, რომ „პოეზიაში რუსთაველი პირველია მსოფლიოში და შეიძლება ერთადერთი, რომელმაც ოქროს კვეთაზე ააგო ესოდენ დიდი მოცულობის პოეტური ნაწარმოები. მისი პოემის 1587 სტროფიდან 869 ოქროს კვეთაზეა აგებული“. თანამედროვე ფინანსური და ბუღალტრული აღრიცხვის ფუძემდებელმა, იტალიელმა ლუკა პაჩიოლიმ ოქროს კვეთას მიუძღვნა სპეციალური წიგნი სათაურით „ღვთაებრივი პროპორცია“. ტერმინი „ოქროს კვეთა“ პირველად შემოიტანა და დაამკვიდრა ლეონარდო და ვინჩი, რომელიც თვლიდა, რომ ოქროს კვეთის პროპორციის მიხედვით ფერწერის, ქანდაკების, არქიტექტურის შემადგენელი ელემენტების განლაგება ყველაზე უფრო სრულყოფილ ფორმებს ქმნის და უმაღლეს ჰარმონიას აღწევს. ოქროს კვეთას ფენომენს ეძღვნება აკადემიკოს ივერი ფრანგიშვილის გამოკვლევები ეკონომიკაში, ბიზნესის მართვის სფეროში. წინამდებარე ნაშრომის ავტორი, მისი კვლევების ინტერესის ფარგლებში აგრძელებს რა ოქროს კვეთას ფენომენის შესწავლას მშენებლობაში, ეკონომიკაში, ბიზნესში, ფინანსურ და საბანკო მენეჯმენტში, ასკვნის, რომ აღნიშნული პროპორციის ოპტიმალური ნორმატივების სახით პრაქტიკაში დამკვიდრება საკმაოდ აქტუალური საკითხია.

5. სახელმძღვანელოში ლოგიკური თანმიმდევრობითაა განხილული ფინანსების თეორიისა და პრაქტიკის აქტუალური საკითხები ისეთი მნიშვნელოვანი თემების მიხედვით, როგორცაა: ფინანსების არსი და ფუნქციები; საფინანსო სისტემა და ფინანსური ბაზარი; ფინანსური პოლიტიკა და ფინანსური მექანიზმი; ფინანსების მართვა და მისი სისტემა; გადასახადები და საგადასახადო სისტემა; ფინანსური კონტროლი და მისი ორგანიზაცია; საბიუჯეტო მოწყობა, საბიუჯეტო სისტემა და საბიუჯეტო პროცესი; სახელმწიფო კრედიტი, მისი ორგანიზაცია და მართვა; სახელმწიფო სპეციალური ფონდები; სამეწარმეო (კომერციული) ორგანიზაციების ფინანსები; ფინანსური ბაზრის პროფესიონალურ

მონაწილეთა ფინანსები; არასამეწარმეო (არაკომერციული) ორგანიზაციების ფინანსები; საოჯახო მეურნეობების (შინამეურნეობების) ფინანსები; საერთაშორისო ფინანსები და ფინანსური პოლიტიკა; საერთაშორისო (გლობალური და რეგიონული) საფინანსო ორგანიზაციები.

ტექსტის გადმოცემის გამარტივების, ადვილად აღქმადობისა და ათვისების მიზნით, წიგნში თითოეული თემა დაყოფილია საკვანძო საკითხებად. ამასთან, ყოველი თემის ბოლოს მოტანილია საკონტროლო კითხვები შექმნილი ცოდნის დონის შემოწმებისათვის, რომლებიც თემათა საკვანძო საკითხების ათვისების ხარისხის გადამოწმების შესაძლებლობას იძლევა. გარდა ამისა, ძირითადი თემების დასრულების შემდეგ მოცემულია რეკომენდებული ლიტერატურული წყაროების ჩამონათვალი, რაც მკითხველს შესასწავლი მასალის უფრო სიღრმისეულად ათვისებაში დაეხმარება.

წიგნი განკუთვნილია საქართველოს უმაღლესი სასწავლებლების ეკონომიკური პროფილის სტუდენტებისა და პროფესორ-მასწავლებლებისათვის; ფინანსების სფეროს სახელმწიფო სტრუქტურებში, საწარმოებსა და ორგანიზაციებში დასაქმებული მუშაკებისათვის; ფინანსების თეორიისა და პრაქტიკის საკითხებით დაინტერესებულ მკითხველთა ფართო წრისათვის.

6. მეთოდური რეკომენდაციები შეესაბამება „ბიზნესის ადმინისტრირების“ სამაგისტრო საგანმანათლებლო პროგრამას და მიზნად ისახავს, ჯერ-ერთი, სტუდენტების დარწმუნებას ეკონომიკურ თეორიასა და საქმიან პრაქტიკას შორის მჭიდრო კავშირის არსებობაში, და მეორეც, მათ მიერ მენეჯერული გადაწყვეტილებების გამომუშავებისა და მიღებისას ეკონომიკური ცნებებისა თუ ანალიზის მეთოდების გამოყენების უნარ-ჩვევების ათვისებას. განკუთვნილია საქართველოს უმაღლესი სასწავლებლების ეკონომიკური პროფილის სტუდენტებისა და პროფესორ-მასწავლებლებისათვის; მენეჯერული ეკონომიკის თეორიითა და პრაქტიკით დაინტერესებულ მკითხველთა ფართო წრისათვის.

7. სახელმძღვანელოში ლოგიკური თანმიმდევრობითაა განხილული ფინანსურ ურთიერთობებთან დაკავშირებული ისეთი აქტუალური საკითხები, როგორცაა: ფინანსების არსი და ფუნქციები, ფინანსების მართვა და ფინანსური სამართლის სისტემა, საფინანსო სისტემა და მისი ელემენტები, ფასწარმოქმნა ფასიანი ქაღალდების ბაზარზე, ფულის ღირებულება დროში, სახელმწიფო ბიუჯეტი, საბიუჯეტო სისტემა და საბიუჯეტო პროცესი, ტერიტორიული ერთეულების ბიუჯეტი, სახელმწიფო კრედიტი, საგადასახადო სისტემა, საქართველოს საგადასახადო სისტემა, საწარმოების (კორპორაციების) ფინანსები, არაკომერციული (არასამეწარმეო) ორგანიზაციების ფინანსები, საოჯახო მეურნეობათა (შინამეურნეობათა) ფინანსები, ფინანსური კონტროლი და მისი ორგანიზაცია, ფინანსური რისკების მართვა, საერთაშორისო ფინანსები და საერთაშორისო საფინანსო ორგანიზაციები, ფინანსური გლობალიზაცია.

წიგნი განკუთვნილია ბაკალავრიატის, მაგისტრატურის და დოქტორანტურის კურსის მსმენელთათვის, პროფესორ-მასწავლებლებისთვის. იგი აგრეთვე დიდ დახმარებას გაუწევს ფინანსების აღნიშნული საკითხების შესწავლით დაინტერესებულ სხვა პირებსაც.

კრებულები

№	ავტორი/ავტორები	კრებული სახელწოდება	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	ლილი გვენეტაძე	საქართველოს საფინანსო სექტორის განვითარების თანამედროვე ასპექტები“., ივ.ჯავახიშვილის სახელობის თბილისი სახელ-მწიფო უნივერსიტეტის ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტი.	კრებულის დასახელება - გლობალიზაციის გამოწვევები ეკონომიკისა და ბიზნესში	გვ. 167-170

ვრცელი ანოტაცია ქართულ ენაზე

ნაშრომში საფინანსო სექტორი განიხილება, როგორც ისეთი ურთიერთდაკავშირებული ფინანსური ინსტიტუტების ერთობლიობა, როგორცაა ფინანსური შუამავლები, საფონდო ბირჟა და სხვა საფინანსო სერვისცენტრები. ნაშრომში შესწავლილი და გაანალიზებულია საქართველოს საფინანსო სექტორში მოქმედი საფინანსო ინსტიტუტების, კერძოდ: კომერციული ბანკების საკრედიტო კავშირების, მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების, სადაზღვევო კომპანიების, საპენსიო ფონდების და საფონდო ბირჟის შედეგობრივი მაჩვენებლები. ანალიზის შედეგად გამოვლინდა, რომ საქართველოში საბაზრო ეკონომიკაზე გადასვალის პროცესში გლობალიზაციის პრინციპები არ იყო გათვალისწინებული. დღემდე ვერ განხორციელდა საფინანსო სექტორის ეფექტური ტრანსფორმაცია. რამაც სხვა ფაქტორებთან ერთად წარმოების სტაგნაცია გამოიწვია. საფინანსო სექტორში საბანკო სეგმენტს მონოპოლიური ადგილი უკავია. ბანკებს შორის კონკურენცია სუსტია. საფონდო ბაზარი განუვითარებელია. შესაბამისად ქვეყნის ეკონომიკის მხარჯველი სუბიექტები ვერ იყენებენ ფინანსური რესურსების მოზიდვის პირდაპირი დაფინანსების ეფექტურ შესაძლებლობებს, დამზოგველ სუბიექტებს კი ფინანსური რესურსების განთავსების ალტერნატიული შესაძლებლობები არ გააჩნიათ. რაც თავის მხრივ აფერხებს ინვესტიციებში დაბანდებას და ეკონომიკის სტაგნაციიდან გამოსვლას.

სტატიები

№	ავტორი/	სტატიის სათაური, ჟურნალის/კრებუ-	ჟურნალის/	გამოცემის ადგილი,	გვერდების
---	---------	-------------------------------------	-----------	----------------------	-----------

	ავტორები	ლის დასახელება	კრებული ნომერი	გამომცემლობა	რაოდენობა
1	გიორგი ცაავა	ბანკის საკრედიტო პორტფელისა და საკრედიტო და საპროცენტო რისკების ურთიერთკავშირის მართვა.	ჟურნალი „სეუ და მეცნიერება“, 2016 N 4 (4)	თბილისი, საქართველოს ეროვნული უნივერსიტეტის საერთაშორისო სამეცნიერო „სეუ 2016“,	გვ. 45 - 53.
2	გიორგი ცაავა	ფინანსური მენეჯმენტი და ეფექტიანი მართვის პრობლემები. - თბილისი, საქართველოს ეროვნული უნივერსიტეტის საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „სეუ 2016“,	ჟურნალი „სეუ და მეცნიერება“, 2016, 4 (4), 2016, N 4 (4),	თბილისი, საქართველოს ეროვნული უნივერსიტეტის საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „სეუ 2016“,	გვ. 59 - 65
3	გიორგი ცაავა	სახელმწიფოს ფისკალური პოლიტიკის პრობლემების თეორიული ასპექტები. - თბილისი, საქართველოს ეროვნული უნივერსიტეტის საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია	ჟურნალი „სეუ და მეცნიერება“, 2016, N 4 (4),	თბილისი, საქართველოს ეროვნული უნივერსიტეტის საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „სეუ 2016“,	გვ. 92 - 98.
4	ნანა შონია	მოსალოდნელი საკრედიტო დანაკარგების მოდელის გაგლეხა ფინანსურ სტაბილურობაზე	ჟურნალი „ინოვაციური ეკონომიკა და მართვა“ N2	ბათუმი, 2016 წ. ტომი 2	გვ. 18 - 21

5	ჭელიძე მ., ბერიძე თ.	რისკების მართვა საბანკო სფეროში. ჟურნალი „ათინათი“.	3 (21)	თბილისი, გამომცემლობა „უნივერსალი“	3
6	გ. ცაავა ვ. მოსიაშვილი	ფინანსური ტრანზაქციების ახალი გადასახადის შემოღების აუცილებლობა	საქართველოს ეროვნული უნივერსიტეტის ჟურნალი „სეუ & მეცნიერება“, № 3.,	თბ., 2016.	7 გვ.
7	ვ. მოსიაშვილი შ. ბერუაშვილი	The analysis of foreign trade of Georgia after the accession in the WTO	საერთაშორისო აკადემიის ჟურნალი „ათინათი“, № 2/(20),.	თბ., 2016.	7 გვ.
8	ვ. მოსიაშვილი	ფინანსური ურთიერთობები თანამედროვე გლობალურ ეკონომიკურ გარემოში	საერთაშორისო აკადემიის ჟურნალი „ათინათი“, № 3/(21),.	თბ., 2016.	6 გვ.

ვრცელი ანოტაცია ქართულ ენაზე

1. სესხებზე ფასების ადეკვატური დადგენა კრედიტორისაგან სესხის არდაფარვის რისკისადმი, პორტფელური რისკისადმი და პროცენტული რისკისადმი ყურადღებას მოითხოვს. პორტფელური რისკი თითოეული ცალკეული სესხის ეკონომიკურ მდგომარეობასთან კოვარიაციით განისაზღვრება პროცენტული რისკი ბანკებისათვის სესხების მიხედვით მცურავი საპროცენტო განაკვეთების დადგენით ნიველირდება. ბანკის საკრედიტო პორტფელის მათვის განხილული ასპექტები ამომწურავებს არ წარმოადგენენ, მაგრამ მოცემული დებულებების პრაქტიკაში გამოყენება ქვეყნის კომერციული ბანკების საკრედიტო პორტფელის ხარისხისა და თვით ბანკების საიმედოობის ამადლების საწინდარია.

2. აღნიშნულია, რომ მულტიპლიკატორის მოდელი ყველაზე ნათლად გამოხატავს წარმოების მოცულობაზე ერთობლივი მოთხოვნის სიდიდის ზემოქმედებას. წარმოების ერთად-ერთ მოგებიან დონეს ისეთი მდგომარეობა წარმოადგენს, რომლის დროსაც მომხმარებლების მიერ შექმნების მოცულობა ზუსტად მეწარმეებისათვის საჭირო წარმოების მოცულობის ტოლია. ინვესტიციები წარმოების მოცულობაზე მულტიპლიკაციურ ეფექტს ახდენს. მითითებულია, რომ საჭიროა დავიმახსოვროთ შემდეგი: მულტიპლიკატორის უმარტივესი მოდელი წარმოებისა და შემოსავლის სიდიდის ცვლილებაში მოთხოვნის სიდიდის ცვლილების განსაკუთრებულობაზე უსვამს ხაზს. ამასთან ყველაზე მთავარია - იგი რესურსების არასრულად გამოყენების სიტუაციისათვის არის მოხერხებული.

ნაზგასმულია, რომ ფისკალური პოლიტიკის ანალიზი მულტიპლიკატორის კენისიანურ მოდელზეა დაფუძნებული. აღნიშნული ნიშნავს, რომ სახელმწიფო ხარჯების გადიდება, კერძო პირების გადასახადებისა და ინვესტიციების უცვლელობის პირობებში, მშპ-ს მოცულობას მნიშვნელოვნად უფრო მეტ სიდიდეზე ადიდება, ვიდრე ხარჯების საწყისი ცვლილება. გადასახადების დონის შემცირება, კერძო ინვესტიციებისა და სახელმწიფო ხარჯების უცვლელობის დონისას, ეროვნული წარმოების წონასწორობის დონეს ამადლებს. მაგრამ რამდენადაც არსებული შემოსავლის თითოეული დამატებითი დოლარი მხოლოდ ნაწილობრივ მიდის დანახოებზე, მოხმარების გადიდება ზუსტად არ შეესაბამებოდა იქნება არსებული შემოსავლის ნაზარდს, აქედან გამომდინარე, გადასახადების მულტიპლიკატორი ნაკლებია სახელმწიფო ხარჯების მულტიპლიკატორზე.

სტატიაში აღნიშნულია, რომ სახელმწიფოს ინტერესებსა და გადასახადგადამხდელების ინტერესებს შორის წინააღმდეგობების არსებობა მათ „ანტიფისკალურ“ ქცევაში და გადასახადების გადახდის სამართლებრივ ნიჰილიზმში გამოიხატება, რაც ჩრდილოვანი ეკონომიკის ფორმირების ერთ-ერთ მოტივს წარმოადგენს. ფიზიკური პირების შემოსავლების გადასახადით დაბეგვრა საგადასახადო დატვირთვის არათანაბარი განაწილებით ხასიათდება, რაც არყვეს მოსახლეობის „საგადასახადო პატიოსნების“ საფუძველს. ეკონომიკური მეცნიერების ფუნდამენტალური საფუძველები დღეს, ბოლო ათწლეულის პერიოდში თანამედროვე რეალების და შემუშავებული შედეგებისა და კვლევების გათვალისწინებით, გადააზრებას და კორექტირებას უნდა დაექვემდებაროს.

3. საქართველოს ეროვნულ სადაზღვევო ბაზარზე პასუხისმგებლობის დაზღვევა დაბალი მოთხოვნადობით ხასიათდება, მიუხედავად იმ იდეისა რისი მატარებელიც აღნიშნული სადაზღვევო პროდუქტი არის. პასუხისმგებლობის დაზღვევა ის აუცილებელი ატრიბუტია საფინანსო-სადაზღვევო სისტემისა, რომლის გარეშეც დღევანდელი მაღალგანვითარებული სახელმწიფო წარმოუდგენელია. შესაძლებელია ითქვას, რომ განვითარებადი ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური სისტემის განვითარების კვალდაკვალ აუცილებლად უნდა მოხდეს, დაზღვევის, და კერძოდ, პასუხისმგებლობის დაზღვევის უფრო მეტად შესვლა ადამიანთა ყოველდღიურ ცხოვრებაში, მაგრამ ამან არა გარკვეული ტვირთის, არამედ სიმშვიდისა და დაცულობის შეგრძნება უნდა დატოვოს სადაზღვევო პროდუქტით მოსარგებლეში, ამისთვის კი აუცილებელია სადაზღვევო პრემია შესაბამისი პოლისის მფლობელის მოსალოდნელ ზიანზე ნაკლები სიდიდის იყოს.

4. ჩვენს ქვეყანაში პრობლემები, როგორც ზოგადად სადაზღვევო ბიზნესში, მრავლადაა პასუხისმგებლობის დაზღვევაშიც. აღსანიშნავია, რომ ისეთი პრობლემების მოგვარება, რომლის შედეგადაც არსებული სოციუმი უფრო დაცულად იგრძნობს თავს, ხელეწიფება მხოლოდდამხოლოდ სახელმწიფოს, თუმცა აუცილებელია შესაბამისი ქმედებები სადაზღვევო კომპანიათა ჩართულობით განხორციელდეს. შესაძლებელია, პასუხისმგებლობის დაზღვევის პრობლემატიკა რამოდენიმე ერთმანეთთან მჭიდროდ არსებულ პრობლემად დავსახოთ, კერძოდ - დღეისათვის ეროვნულ ბაზარზე არსებობს ექიმის პასუხისმგებლობის დაზღვევის პროდუქტი, მაგრამ კვლევის შედეგად მხოლოდ 0,3 პროცენტი სარგებლობს აღნიშნული პროდუქტით, ამიტომ მიგვაჩნია რომ აუცილებელია ამ პროდუქტის სავალდებულო სახედ გადაქცევა მზღვეველებისა და სამედიცინო დაწესებულებების დახმარებით. სწორედ ამ სუბიექტებს შეუძლიათ თითოეული ექიმის

პროფესიული პასუხისმგებლობა დაიცვას შემთხვევით რისკებისაგან. შესაძლებელია შესაბამისი სქემის განხორციელება გარკვეული პროგრამის მეშვეობით სადაც სახელმწიფოსა და ექიმს შორის შუამავალ რგოლებად სამედიცინო დაწესებულებები და სადაზღვევო კომპანიები მოგვევლინებიან.

5. ნებისმიერ საქმიანობაში მოგების მაღალი დონე, როგორც წესი, დაკავშირებულია მაღალი რისკის შემცველი ოპერაციების განხორციელებასთან. საბანკო საქმიანობაში რისკიანებად ითვლება ძალიან მომგებიანი, ან ძალიან წამგებიანი ოპერაციები. ამასთან, მაქსიმალური მოგების მიღების პოტენციური შესაძლებლობა იზრდება რისკის ხარისხის ზრდასთან ერთად. სხვადასხვა ოპერაციების განხორციელებისას რისკის ხარისხის ანალიზის დროს ბანკი იყენებს სხვადასხვა საშუალებებს, რათა მაქსიმალურად შეამციროს შესაძლო ზარალი.

6. ეკონომიკური რეფორმებისა და ახალი ტიპის ეკონომიკის ფორმირების საქმეში წარმატება, მათ შორის სტრუქტურული დისპროპორციების აღმოფხვრა, მნიშვნელოვანი ხარისხით სახელმწიფოების მონეტარული და ფისკალური პოლიტიკის სრულყოფაზე, სინქრონულ და ჰარმონიულ ცვლილებებზე, დროით გამოძახილებთან მათ შესაბამისობაზე იქნება დამოკიდებული. მითითებულია, რომ ბიუჯეტის ქრონიკული დეფიციტის პრობლემის გადაწყვეტა არა ხარჯების ავტომატურად შეკვეცის, არამედ უფრო საბიუჯეტო შემოსავლებისა და ხარჯების ოპტიმიზაციის სიბრტყეში დევს. კერძოდ საერთაშორისო ფინანსურ ტრანზაქციებზე ახალი გადასახადების შემოღება, ერთი მხრივ, სახელმწიფოს განკარგულებაში არსებული რესურსების გადიდების, მეორე მხრივ, სავალუტო და ფინანსურ ბაზრებზე სპეკულაციური ოპერაციების აღრიცხვიანების დარეგულირების როლს შეასრულებდა. შეთავაზებულია ფინანსურ ტრანზაქციებზე - აქციების, ობლიგაციების, საინვესტიციო ფონდების საპაიოების, ფულადი ბაზრის ინსტრუმენტების, REPO შეთანხმებების, ფასიანი ქაღალდების სასესხო ხელშეკრულებების, დერივატების გარიგებებთან მიმართებაში, ახალი აუცილებელი გადასახადის დადგენის მიზანშეწონილობა, რომლის გონივრული გამოყენება, ქვეყნის ბიუჯეტში რეალური დამატებითი რესურსების წყარო და ეკონომიკაზე მძლავრი გამაჯანსაღებელი ეფექტის განხორციელების საწინდარი იქნება.

7. საქართველო აქტიურად თანამშრომლობს მსოფლიოს ისეთ საერთაშორისო საფინანსო ორგანიზაციებთან, რომლებიც მნიშვნელოვან ფინანსურ დახმარებას უწევენ მსოფლიოს დაბალგანვითრებად ქვეყნებს გრძელვადიანი ეკონომიკური სტაბილურობის მიღწევაში. აღსანიშნავია საქართველოს თანამშრომლობა მსოფლიო ბანკის ჯგუფთან, განსაკუთრებით კი მის ერთ-ერთ ორგანიზაციასთან-რეკონსტრუქციისა და განვითარების საერთაშორისო ბანკთან (ინგლ. International Bank for Reconstruction and Development-IBRD).

2015 წლის მაისში ორგანიზაცია IBRD წარმომადგენლებმა შეხვედრა გამართეს საქართველოს მთავრობის წარმომადგენლებთან. შეხვედრის აქტუალურობა იმაში მდგომარეობს, რომ ორგანიზაცია აპირებს ინვესტიციების ჩადებას სხვადასხვა დარგებში. მოდით გადავხედოთ ამ ორგანიზაციასთან თანამშრომლობით მიღწეულ შედეგებს და დავრწმუნდეთ პროდუქტიულია თუ არა მასთან თანამშრომლობა.

რეკონსტრუქციისა და განვითარების საერთაშორისო ბანკი (ინგლ. International Bank for Reconstruction and Development-IBRD), წარმოადგენს მსოფლიო ბანკის ძირითად

დაწესებულებას. ის არის მსოფლიო ბანკის ჯგუფში შემავალი ერთ-ერთი მძლავრი ორგანიზაცია. იგი გაეროს სპეციალიზებული სახელმწიფოთაშორისი ინვესტიციური ინსტიტუტია, რომელიც შეიქმნა საერთაშორისო სავალუტო ფონდთან ერთად 1944 წელს ბრეტონ-ვუდის საერთაშორისო სავალუტო-საფინანსო კონფერენციის გადაწყვეტილების შესაბამისად. ბანკმა ფუნქციონირება დაიწყო 1946 წლიდან.

8. მეოცე საუკუნის ოცდაათიანი წლების დასასრულსა და ორმოციანი წლების დასაწყისში და მეორე მსოფლიო ომის "უდიდესი დეპრესიის" მტკივნეული გაკვეთილების შემდეგ აშშ-მა თავის თავზე ომის შემდეგ დანგრეული ეკონომიკის აღდგენის საქმეში დასავლეთ ევროპისა და აზიის ქვეყნებისათვის დახმარების გაწევის ლიდერის როლი აიღეს. ამერიკული მთავრობის აღნიშნულმა ძალისხმევამ ევროპაში მარშალის გეგმის და აზიაში განსაკუთრებით იაპონიაში და ჩინეთში დახმარების სხვადასხვა პროგრამების ფორმა მიიღეს. გარდა ამისა, საერთაშორისო თანამშრომლობისა და ურთიერთ დახმარების მიზნით, რამდენიმე მნიშვნელოვანი საერთაშორისო ორგანიზაციები იქნა ჩამოყალიბებული, მათ შორის: საერთაშორისო სავალუტო ფონდი (სსფ) 1944 წელს, რეკონსტრუქციისა და განვითარების საერთაშორისო ბანკი (რგსბ) 1945 წელს, გენერალური შეთანხმება ტარიფებთან და ვაჭრობასთან მიმართებაში 1945 წელს და გაერთიანებული ერების ორგანიზაცია (გაერო) 1949 წელს.

III. 1. სამეცნიერო ფორუმების მუშაობაში მონაწილეობა

ა) საქართველოში

№	მომხსენებელი/ მომხსენებლები	მოხსენების სათაური	ფორუმის ჩატარების დრო და ადგილი
1	ჭელიძე მ., გელიტაშვილი გ.	საკრედიტო რისკის მართვის შესახებ	საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „გლობალიზაციის გამოწვევები ეკონომიკასა და ბიზნესში“. ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი. თბილისი, 2016 წლის 11-12 ნოემბერი.

2	ქუთათელაძე რ., ყიფიანი მ., ჭელიძე მ.	ეკონომიკური ზრდის გაველენა მოსახლეობის კეთილდღეობაზე	IV საერთაშორისო ეკონომიკური კონფერენცია - IEC 2016 - „ეროვნული ეკონომიკის განვითარების მოდელები: გუშინ, დღეს, ხვალ“. საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ეკონომიკური განვითარების და მისი სამართლებრივი უზრუნველყოფის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრი. თბილისი, 2016 წლის 14-15 ოქტომბერი.
3	ჭელიძე მ.	ინვესტიციების არსი და მნიშვნელობა ქვეყნის ეკონომიკისთვის	საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „სეუ 2016“. თბილისი, 2016 წლის 3-4 ივნისი.
4	ვ. მოსიაშვილი	„ტურიზმის პირდაპირი და ირიბი გაველენა რეგიონის ეკონომიკაზე“,	საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია - „ტურიზმის განვითარების ტენდენციები: პრობლემები და პერსპექტივები“ 7-8 მაისი, საქართველოს ეროვნული უნივერსიტეტი - სეუ, თბილისი 2016.
5	გიორგი სულაშვილი, ჟანა გაბარაევი	ინფორმაციული ტექნოლოგიების როლი აუდიტორულ საქმიანობაში	მეოთხე საერთაშორისო ეკონომიკური კონფერენცია- IEC 2016. „ეროვნული ეკონომიკის განვითარების - მოდელები: გუშინ, დღეს და ხვალ“, 14-15 ოქტომბერი, 2016 წ.

მოსხენებათა ანოტაცია ქართულ ენაზე

1. საკრედიტო რისკები ყველაზე გაგრძელებულ და სახიფათო რისკებს მიეკუთვნება, რამდენადაც დაკავშირებულია მსესხებლის მიერ ბანკის წინაშე აღებული ფინანსური ვალდებულებების შეუსრულებლობის შესაძლებლობასთან, ხოლო ბანკების გაკოტრება დიდწილად არის განპირობებული სწორედ მსესხებლების მიერ სესხების დაუბრუნებლობით

და ბანკის არათანმიმდევრული პოლიტიკით რისკების სფეროში. ამიტომ, საბანკო-საკრედიტო რისკის მართვის საკითხი, რომლის დროულ გადაჭრაზე დამოკიდებულია კონკრეტული ბანკის ეფექტიანი საქმიანობა და ქვეყნის მთელი საბანკო სისტემის სტაბილური ფუნქციონირება, პირველხარისხოვან მნიშვნელობას იძენს.

2. საზოგადოებრივი განვითარება დაკავშირებულია მთავარ მიზანთან - კაცობრიობის კეთილდღეობის ზრდასთან მისი ყველა გამოვლინებით. თუმცა, რაც უფრო მაღალ შედეგებს აღწევს საზოგადოება ეკონომიკური განვითარების კუთხით, მით უფრო აშკარა ხდება კეთილდღეობის მაჩვენებლებსა და მოსახლეობის ცხოვრების დონეში სახელმწიფოთაშორისი და რეგიონალური განსხვავებები, უფრო მაღალია რისკები კეთილდღეობის იმ დონის მიმართ, რომელსაც მიაღწიეს განვითარებულ ქვეყნებში, უფრო აქტუალური ხდება ტერიტორიული გათანაბრების საკითხები, მოსახლეობის სოციალური გარანტიებით უზრუნველყოფისა და ცხოვრების მისაღები დონის შენარჩუნების ამოცანები.

მიღწეულ საზოგადოებრივ პროგრესს, ფაქტობრივად, მიყვარათ მსოფლიოში ეკონომიკის პერიფერიული მოდელის განმტკიცებამდე, მსხვილი მრავალეროვნული კომპანიების მიერ მცირე კომპანიების გაკოტრებამდე, ღარიბ ქვეყნებში მილიონობით ადამიანის ცხოვრების დონის შემცირებამდე, სიმდიდრისა და სიღარიბის კონცენტრაციამდე. მსოფლიო ბანკის მონაცემებით, უღარიბეს ქვეყნებს მიეკუთვნებიან სამხრეთ აზიის, აღმოსავლეთ აზიის, აფრიკის და ლათინური ამერიკის ქვეყნების დიდი ნაწილი. მსოფლიო ლიდერების მიერ „ათასწლეულის განვითარების მიზნების“ შემუშავება დაკავშირებულია სწორედ ცხოვრების დონის ამაღლებასთან ყველა ქვეყანაში.

3. ინვესტირება ფინანსურ აქტივებში ხორციელდება საწარმოს საინვესტიციო საქმიანობის პროცესში, რომელიც მოიცავს საინვესტიციო მიზნების დასახვას, საინვესტიციო პროგრამის შემუშავებასა და რეალიზაციას. ფინანსურ ინვესტიციებს მიეკუთვნება დაბანდებები: აქციებში, ობლიგაციებში, სხვა ფასიან ქაღალდებში, რომლებიც გამოშვებულია როგორც კერძო საწარმოების, ისე სახელმწიფოს და ხელისუფლების ადგილობრივი ორგანოების მიერ; უცხოურ ვალუტებში; საბანკო დეპოზიტებში; თეზაურაციის ობიექტებში. ფინანსური ინვესტიციების მხოლოდ ნაწილი მიემართება რეალური კაპიტალის ზრდისკენ, მათი დიდი ნაწილი - კაპიტალის არასაწარმოო დაბანდება.

საბაზრო მეურნეობაში ფინანსური ინვესტიციების სტრუქტურაში ჭარბობს კერძო ინვესტიციები. სახელმწიფო ინვესტიციები წარმოადგენენ დეფიციტური დაფინანსების მნიშვნელოვან ინსტრუმენტს.

რეალური ინვესტიციების განხორციელებისას დასახული მიზნების მიღწევის მთავარ პირობას წარმოადგენს პროდუქციის წარმოებისა და მისი შემდგომი რეალიზაციისთვის საჭირო შესაბამისი არასაბრუნავი აქტივების გამოყენება.

კაპიტალდაბანდებათა ეფექტურობის შეფასება მოითხოვს მთელი რიგი სხვადასხვა პრობლემების გადაჭრას. მაგრამ გრძელვადიანი ინვესტირების სტრატეგიის არჩევაც შეიძლება განხორციელდეს მხოლოდ საგულდაგულო კვლევების ჩატარების შემდეგ, რომლებიც უზრუნველყოფენ მმართველობითი გადაწყვეტილებების ოპტიმალური ვარიანტის მიღებას. ასეთი მიდგომა სტრატეგიული დაგეგმვის პირველ ეტაპზე გვაიძულებს უფრო ფართოდ და ყოველმხრივ შევხედოთ სხვადასხვა ანალიტიკური ხერხებისა და

მოდელის გამოყენებას.

4. ტურიზმი არსებით გავლენას ახდენს რეგიონის ეკონომიკურ განვითარებაზე, ხელს უწყობს ქვეყანაში უცხოური ვალუტის შემოდინებას, აუმჯობესებს ინფრასტრუქტურას და ა.შ. ტურიზმიდან მაქსიმალური შედეგის მიღებისათვის ყოველი სახელმწიფო ამუშავებს ტურისტულ პოლიტიკას, რომელიც წარმოგვიდგება სახელმწიფოს სოციალურ-ეკონომიკური პოლიტიკის სახედ (სახეობად, შემადგენელ ნაწილად).

სახელმწიფოს ტურისტული პოლიტიკა - ეს არის სახელმწიფო ზემოქმედების ფორმების, მეთოდებისა და მიმართულებების ერთობლიობა, ტურიზმის სფეროს ფუნქციონირებაზე, რათა მიღწეული იქნას სოციალურ-ეკონომიკური კომპლექსის დასახული მიზნების შენარჩუნება და განვითარება.

ზოგადად ქვეყნის ტურისტული პოლიტიკის მიმართულებები შესაძლოა შემდეგნაირად ჩამოვაყალიბოთ: მოგზაურთა უფლებების დაცვა; ტურისტული პროდუქტების ეროვნული მწარმოებლების ინტერესებთა დაცვა; შიდა და შემომავალი ტურიზმის სრული მხარდაჭერა, რომელმაც შესაძლოა მიიღოს შემდეგი სახე (რომელიც შეიძლება ამ სახით წარმოგვიდგეს):

- ა) პირდაპირი ინვესტიციების გაცემა ტურისტული ინფრასტრუქტურის ფორმირებაში;
- ბ) ეროვნული ტურისტული პროდუქტის სამეცნიერო და სარეკლამო-საინფორმაციო მხარდაჭერა და ხელჭეწეობა მსოფლიო ბაზრაზე;
- გ) საინვესტიციო ნაკადების საგადასახადო და საბაჟო შეღავათების განხორციელება.

5. IT სისტემები თანამედროვე ეკონომიკის განუყოფელი ნაწილი გახდა. ამ სფეროს განვითარებამ მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა ეკონომიკის გლობალიზაციაში, კავშირების გამყარებაში და ინფორმაციის სწრაფ გაცვლაში, რაც თავისთავად შეეხო თანამედროვე ეკონომიკის ყველა სფეროს. აუდიტშიც, როგორც თანამედროვე ეკონომიკის ერთ ერთი ინსტიტუტი აქტიურად დაიწყო ინფორმაციული ტექნოლოგიების განვითარება და გამოყენება როგორც აუდიტის ჩატარების პროცესში ასევე შედეგების შეფასებისას. აუდიტის განვითარების და ბუღალტრული აღრიცხვის გაუმჯობესებისთვის აუცილებელია ახალი ინფორმაციული ტექნოლოგიების შემუშავება და განვითარება რაც ხელს შეუწყობს ამ სფეროს განვითარებას და არსებული ხარვეზების აღმოფხვრას.

ბ) უცხოეთში

№	მომსხენებელი/ მომსხენებლები	მოხსენების სათაური	ფორუმის ჩატარების დრო და ადგილი
1	Kipiani M., Nozadze M., Chelidze M., Beridze T.	Pension System as an Important Part of Country's Social Policy (Case Study of Georgia).	6 th World Congress of Psychology and Behavioral Sciences (Management, Psychology, Political and Social Science). Barcelona, Spain. September 6-8, 2016.

2	Челидзе М., Мосиашвили В.	Пути совершенствования налоговой системы Грузии	XI Международная научно-практическая конференция «Актуальные проблемы современной науки». Москва-Астана-Харьков-Вена. 30 августа 2016 г.
3	Челидзе М.	Анализ рынка платежных карт Грузии	VIII очная международная научно-практическая конференция «Государство и бизнес: современные проблемы экономики». <i>Северо-Западный институт управления</i> Федерального государственного образовательного учреждения высшего образования «Российской академии народного хозяйства при Президенте Российской Федерации» при участии законодательных и исполнительных органов государственной власти Российской Федерации. Санкт-Петербург, 20-22 апреля 2016 г.
4	Мосиашвили В., Челидзе М.	Коррупция, как фактор, способствующий нарушению прав и свобод человека.	II международная научно-практическая конференция «Добросовестность в действии: Российский и зарубежный опыт». Новосибирск, 21-23 апреля 2016 г.
5	Мосиашвили Валери Челидзе Меде	“КОРРУПЦИЯ, КАК ФАКТОР, СПОСОБСТВУЮЩИЙ НАРУШЕНИЮ ПРАВ И СВОБОД ЧЕЛОВЕКА”	II –Я Международная научно-практическая конференция «Добросовестность в действии: российский и зарубежный опыт» 21-23 апреля 2016 г. Новосибирского государственного технического университет

6	Valeri Mosiashvili Natia Akhalkatsi	Bona fide behavior priorities in public funds management field	II –я Международная научно-практическая конференция «Добросовестность в действии: российский и зарубежный опыт» 21-23 апреля 2016 г. Новосибирского государственного технического университета.
7	Giorgi Sulashvili, Vladimer Kekenadze, Olga Khutsishvili, Bela Khotenashvili, Tsiuri Phkhakadze, Besarion Tsikhelashvili	The Tourism in the Regional Development of South Caucasus	18th International Conference on Economics, Management of Business, Innovation and Technology. International Science Index Vol: London, United Kingdom, May 23-25, 2016.
8	Evgeni Baratashvili, Giorgi Sulashvili, Malkhaz Sulashvili, Bela Khotenashvili, Irma Makharashvili	The Investment Decision-making Principles in Regional Tourism	18th International Conference on Economics, Management of Business, Innovation and Technology. International Science Index Vol: London, United Kingdom, May23-25, 2016.

მოსხენებათა ანოტაცია ქართულ ენაზე

1. საპენსიო სისტემა მოიცავს სახელმწიფო და არასახელმწიფო საპენსიო სისტემებს. განვითარებად ქვეყნებში, სახელმწიფო საპენსიო სისტემას აქვს უპირატესობა კერძო საპენსიო სისტემასთან შედარებით.

საქართველოში კერძო საპენსიო სქემების განვითარება ძალიან ნელი ტემპით ხორციელდება. ამის მიზეზს წარმოადგენს მოსახლეობის დასაქმების დაბალი დონე და სახელმწიფო პოლიტიკის არქონა. ისეთ ქვეყნებში, როგორცაა საქართველო, კერძო საპენსიო დაზღვევის სისტემაზე გადასვლა მოითხოვს სახელმწიფო სტიმულირებას.

სახელმწიფო საპენსიო სისტემის რეგულირების ძირითადი პრინციპებია: ადამიანის უფლებების დაცვა; კანონის წინაშე თანასწორობა; უნივერსალიზმი; მუდმივობა; თაობებს შორის სოლიდარობა; სახელმწიფო გარანტია.

საქართველოს საპენსიო სისტემის რეფორმირების აუცილებლობა გამოწვეულია 2 ძირითადი ფაქტორით: 1) სახელმწიფო პენსიის ტვირთი მძიმედ აწვება საქართველოს ბიუჯეტს და მთლიანად ფინანსურ სისტემას; 2) საქართველოში, ისევე როგორც ევროპის ქვეყნებში, პენსიონერთა წილი მთელს მოსახლეობაში საკმაოდ მაღალია.

2. ტრანსფორმირებადი ეკონომიკის მრავალ პრობლემათა შორის ერთ-ერთი ყველაზე მწვავე და მნიშვნელოვანია საგადასახადო სისტემის ეფექტურად ფუნქციონირების პრობლემა. ეფექტური საგადასახადო სისტემის შემუშავების გარეშე შეუძლებელია ქვეყნის

ეკონომიკური ზრდა და განვითარება, ამიტომ ნებისმიერი ქვეყნის მთავარი ამოცანაა ისეთი საგადასახადო პოლიტიკის შემუშავება, რომელიც იქნება მოქნილი, ეფექტური, არსებული გამოწვევების ადეკვატური, ერთის მხრივ, უზრუნველყოფს ბიუჯეტის წინაშე მდგარი ამოცანების გადაწყვეტას, ხოლო მეორეს მხრივ, ხელს შეუწყობს ქვეყანაში სამეწარმეო აქტივობას, ეკონომიკის დინამიკურ განვითარებას და მოსახლეობის კეთილდღეობის ამაღლებას.

ნაშრომში მიზნად დავისახეთ საქართველოს საგადასახადო სისტემაში არსებული პრობლემების შესწავლა, ანალიზი და არსებული ხარვეზების გამოსწორებისთვის რეკომენდაციების შემუშავება და შესაბამისი წინადადებების მომზადება.

3. ნაშრომში მოცემულია საქართველოს საგადასახადო ბარათების ბაზრის დეტალური დახასიათება; განხილულია საგადასახადო ბარათების, როგორც გადახდის ინსტრუმენტის, განვითარებაში სახელმწიფო პოლიტიკის როლი; მოტანილია საქართველოს საგადასახადო ბარათების ბაზრის განვითარების სტატისტიკა; გაანალიზებულია მიმოქცევაში არსებული საგადასახადო ბარათების დინამიკა, ასევე საგადასახადო ბარათების მომსახურე ობიექტებისა და ბოლო წლებში ინტერნეტით შესრულებული ოპერაციების დინამიკა მოცულობით და თანხობრივ ჭრილში.

4. ნაშრომში საუბარია ისეთ აქტუალურ საკითხზე, როგორცაა კორუფცია, რომელიც შესაძლოა კონკრეტულ სიტუაციაში გახდეს ადამიანის უფლებების და/ან თავისუფლების შემზღუდავი ფაქტორი. საქართველოს სინამდვილეში აღნიშნული საკითხი ერთ-ერთი აქტუალურია და ამ მიმართულებით არაერთი სერიოზული პროექტი და გამოკვლევა განხორციელდა.

ცხადია, რომ კორუმპირებული ხელისუფლება, რომელიც უარყოფს გამჭვირვალობას და ანგარიშვალდებულებას, ადამიანის უფლებების პატივისმცემელი და დამცველი ვერ იქნება. ამიტომ, კორუფციის წინააღმდეგ მიმართული კამპანია და ადამიანის უფლებების დაცვისაკენ მიმართული ქმედებები არ არის შეუთავსებელი პროცესი, ეს რთული და ურთიერთდამოკიდებული პროცესია.

კორუფცია ხელს უწყობს უთანასწორობის დამკვიდრებას, ეს კი დისკრიმინაციის მიზეზი ხდება. როგორც კორუფციის დაძლევა, ისე ადამიანის უფლებების დაცვის გაძლიერება მოითხოვს ძლიერი და ინტეგრირებული სისტემის შექმნას.

კორუფცია საფრთხეს უქმნის ადამიანის თავისუფლებას. ადამიანის უფლებების

5. ფაქტია, რომ კორუფციისა და ადამიანის უფლებების დაცვისათვის ბრძოლა, საქართველოს რეალიტეტზე რომ არაფერი ვთქვათ, კაცობრიობის უმნიშვნელოვანესი პრობლემაა. უკანასკნელ წლებში საქართველოში საკმაოდ ბევრი იწერება ადამიანის უფლებებისა და თავისუფლებების დაცვის შესახებ. ჩვენს პირობებში კორუფციის თემაც ერთერთი ყველაზე აქტუალურია და ამ მიმართულებით არაერთი სერიოზული პროექტი თუ გამოკვლევა განხორციელდა. თუმცა ნაკლებადაა პუბლიკაცია, რომელშიც ამ ორი მოვლენის ურთიერთმიმართებაზე იქნებოდა ლაპარაკი. ცხადია, რომ კორუმპირებული ხელისუფლება, რომელიც უარყოფს გამჭვირვალობას და ანგარიშვალდებულებას, ადამიანის უფლებების პატივისმცემლად და დამცველად ვერ გამოდგება. ამიტომ, კორუფციის წინააღმდეგ მიმართული კამპანია და ადამიანის უფლებების დაცვისაკენ მიმართული ქმედებები ორი სხვადასხვა შეუთავსებელი პროცესი არ არის. ეს რთული და ურთიერთდამოკიდებული პროცესია. როგორც კორუფციის დაძლევა, ისე ადამიანის უფლებების დაცვის გაძლიერება

მოითხოვს ძლიერი და ინტეგრირებული სისტემის შექმნას. ადამიანის უფლებების დაცვის საერთაშორისო გამოცდილება გვაჩვენებს, რომ როგორც ადამიანის უფლებების ხელშეწყობასა და დაცვაში, ისე კორუფციის წინააღმდეგ ბრძოლაში მთავარი როლი სამოქალაქო საზოგადოებას ენიჭება. როდესაც სახელმწიფო არ ებრძვის კორუფციას და მის სხვა გამოვლინებებს, დარწმუნებით შეიძლება ითქვას, რომ ის ვერც ადამიანის ფუნდამენტურ უფლებებსა და თავისუფლებებს დაიცავს.

მაინც რომელი უფლებებისა და თავისუფლებების დარღვევას უწიებს ხელს კორუფცია? ადამიანის უფლებათა დეკლარაციაში ნათქვამია: „ ყველა ადამიანი იბადება თავისუფალი და თავისი ღირსებითა და უფლებებით თანასწორი“. ადამიანის ღირსება – მისი განუყოფელი და თანდაყოლილი თვისება, რელიგიური და ფილოსოფიური საფუძვლების მიუხედავად, თავისუფლებასა და თანასწორობასთან ერთად, ის ფუნდამენტია, რომელზედაც დაფუძნებულია ადამიანის უფლებები და თავისუფლებები.

6. წინამდებარე ნაშრომში მოცემულია თუ როგორი უნდა იყოს კეთილსინდისიერი ქცევის პრიორიტეტები საჯარო სახსრების მართვისა და საბაჟო-საგადასახადო სისტემის სფეროში. დახასიათებულია მიმდინარე ეტაპზე საქართველოში არსებული პრობლემები და მოცემულია იმ ღონისძიებების სიტემა, რამაც ხელი უნდა შეუწყოს აღნისნულ სფეროებში ანტიკორუფციული პოლიტიკის გატარებას. განსაკუთრებული ყურადღებაა გამახვილებული საგადასახადო შემოსავლებისა და ბიუჯეტის ხარჯების სამართლიანად და კეთილსინდისიერად მართვის საკითხებზე.

საჯარო სახსრების მართვა. ბიუჯეტის როგორც ფორმირების, ასევე საბიუჯეტო სახსრების მართვის პროცესი ხშირად კორუფციულ ხასიათს იძენს, რისი დაძლევაც შესაძლებელია გამჭვირვალებისა და მონაწილეობითი ბიუჯეტირების დანერგვის გზით.

სახელმწიფო ბიუჯეტის პროექტის შემუშავებისას მიზანშეწონილია პრინციპის - პოლიტიკა პროგრამა-ბიუჯეტირება-მონიტორინგის გამოყენება, რაც გულისხმობს, რომ ბიუჯეტის დაგეგმვა მოხდება სახელმწიფოს მიერ გაცხადებული პოლიტიკის განხორციელებისათვის საჭირო პროგრამებით გათვალისწინებული ხარჯების დასაფინანსებლად. დაიწყება პროგრამული ბიუჯეტის ცხოვრებაში რეალურად დანერგვა.

მონაწილეობითი ბიუჯეტირების პრინციპების დანერგვის მიზნით აუცილებელია, მოქალაქეებს მიეცეთ შესაძლებლობა, მონაწილეობა მიიღონ საბიუჯეტო პრიორიტეტების, პროგრამებისა და ასიგნებათა მიზნების ფორმულირების პროცესში, ჩამოაყალიბონ საზოგადოებრივი პრიორიტეტები საზოგადოებრივ საჭიროებათა მონაწილეობითი დიაგნოსტიკის გზით.

7. სამხრეთ კავკასიის ქვეყნებში ტურიზმი ვითარდება სწრაფი ტემპებით და აქვს მნიშვნელოვანი სოციალური და ეკონომიკური მნიშვნელობა. ტურიზმი დიდ გავლენას ახდენს ქვეყნის რეგიონების სოციალურ-ეკონომიკურ განვითარებაზე. ტურიზმის განვითარების წყალობით იქმნება ათასობით სამუშაო ადგილი, მაგრდება მცირე და საშუალო ბიზნესის პოზიციები, მაღლდება მოსახლეობის კულტურა და განათლება.

ტურისტული ინდუსტრია სამხრეთ კავკასიის ქვეყნებში შეიძლება განისაზღვროს როგორც დარგთაშორისი კომპლექსი, რომელიც მოიცავს: სამგზავრო ტრანსპორტს მისი ტექნიკური მომსახურების ქსელით, სხვადასხვა სახის სპეციალიზირებული ტურისტულ საწარმოებს, მომსახურების ფართო ქსელს, რომლითაც სარგებლობენ ტურისტები.

8. ეკონომიკური განვითარების მისაღწევად დიდი მნიშვნელობა ენიჭება რეგიონულ

განვითარებას. საერთაშორისო გამოცდილება ცხადყოფს, რომ ინკლუზიური ეკონომიკური ზრდა დიდწილად და მოკიდებული არა მარტო საერთო ეროვნული, არამედ რეგიონული განვითარების პოლიტიკის ეფექტიან დაგეგმვასა და განხორციელებაზე, ძლიერ და კონკურენტუნარიან რეგიონებზე. რეგიონული განვითარება განიხილება როგორც უმნიშვნელოვანესი ფაქტორი საერთო ეროვნული წარმატების მისაღწევად.